

JOENSUUN ORTODOKSINEN
MIESKUORO

1958-1968

Joensuun ortodoksinen
mieskuoro

1958 — 1968

TOIMITTANUT

VILJAM PIIROINEN

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy — Joensuu 1968

Vuonna 1966 saatiin kuorollemme rintamerkki ja pöytästandaari. Ne on suunnitellut taiteilija Ahti Hammar Helsingistä. Rintamerkki on hopeaa ja kullattu ja sen on valmistanut Hopeajaloste Oy Helsingistä ja pöytästandaarin on valmistanut Taitopaino Oy Tampereelta. Kuorolaisten toivomuksesta rintamerkin ja pöytästandaarin ideaksi valittiin kreikkalaismallinen ortodoksinen risti ja äänirauta, jotka yhdessä symboloivat kuoron kahta pääominaisuutta, ortodoksisuutta ja lauluharrastusta. Standaari on väriltään violetti sointuen hyvin yhteen valkean ääniraudan ja sen kallankukkia muistuttavien ristosakaroiden kanssa.

LUKIJALLE

Tämä juhlakirja selostaa sekä Joensuun ortodoksisen mieskuoron toimintaa kymmenen vuoden ajalta kuoron syntymähetkestä tähän päivään asti että ortodoksista kirkkolaulua, jonka vaalimisen ja tunnetuksi tekemisen kuoro on tuntenut tehtäväkseen. Näin kirjan sivuilla tulee esille se aate, joka kuorolaisia on innoittanut ahkeeraan ja uhrautuvaan työhön, ja se miten tätä aatetta on käytännössä toteutettu. Tekstiä on pyritty elävöittämään runsaalla kuvien määrällä. Toivottavasti tässä kirjassa edes jossain määrin näkyy myös se innostus, joka kuoron toimintaa on sävyttänyt koko kymmenvuotiskauden.

Tämän juhlakirjan toimittamisen vuoden 1968 loppuun mennessä sain tehtäväkseni kuoron vuosikokouksessa 7. 10. 1966, ja päätös uudistettiin vuoden 1967 vuosikokouksessa. Toivon, että tämä juhlakirja tekee kunniaa kuoron johtajalle ja kuorolaisille, jotka vai-vojaan ja kustannuksiaan säästämättä ovat uskollisesti olleet mukana kuoron harjoituksissa ja esiintymisissä ja siten tehneet mahdolliseksi sen, että kuoro on voinut tuoda hengellistä virkistystä kuulijain ja laulajain mieleen ja omalta osaltaan ylistää Jumalaa.

Mieluisa tehtäväni on kiittää kaikkia niitä, jotka ovat kirjoittaneet tai antaneet valokuviaan tähän julkaisuun taikka muulla tavoin auttaneet kirjan toimittamista ja julkaisemista. Harras toivomukseni on, että tämä kirja osaltaan innostaisi kuoroa hyvään jatkoon, että se edelleenkin voisi suorittaa tehtävänsä laulajien ja kuulijain iloksi. Tätä ajatellessani muistuvat mieleeni rovasti Aari Surakan suomentaman runon sanat:

Oi Isämme, jos annat meille
tehtävän suuren arvokkaan,
suo vastuun painon tunteneille
tää tieto alkuun ankeaan.
Ei into alkaessa työtä
takeena ole tulosten.
Vaan uskollisuus työssä myötä
hedelmän kantaa, siunauksen.

Liperissä, marraskuun 1. päivänä 1968

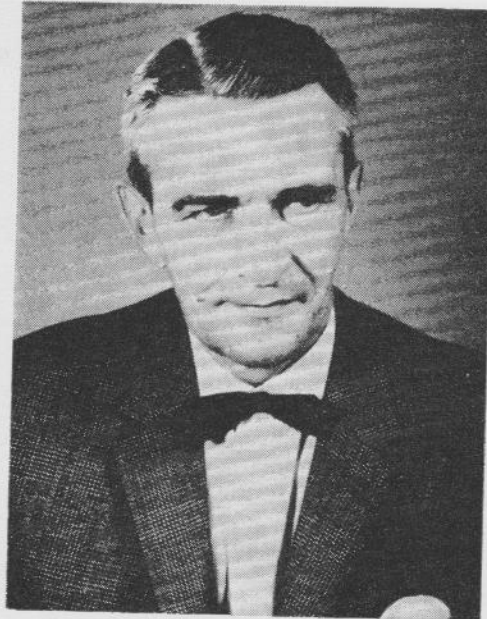
Uiljam Piironen

Kuoron hallituksen puheenjohtaja Viki Hukkanen.

Johtaja Viki Hukkanen on syntynyt 25. 4. 1914 Liperin kunnan Taipaleen kylässä. Viki Hukkanen on toiminut Joensuun ortodoksisen mieskuoron hallituksen puheenjohtajana kuoron perustamisesta alkaen. Mieskuorolaulua hän on harrastanut yli 30 vuoden ajan laulaen I-tenoria Joensuun mieslaulajissa. Noin 20 vuoden ajan hän on ollut tunnustettu solisti ja esiintynyt lukuisia kertoja mm. Joensuun paikallisradiossa sekä erilaisissa tilaisuuksissa yksinlaulajana. Hän on suorittanut Mieskuoroliiton korkeimman merkkivaatimuksen, mestarimerkin n:o 42. Arkkipiispa Paavali on myöntänyt hänelle Pyhän Karitsan II lk:n ritarimerkin, joka luovutettiin hänelle Lintulan luostarin uuden asuintalon vihkiäistilaisuudessa.

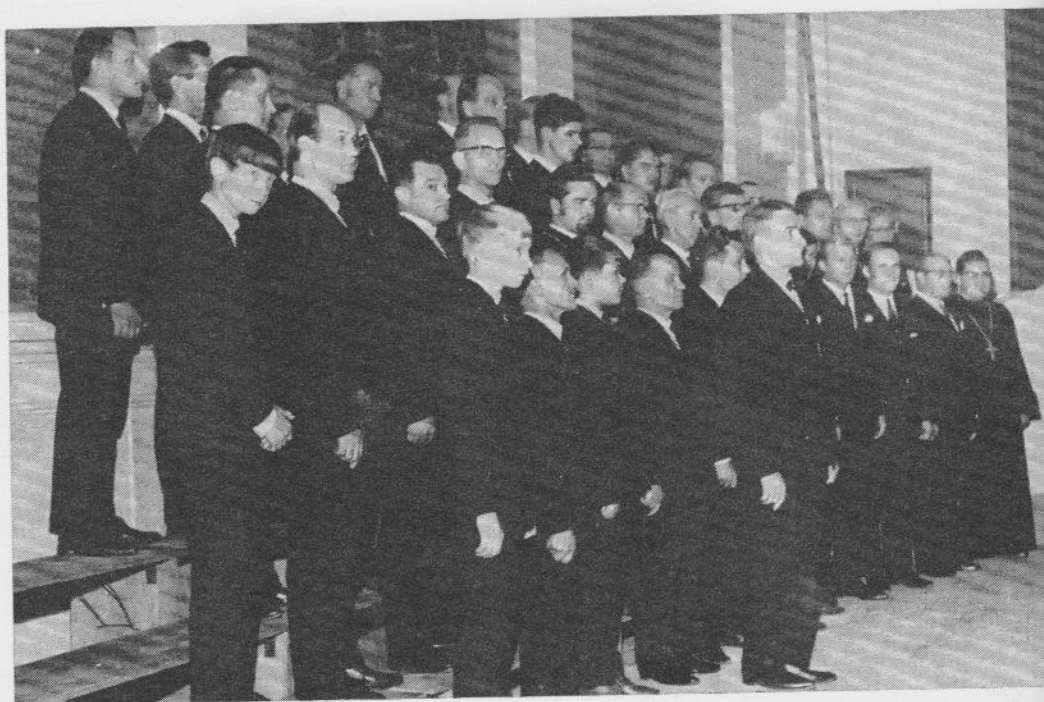
Director
tuuan v. 19
hän toimi
1932—44.
Joensuun
Joensuussa
kuoron. Jo
kuoron. Jo
ortodoksis
sekä Sulan
Erikus
edistäjänä
jana kuoru
kansainväl
ja vierailu
ja Israelin
tymismatka
suurta tun
merkkivaat
doksien
Kreikan k
sidentti m

Kuoronjohtaja Niilo Meriala

Director musices Niilo Meriala on syntynyt Suistamolla 5. 4. 1912. Suoritettuaan v. 1931 Suomen kreikkalaiskatolisen kirkkokunnan kanttoritutkinnon hän toimi kanttorina Vaasan ja Joensuun ortodoksisissa seurakunnissa vv. 1932—44. Sitten hän on ollut Joensuun kaupungin palveluksessa sekä Joensuun lyseon laulunopettajana. Hänen toimintansa kuorolaulunjohtajana Joensuussa on mittava ja keskeinen. Hän on toiminut Joensuun lyseon teinikuoron, Joensuun vapaaopiston sekakuoron, Itä-Suomen Seiminaarin oppilasakuoron, Joensuun kauppaoppilaitoksen oppilaskunnan sekakuoron, Joensuun ortodoksisen mieskuoron johtajana ja Joensuun Mieslaulajien varajohtajana, sekä Sulasolin Pohjois-Karjalan piirin sihteerinä.

Erikoisen suuret ansiot Niilo Merialalla on ortodoksisen kuoromusiikin edistäjänä. Hän on toiminut Joensuun ortodoksisen mieskuoron laulunjohtajana kuoron perustamisesta saakka. Kuoro on toimintansa aikana saavuttanut kansainvälisestikin arvostetun tason. Kuoro on hänen johdolla tehnyt lauluja vierailumatkan Turkkiin, Kreikkaan, Ranskaan, Ruotsiin, Neuvostoliittoon ja Israeliin. Myös kotimaassa on kuoro hänen johtamanaan suorittanut esiintymismatkoja useille eri paikkakunnille ja saanut asiantuntevilta arvostelijoilta suurta tunnustusta. Niilo Meriala on suorittanut Mieskuoroliiton korkeimman merkkivaatimuksen, mestarimerkin n:o 44, ja ansioistaan saanut Suomen ortodoksisen kirkkokunnan Pyhän Kartisan ritarikunnan II lk:n mitalin sekä Kreikan kuningas Yrjö I:n ritarikunnan I lk:n hopeisen ristin. Tasavallan presidentti myönsi hänelle v. 1966 director musices-arvonimen.

JOENSUUN ORTODOKSINEN MIESKUORO V. 1968

KUORONJOHTAJA DIR.MUS. NIILO MERIALA

Kuoron jäsenet äänittäin

I-tenori	Leo Huurinainen	Erkki Piironen
Viki Hukkanen	Heimo Jeskanen	Mikko Pohtinen
Alvi Ihatsu	Valde Larinmaa	Niilo Ryymin
Paavo Kuisma	Pauli Matveinen (varaj.)	Reijo Sironmaa
Auvo Lauri	Jorma Norppa	Ilmari Suvinen
Risto Lintu (varaj.)	Viljam Piironen	Samppa Uimonen
Lauri Petrisalo	Vilho Puruskainen	
Sakari Petsalo	Viktor Railas	II-basso
Heikki Piironen	Kauko Rajasuo	Kauko Kuuru
Kosti Salpakari	Martti Sinisalmi	Aleksanteri Lauronen
Petri Suvanto		Toivo Lisitsin
	I-basso	Taisto Mutanen
II-tenori	Paavo Hukkanen	Yrjö Petrisalo
Viktor Hentunen	Heikki Ihatsu	Yrjö Petsalo
Ilpo Huurinainen	Paavo Meriala	Jaakko Vanas
Lauri Huurinainen	Jaakko Onatsu	Reino Ylioja

Joensuun ortodoksinen mieskuoro
Niilo Meriala
Piironen ja Uimonen

Kuoron hallitus
Puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Sihteeri, kassuri

Rahastonhoitaja

Jäsen, direktori

Jäsen, rovasti

Jäsen, apulaisrovasti

Jäsen, diakoni

Jäsen, yliluutnantti

Joensuun ortodoksisen mieskuoron hallitus v. 1968. Vas. Ilmari Suvinen, Kosti Salpakari, Niilo Meriala, Viki Hukkanen (puh.joht.), Aleksanteri Lauronen, Yrjö Petrisalo, Viljam Piironen ja Erkki Piironen.

Kuoron hallituksen jäsenet ja osoitteet
Puheenjohtaja, johtaja Viki Hukkanen

Joensuu, Niskakatu 25
(puh. 24882)

Varapuheenjohtaja, kk. opettaja Kosti Salpakari

Outokumpu, Kyykerin kansak.
(puh. 5659)

Sihteeri, kauppateknikko Aleksanteri Lauronen

Joensuu, Vanamonkatu 23
(puh. 23118, toim. 22997)

Rahastonhoitaja, merkonomi Kauko Kuuru

Joensuu, Asutustie 8

Jäsen, director musices Niilo Meriala

Joensuu, Kalevankatu 21 B
(puh. 22944)

Jäsen, rovasti Erkki Piironen

Joensuu, Kirkkokatu 32
(puh. 22564)

Jäsen, apulaisverosihteeri Viljam Piironen

Liperi kk
(puh. 89)

Jäsen, diakoni Yrjö Petrisalo

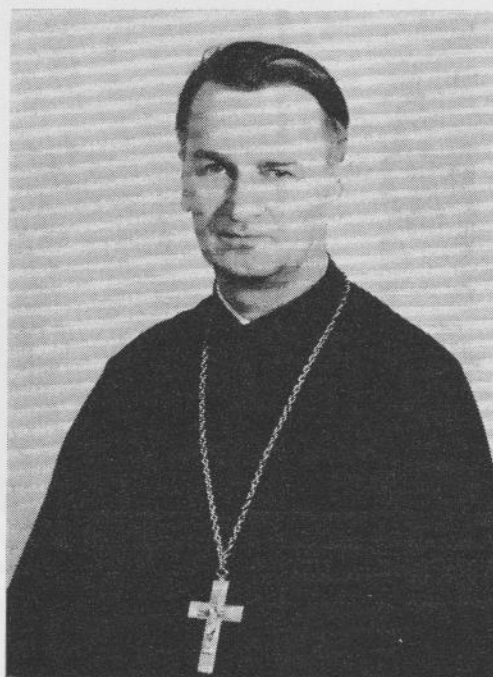
Joensuu, Siihtalanti 20 F 32

Jäsen, yliluutnantti Ilmari Suvinen

Jyri

Ortodoksinen kirkkolaulu Joensuussa

ROVASTI ERKKI PIIROINEN

Joensuulaisten ortodoksien toivomuksen mukaisesti perustettiin Joensuun ortodoksinen seurakunta senaatin päätöksellä 13. 7. 1893, ja siihen siirrettiin Taipaleen seurakunnasta noin 1200 henkeä ja Ilomantsin seurakunnasta noin 400 henkeä. Seurakunnan toiminta pääsi alkamaan vasta seuraavan vuoden alusta. Joensuun Pyhän Nikolaoksen kirkko oli rakennettu kuusi vuotta aikaisemmin, joten se alkuaan oli Taipaleen seurakunnan toisena kirkkona. Nyt 75 vuoden kuluttua seurakunnan perustamisesta sen jäsenmäärä on noin 4500 ja seurakunta on Helsingin jälkeen toiseksi suurin kirkkokunnassa.

Taipaleen seurakunnassa oli jo vuodesta 1858 lähtien alettu toimittaa jumalanpalveluksia suomen kielellä, ja sama käytäntö jatkui silloisten mahdollisuuksien mukaan Joensuun kirkossa. Ortodoksisessa jumalanpalveluksessa on kirkkolaululla tärkeä osuus. Karjalan seurakunnissa laulutaso oli kuitenkin hyvin heikko sekä laulukirjojen että harjoitettujen laulajien puutteen vuoksi. Aluksi ei Joensuussakaan ollut järjestäytynyttä kirkkokuoroa, vaan jumalanpalveluksissa lauloi joko kanttori yksinään tai hänen ympärilleen kokoontunut

muutamien laulutaitoisten muodostama ryhmä. Seurakunnan kiertokouluissa opetettiin kyllä myös kirkkolaulua, pääasiassa liturgian ja vigilian veisuja.

Kanttorin ympärille kokoontuneista laulajista muodostui vähitellen Joensuun ortodoksinen kirkkokuoro, joka on saanut vuosikymmenien aikana kokea kehityksen ja taantumuksen sekä tasaisen toiminnan aikoja. Vasta viimeisten sotien jälkeen kuoro järjestäytyi. Niihin aikoihin seurakunnassa alkaneen vapaan nuorisotoiminnan tuloksena seurakuntaan syntyi nuorten kuoro, joka parin toimintavuoden jälkeen sulautuessaan kirkkokuoroon toi siihen tervetullutta uutta verta. Kymmenen vuotta sitten alkunsa saanut ja kahdeksan vuotta säännöllisesti toiminut Joensuun ortodoksinen mieskuoro on merkinnyt uutta lukua ortodoksisen kirkkolaulun alalla Joensuussa. Kuoro on alallaan yltänyt kirkkokunnassamme ainutlaatuisiin tuloksiin.

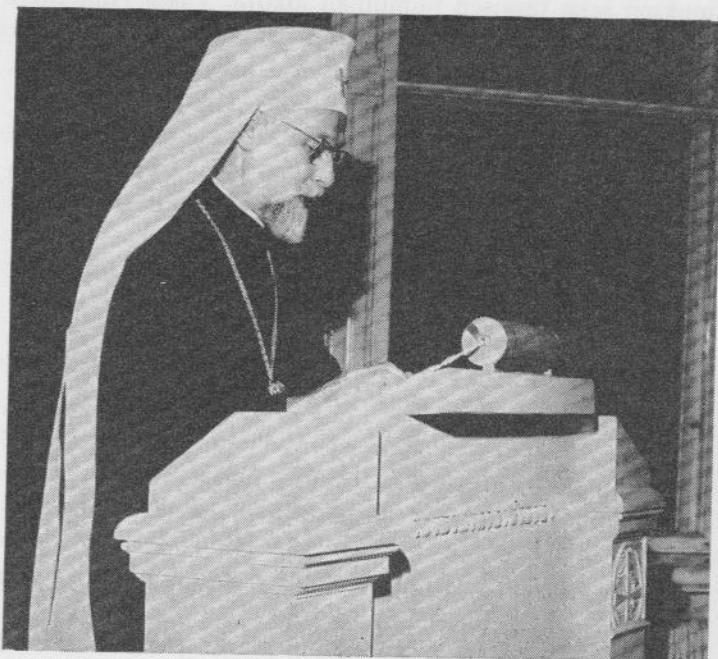
Joensuun ortodoksisen seurakunnan kanttoreina ovat toimineet seuraavat henkilöt: Ivan Gretschaninov vv. 1894—96, Aleksanteri Loginevskij 1896—1904, Nikolai Lebedev 1904—14, Afanasi Abramov 1914—17, Viktor Hentunen 1918—19, Aleksanteri Smirnov 1919—34, Niilo Meriala 1935—44, Pappismunkki Paavali 1945—46, Erkki Piironen 1947, Arvi Karpov 1948—51, Pauli Koukkunen 1952—55, Paavo Kisonen 1955—61, Nikolai Timofeiew 1962—65 ja vuodesta 1966 lähtien Pauli Matveinen. Kanttorin viran haltija on aina toiminut Joensuun ortodoksisen kirkkokuoron johtajana. Joensuun ortodoksisen mieskuoron johtajana on ollut koko ajan dir.mus. Niilo Meriala, mutta myös seurakunnan kanttorit ovat olleet mukana kuoron toiminnassa ja sen varajohtajina.

Tulevaisuuden näkymät ortodoksisen kirkkolaulun alalla Joensuussa ovat valoisat. Kirkkokuoron ja mieskuoron lisäksi on jo suunniteltu nuorisokuoron kehittämistä ja lapsikuoron synnyttämistä. Kansan yhteislaulun tehostuminen ilmeisesti lisää lauluharrastusta ja toivon mukaan innostaa laulutaitoisia nousemaan myös kuorokorokkeelle. Suunnitellessamme 75-vuotiaan seurakuntamme toimintaa tahtoisimme kehittää siitä entistä paremmin laulavan ja Jumalaa ylistävän seurakunnan.

Joensuun ortodoksisen mieskuoron viettäessä alkamisensa 10-vuotisjuhlaa pyydän seurakunnan puolesta kiittää sitä ja sen ansioitunutta johtajaa hyvistä palveluksista kirkkolaulun alalla ja toivottaa jatkuvaa menestystä ja Jumalan siunausta.

Kirkkolaulumme alkuperästä

ARKKIPIISPA PAAVALI

Arkkipiispa Paavali esitelmöimässä ortodoksisesta kirkkomusiikista konsertin väliajalla Joensuun Lyseon juhlasalissa 10. 11. 1967.

Lienee tunnettua, että meillä käytössä oleva kirkkolaulu suurimmalta osaltaan on siinä sävelasussa, jossa se periytyi viisikymmentä vuotta sitten itseinäistyneelle suomalaiselle kirkkokunnallemme Venäjän kirkolta. Jumalanpalvelusten ja siis myös kirkkolaulujen tekstit sen sijaan ovat kaikissa ortodoksisissa paikalliskirkoissa samat, joskin erikielisinä käytetyt, ja suurin osa niistä on jo tuhannen vuoden takaa, osittain aivan kirkon alkuvuosisadoilta lähtöisin.

Kun toistasataa vuotta sitten alettiin toimittaa jumalanpalveluksia suomen kielellä ja suomentaa jumalanpalvelustekstejä, oli luonnollista, että laulujen musiikki, kirkkosävelmät, otettiin käytäntöön siinä muodossa, missä ne olivat papistolle, laulajille ja kirkkokansallekin ennestään slaavinkielisestä palveluksesta tuttuja. Alussa sävelmien, kuten tekstienkin, valinnan määräsi käytännön tarve seurakunnissa. Saattoivatpa eräät, kuten tunnettu Suistamon kirkkoherra A. Jakubov, entisiä slaavinkielisiä jumalanpalveluskirjoja esillä pitäen lukea ja laulaa niistä suoraan suomeksi jumalanpalvelusta toimittaes-

saan. M
pääsi all
noksia, j
nosehdot
tön sov
dän pärv
Vasta
riarkaat
imm. mel
julkaista
alkuperä
On lu
tottumuk
meilläkin
esim. kre
periaatte
näitä viim
varsin vä
Puhu
kulttuur
laulu on t
västi bysa
jumalanp
lutraditio
kyistä su
tutkimaa
mään, m
on laaja j
Siirtye
kukseen K
malla ko
olevista V
että Venä
sa. Kirkko
parhaat lu
kuten Kio
sat fresko
Venälä
maan myö
sanlaulu o
jaan tuli j
siitä on jä
on myös m

saan. Mutta myös määrätietoinen jumalanpalvelustekstien suomentaminen pääsi alkuun, joskin ennen virallisia, alkutekstistä kreikasta tehtyjä suomen-noksia, julkaistiin mm. saman rovasti Jakubovin työnä laajojakin suomen-nosehdotuksia. Samanaikaisesti tapahtui venäläisen erittäin rikkaan sävelmis-tön sovittaminen suomenkieliseen tekstiin, ja tämä työ on jatkunut aina mei-dän päiviimme, niin että sovitusten määrä on nyttemmin varsin huomattava.

Vasta tällä vuosikymmenellä, jolloin kanssakäyminen Ekumeenisen pat-riarkaatin, Kreikan kirkon ja muidenkin paikalliskirkkojen kanssa on saanut mm. molemminpuolisten vierailujen kautta konkreettisia muotoja, on alettu julkaista kirkkokunnassamme jossain määrin myös musiikiltaan toisenlaista alkuperää olevia kirkkolauluja.

On luonnollista, että mieltymys venäläisperäiseen kirkkolauluun on meillä tottumuksen voimasta suuri, ja vain vapautumalla ennakkoluuloista voidaan meilläkin oppia näkemään, mitä hartaus- ja kauneusarvoja saattaa sisältyä esim. kreikkalais- tai romanialaisperäiseen laulusävelmistöön. Enemmän kuin periaatteet lienevät vielä vaikuttamassa käytännölliset tekijät, nim. se, että näitä viimeksi mainittuja meillä on suomen kielelle sovitettuina julkaistu vielä varsin vähän.

Puhumme usein siitä, että ortodoksisuus Karjalassa edustaa bysanttilaista kulttuuriperinnettä. Onko edellä todetun perusteella sanottava, että kirkko-laulu on tästä poikkeuksena? Eroaahan venäläisperäinen kirkkolaulumme sel-västi bysanttilaisperäisestä, jota lähinnä edustaa nykyisessä kreikkalaisessa jumalanpalveluksessa käytettävä laulu. Mutta onko ehkä sittenkin näillä lau-lutraditioilla jotain historiallista yhteyttä, mikä oikeuttaisi nimittämään ny-kyistä suomenkielistäkin kirkkolauluamme bysanttilaisperäiseksi? Joudumme tutkimaan, millainen on niiden historiallinen yhteys, ja lähinnä siis kysy-mään, millainen on venäläisen kirkkolaulun historiallinen alkuperä. Kysymys on laaja ja tässä on mahdollista käsitellä sitä vain laajoin vedoin.

Siirtyessämme tuhat vuotta ajassa taaksepäin Venäjälle, sen silloiseen kes-kukseen Kiovaan, havaitsemme, että kristinuskon tulo 900-luvulla merkitsi sa-malla korkeamman kulttuurin vaikutusta. Tähän perustuu se nykyisinkin esillä olevista Venäjän vanhan historian muistomerkeistä selvästi ilmenevä tosiasia, että Venäjällä taide ja kirkko olivat vuosisatoja kiinteässä yhteydessä toisiin-sa. Kirkko toi kehittyneitä kulttuurimuotoja ja sai samalla käyttöönsä kansan parhaat luovat voimat. Näin syntyivät mm. kuulut arkitehtoniset luomukset, kuten Kiovan, Novgorodin ja Moskovan kirkot. Näin saivat alkunsa kuului-sat freskot ja ikonit.

Venäläisen kansan taiteellisuus, erikoisesti sen lyyrillisyyys, pääsi vaikutta-maan myös Bysantista tuodun kirkkolaulun muodostumiseen. Venäläinen kan-sanlaulu oli ennestään olemassa — suullisena perinteenä. Kirkkolaulu sen si-jaan tuli jo varhaisessa vaiheessa merkityksi myös nuotein, neumein, joten siitä on jäänyt muistomerkkejä myös jälkimaailman tutkittavaksi. Lännessä on myös maallisesta musiikista jäänyt kirjallisia merkkejä 1000—1200-luvul-

ta, mutta Venäjällä maallista musiikkia ei merkitty muistiin. Näin myös musiikin alalla kirkolliset historialliset muistomerkit ovat samalla kaiken venäläisen musiikkimaailman alkukehityksen ainoata lähdeaineistoa samoin kuin ikonit kaiken venäläisen maalaustaiteen alkumuotoa.

Venäläisen kirkkolaulun historian tieteellinen tutkimus pääsi alulle 1800-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. Sillä oli kuitenkin — nykyisen tutkimuksen valossa nähtynä — se ennakkokäsitys, että bysanttilainen kirkkolaulu semmoiseen oli yksinomaisesti valloittavana kulttuurielementtinä, ilman että Venäjän kansan luomiskyky olisi ollut kehitystä ohjaamassa.

Nykyisen käsityksen mukaan kristinuskon oli saanut jalansijan Kioassa jo ennen ns. venäläisten kastamista ruhtinas Vladimirin toimesta v. 988. Kauppa- ja sotilassuhteiden kautta kristillistä vaikutusta lieene ollut Kioassa jo 800-luvun puolivälissä, siis n. 100 vuotta ennen kristinuskon tuloa viralliseksi uskonnoiksi. Näin myös jumalanpalveluselämä Kioassa oli saanut alkunsa kirkkolaulunkin osalta jo varhain, joskin luonnollisesti kristinuskon viralliseksi tunnustaminen pani alulle sen nopeamman kehityksen. Bysanttilainen vaikutus oli ruhtinas Vladimirin aikana ja kohta sen jälkeen suurimmillaan, mikä oli luonnollista senkin vuoksi, että ruhtinaan puoliso Anna oli bysanttilainen prinsessa. Tuo vaikutus ilmeni Bysantin jäljittelemisenä kaikessa: arkkitehtuurissa, kuvaamataiteessa, kirjallisuudessa, musiikissa. Bysanttilaista traditiota jumalanpalveluksissa noudatettiin niin hovissa kuin Kiovan Petsheran luostarissakin, jonne tuotiin v. 1062 ohjesääntö Theodoros Studitiksen luostarista Konstantinopolista. Erikoisesti voidaan todeta kirkkolaulun esitystavassa bysanttilaisten hovitapojen jäljittelyä. (Näistä on paljon jäänyt elämään piispallisten jumalanpalvelusten erikoisuuksina.)

Sen ajan maallisista lauluista, joiden tekstejä on säilynyt, ilmenee kanssikäymistä olleen Konstantinopolin lisäksi mm. Novgorodin ja Jerusalemin kanssa. Jo tältä ajalta eli ns. kiovalaiselta periodilta on säilynyt laulutekstejä nuottimerkkeineen eli neumeineen. Kuitenkaan näitä merkkejä ei ole vielä pystytty tulkitsemaan. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö näitä merkkejä silti olisi tutkittu ja tehty sen perusteella erinäisiä johtopäätöksiä kiovalaisen kauden taiteen luonteesta ja erikoisesti sen suhteesta alkulähteeseensä, bysanttilaiseen kirkkolauluun. On säilynyt tekstejä neumeineen sekä kreikan että kirkkoslaavin kielisinä. Sellainen on esim. stikiira Johannes Krysostomokselle 1100-luvulta. Näiden analyysi on osoittanut, että nuottimerkintä on kummassakin saman järjestelmän mukainen. Luonnollisestikaan sana- ja tavuluvut eivät vastaa eri kielissä toisiaan. Laulun sovittaja pyrkii saamaan esille alkumelodian sekä kadenssin samanlaisena, mutta välillä käyttää resitatiivia. Jo tässä kehityksen alkuvaiheessa esiintyy sovituksessa pyrkimystä itsenäisyyteen: paikoin käytetään toisia merkkejä, kuin mitä on alkuperäisessä melodiassa. Saa sen yleisvaikutelman, että bysanttilaiset melodiat ovat vain malleja, joita käsitellään itsenäisesti.

Tämä
kreikkalais
via ns. ekk
laisia kuin
vat paljolti
Nykyis
gradin he
venäläimen
alusta alka
kalaisesta
tuksen suh
melodian
Neumej
kaen neum
Kiovala
kirkon ki
tista, kirk
tautunut
lemään, eli
myös pyrk
suksineen
1100-lu
dostuu itse
Kirkkolaulu
bysanttilais
koidalla. S
kuin bysan
liset melodi
sävelmistä
luvulta, m
deksansäve
laulun ja
Moskova
niinikään k
kilokohtaise
rot kilpaili
tulee Novgor
Savva ja V
metropolitt
1500-lu
rastettiin m
tsaari Iivana
sen laulun

in myös mu-
kaiken venä-
samoin kuin

alulle 1800-
tutkimuksen
aulu semmoi-
n että Venä-

Kiovassa jo
88. Kauppa-
Kiovassa jo
uloa virallii-
i saanut al-
tinuskon vi-
Bysanttilai-
suurimmil-
o Anna oli
misenä kai-
ssa. Bysant-
tin Kiovan
os Studitik-
olaulun esi-
ljon jäänyt

nee kanssa-
erusalem
ulutekstejä
i ole vielä
äitä merk-
ksiä kiova-
hteeseensä,
kä kreikan
ysostomok-
ä on kum-
tavuluvut
sille alku-
atiivia. Jo
äisyyteen:
melodiassa.
leja, joita

Tältä kaudelta on säilynyt myös evankeliumitekstejä, joissa esiintyy niin kreikkalaisessa kuin slaavilaisessakin käsikirjoituksessa resitatiivilukua ohjaavia ns. ekfoneettisia merkkejä. Kun nämä ekfoneettiset merkit ovat osin samankaltaisia kuin laulutekstien neumit, voidaan päätellä, että sen ajan melodiat olivat paljolta psalmodisia, tasaisen resitatiivisia.

Nykyiset venäläiset tutkijat — ennen kaikkea tässä mainittakoon Leningradin hengellisen akatemian professorin N. Uspenskin tutkimus »Muinaisvenäläinen laulutaide» vuodelta 1965 — ovat sitä mieltä, että jo tällöin, siis alusta alkaen, melodiat saivat venäläiselle luonteelle paremmin sopivan kreikkalaisesta poikkeavan muodon. Tähän vaikutti myös sen ajan neumikirjoituksen suhteellisuus. Tulkinallisesti ne olivat paljolta likiarvoja, eräänlaisia melodiain muistiinpainamismerkintöjä.

Neumeja nimitettiin »znak» tai »znamja», ja tämän mukaisesti alun alkaen neumein merkittyjä sävelmiä vieläkin nimitetään znamennyi-sävelmiksi.

Kiovalaiseen periodiin kuuluvat myös jälkimaailmalle säilyneet ns. kontaktilaulun kirjalliset muistomerkit. Ne edustavat jo kehittyneempää, melismaattista, korukuviollista melodiaa, mutta niidenkin tulkinta on toistaiseksi osoittautunut mahdottomaksi. Siitä huolimatta merkkien analyysi oikeuttaa päättelemään, että tuon ajan Kiovassa, mutta erikoisesti myös Novgorodissa, esiintyi myös pyrkimys seurata kirjaimellisesti bysanttilaista laulua kaikkine erikoisuuksineen.

1100-luvun jälkimmäisellä puoliskolla Kiovan johtoasema horjuu. Muodostuu itsenäisiä ruhtinaskuntia. Bysanttilaisen kulttuurin vaikutus vähenee. Kirkkolaulussa jatkuu ja voimistuu itsenäisten piirteiden kehitys. Selvin ero bysanttilaisesta laulutraditiosta ilmenee kahdeksansävelmistön, oktoehoksen, kohdalla. Se rakentuu venäläisessä kirkkolaulussa toisenlaatuisille perusteille kuin bysanttilaisessa. Siinä ei ole pääasiana sävellajien vaihtuvuus, vaan erilliset melodiset aiheet, joista vähitellen yleinen käytäntö muodosti sävelkaavat, sävelmistöt. Näistä ovat vanhimmat tulkittavissa olevat neumimerkinnot 1500-luvulta, mutta itse sävelmistöt ovat huomattavasti vanhemmalta ajalta. Kahdeksansävelmistöllä on ilmeisestikin myös läheinen suhde venäläiseen kansanlauluun ja niillä lienee ollut keskinäistä vuorovaikutusta.

Moskovan yliherruus ja Venäjän valtakunnan muodostuminen vaikuttivat niinikään kirkkolaulun kehitykseen. Niinpä mm. tsaari Iivana Julma oli henkilökohtaisesti kirkkolaulun harrastaja ja kehittäjä. Tsaarin ja patriarkan kuorot kilpailivat keskenään. Näihin aikoihin kirkkolaulun kehityksen johtoon tulee Novgorod. Nimeltä tunnetaan sen laulumestareista karjalaiset veljekset Savva ja Vasili Rogov. (Vasilista tuli v. 1589 Varlaam-nimisenä Rostovin metropoliitta.)

1500-luvun puolivälissä Novgorodissa oli oma laulukoulunsa, ja siinä harastettiin myös 2- ja 3-äänistä laulua. Tätä moniäänistä laulua kuuli myös tsaari Iivana ja teki v. 1551 pidetylle kirkolliskokoukselle aloitteen moniäänisen laulun hyväksymisestä virallisesti kirkkolauluksi soveliaaksi. 1600-luvulla

tuli Ukrainasta myös eurooppalainen sointuihin perustuva moniäänisyys, jota nimitettiin »uudeksi» lauluksi. Novgorodilaisten kehittämä moniäänisyys taas sai alkunsa siitä, että kirkkolauluja ristisaatossa laulettaessa kansa lisäsi siihen sointuja, kuten se oli tottunut kansanlauluissa menettelemään.

Siirtyminen neumeista 5-viivaiseen nuotistoon tapahtui niinikään ensin Novgorodissa 1600-luvun jälkipuoliskolla, mutta jo 1400-luvulla esiintyi eräänlaisia »lauluaapisia», joissa annettiin selityksiä neumien käyttöön.

Edellä kerrottu riittänee osoittamaan, että joskin venäläinen kirkkolaulutraditio on syntynyt alun alkaen bysanttilaisen laulun pohjalla, se on kuitenkin kehittynyt siinä määrin itsenäiseksi, nimenomaan venäläiseksi ortodoksiseksi kirkkolaulutraditioksi, että on täysin ymmärrettävä se jyrkkä ero, mikä sillä on samasta alkulähteestä omaa tietään kehittyneeseen nykykreikkalaiseen laulutraditioon nähden. On luultavaa, että Venäjän pohjoisosien, erikoisesti Novgorodin, vaikuttaessa huomattavalla tavalla kirkkolaulun kehitykseen myös karjalaisella kansanlaululla on sukulaisuutta ortodoksiseen kirkkolauluun sen varhaisessa muodossa ja vuorovaikutusta ainakin eräin osin.

Yleisortodoksinen kehitys pyrkii nykyisin vapautumaan ortodoksiseen jumalanpalvelukseen tuoduista länsimaisista lainoista. On syytä erikoisesti huomauttaa, että kun edellä puhutaan venäläisestä laulutraditiosta, niin sillä tarkoitetaan nimenomaan alkuperäistä kirkkosävelmistöä eikä 1800- ja 1900-luvun venäläisten kirkkosäveltäjien länsimaiseen tyyliin säveltämää konserttilaulua. Konserttilaululla on tietenkin oma merkityksensä ja arvonsa, varsinkin näytteenä romantiikan aikakauden venäläisestä taiteesta. Sen tavoittelemasta sentimentaalisesta hartaudesta pyritään kuitenkin nykyään vapautumaan, kuten kaikesta muustakin, joka on ortodoksisen jumalanpalveluksen ajattoman objektiivisuuden luonteelle alun alkaen vieraasta.

Ortodoksisen kirkkolaulun julistustehtävä

NORMAALILYSEON LEHTORI, PASTORI VIKTOR RAILAS

Kirkkokuoron osuus jumalanpalveluksen juhlistajana on ensiarvoisen tärkeä. Jokainen kirkkossakävijä on kokenut hyvän kuoron luoman hengellisen »virityksen» ja »pyhyiden tunnun». Kirkkokuoron ensisjainen tarkoitus ei ole kuitenkaan tämä, vaan Jumalan ylistys ja rukous. Vielä edelleen: kirkkolaulu julistaa ja opettaa seurakuntaa. Ei siis vain pappi ole jumalanpalveluksessa opetuksen antaja, vaan myös kirkkokuoro, jonka tekstit ovat Raamatusta ja ovat kirkkorunoilijoiden syvällistä opetusta. Kirkkokuorot välittävät pyhien isien sanomaa aitona ja muuttumattomana. 1. Piet. 2: 9 puhutaan »kuninkaal-
lisesta papistosta», joka »julistaa Jumalan jaloja tekoja». Tämä tarkoittaa sitä, että kaikille seurakunnan jäsenille kuuluu omalla tavallaan viedä eteenpäin Jumalan pyhää sanomaa. Kuorotoiminta on tämän kehotuksen seuraamista.

Ortodoksinen kirkkorunous ja -musiikki pääsevät parhaiten oikeuksiinsa liturgisessa käytännössä, koska silloin on mukana esteettisen puolen lisäksi hengellinen. Kirkkolauluja voidaan esittää myös konsertoiden, kuten mieskuoromme on tehnytkin ja siten saattanut hyvällä menestyksellä ortodoksista kirkkomusiikkia sekä omien ortodoksien että toisuskoisten tietoisuuteen. Konserttiesityksen etuna on se, että kuoro saa tilaisuuden keskittyä esteettiseen puoleen paremmin kuin jumalanpalveluksessa. Aina kuitenkin on muistettava, että kirkkorunous ja -musiikki on tarkoitettu alunperin liturgiseen käytäntöön. Hymnologit eli kirkkorunoilijat ja kirkkosäveltäjät, jotka parhaassa tapauksessa ovat yhdistyneet samassa persoonassa, ovat tarkoittaneet työnsä kirkkokansalle. Tällaisista monipuolisista luovista kyvyistä ovat kuuluisimpia Romanos Melodos, kontaktirunouden luoja 6. vuosisadalta, Johannes Damaskolainen, Oktoekhoksen eli Kahdeksansävelmistön ja kuuluisan pääsiäiskanonin luoja 8. vuosisadalta sekä hänen veljensä Kosmas Majuman piispa. Kirkkorunoilijat ottavat huomioon rukoilijan anomukset, toiveet, ylistyksen ja katumuksen. Monet hymneistä ovat luostarikilvoittelijoiden käsialaa. Onkin mielenkiintoista todeta, että hymnirunous rikastui luostarilaitoksen laajenemisen kanssa samaan aikaan 4.—9. vuosisadoilla. Silloin muukin liturginen elämä laajeni ja sai syvälliset muotonsa.

Seuraavassa on poimittu eräitä oleellisia kirkkolaulun tulkitsemia jumalanpalveluksiin liittyviä hengellisen opetuksen aloja.

Psalmien julistus

Psalmeja käytetään laulutekstinä hyvin runsaasti. Mainitsemme esimerkkinä muutamia: vigiliassa ps. 104 kuvaa maailman luomista ja Jumalan huolenpitoa; 1. katisma, joka on otettu ps.:n 1, 2 ja 3 jakeista, kuvaa autuaan miehen vaellusta; avuksihuutopsalmi (141: 1—2, 142: 8) on synnintunnossa tai vaikeuksissa olevan hätähuuto Jumalalle. Virrelmät eli stikiirat veisataan psalmijakeiden kanssa, joiden väliin kirkkorunoilijat ovat sepittäneet esim. vietettävän juhlan tekstiä. Plyleo-psalmi (135 ja 136) samoin kuin kiitospsalmi (150, 148 ja 149) palauttavat mieleen niitä monia asioita, joista on syytä kantaa kiitos Jumalalle. Suurin kiitoksen aihe on kuitenkin se, että Herra on hyvä ja hänen laupeutensa pysyy iankaikkisesti. Liturgiassa 1. ja 2. antifoni (ps:t 103 ja 146) ylistävät Jumalaa huolenpidosta. Psalmien jakeista otetut prokimenit eli johdantolauseet ovat mieleenpainuvia miete- ja iskulauseita Jumalan armosta, väkevyydestä, varjeluksesta ja siunauksesta.

Psalmien runsas käyttö johtuu niiden sisältörikkaudesta. Niistä löytää rukous- ja laulutekstiä kaikenlaisiin tilanteisiin. Uskonnollisena aarrevarastona ne ovat tyhjentyttömät. Ortodoksisissa jumalanpalveluksissa yleensäkin psalttaria käytetään enemmän kuin mitään muuta Raamatun kirjaa.

Psalmien runsaaseen käyttöön ovat olleet historiallisetkin syynsä. Tässä me joudumme kosketuksiin alkukirkon käytännön kanssa. Kristinuskon ensimmäisinä vuosisatoina kiinteän jumalanpalvelusjärjestyksen puuttuessa jouduttiin ottamaan esikuvaksi juutalainen synagoogapalvelus, jossa profeettain, lain ja rukousten lukemisen lisäksi psalmien veisuulla oli tärkeä sijansa. Vielä senkin jälkeen, kun 4. ja 5. vuosisadalla syntyi runsas hymnirukous, säilyi psalmien käyttö jumalanpalveluksissa monipuolisena.

Dogmaattinen julistus

Hymnien muodossa kirkko opettaa keskeisiä dogmaattisia eli uskonopillisia asioita. Hymnirunouden »kultakausi» alkoi marttyyrikauden ahdingon päätyttyä ja kirkon päästyä vapaasti toimimaan. Tilanne muodostui seuraavaksi. Kristinuskon levisi, ja kristittyjen määrä kasvoi räjähdysmäisen nopeasti. Kristinuskon perustotuudet oli juurrutettava seurakuntalaisten mieliin. Yleiset kirkolliskokoukset määrittivät Jumalan olemusta ja Kristuksen persoonaa selventävät dogmit, joiden ei pitänyt jäädä vain ahtaiden teologipiirien hengelliseksi omaisuudeksi, vaan joiden oli tultava koko kirkon rikkaudeksi. Hymnit toimivat tässä osaltaan välittäjinä. Täsmälliseen ilmaisulliseen muotoon kiteytetyt dogmit eivät ole tarkoitettuja käytännöllistä merkitystä vaille oleviksi teologisiksi väittämiksi, vaan niille rakentuu uskovaisten hengellinen elämä.

kitsemia ju-

me esimerk-
umalan huo-
autuaan mie-
tunnossa tai
isataan psal-
esim. vietet-
kiitospsalmit
n syytä kan-
erra on hyvä
antifoni (ps:t
otetut proki-
eita Jumalan

tä löytää ru-
rrevarastona
a yleensäkin
jaa.

tyynsä. Tässä
uskon ensim-
essa joudut-
profeettain,
ijansa. Vielä
ukous, säilyi

uskonopilli-
adigon pää-
i seuraavan-
smäisen no-
sten mieliin.
istuksen per-
n teologipii-
rkon rikkau-
maisulliseen
rkitystä vail-
ten hengelli-

Monien hymnien sisältö, sanakäänteet ja sanojen valinta nostattavat mielikuvia yleisten kirkolliskokousten ilmapiiristä kirkon isineen ja mielipiteiden välisine taisteluineen, mutta kuitenkin vakuuttaen, että Pyhä Henki kirkon opettajana ja valistajana on siunannut jumalallisen totuuden avautumisen siinä määrin, kuin se on meille pelastustamme varten tarpeen. Ei ole myöskään vaikea havaita monissa hymneissä itäisen kirkon hellenistisen filosofian pohjalta nousevaa spekulatiivista eli mietiskelyyn taipuvaa luonnetta. Laulajan ja runoilijan hengellinen rikastuminen edellyttää keskittymistä ja Raamatun tuntemustakin, siksi tiivissisältöisiä monet niistä ovat. Dogmaattinen opettava puoli ilmenee varsinkin vigilian Kahdeksansävelmistön stikiirroissa, tropareissa, kontakteissa ja kanoneissa.

Rajoitumme yhteen esimerkkiin. 3. sävelmän dogmistikiira kuuluu seuraavasti:

»Oi kunniallinen Neitsyt, kuinka voisimme olla ihmettelemättä sitä, että sinä Jumalihmisen synnytit. Sillä miehestä mitään tietämättä Sinä, puhtain Neitsyt, synnytit lihassa isättömän Pojan, ennen kaikkia aikoja Isästä äidittä syntyneen, joka syntyessään Sinusta ei minkäänlaiselle muutokselle, sekoittumiselle tai jakaantumiselle alttiiksi joutunut, vaan on kummankin luonnon ominaisuudet täydellisenä säilyttänyt. Rukoile siis Poikaasi, neitseellinen Äiti ja Valtiatar, että Hän pelastaisi niitten sielut, jotka oikeauskoisesti Sinut Jumalansynnyttäjäksi tunnustavat.»

Stikiiraveisu pyrkii tähdentämään Neitsyt Marian erikoisasemaa Jumalan pelastussuunnitelmassa: Hän on Jumalansynnyttäjä, ainainen Neitsyt ja voimakas esirukoilija. Mariologia on hymnirunoudessa runsas, mutta keskeisellä sijalla ovat tietenkin kristologiset kysymykset. Lainatussa veisuussa puhutaan Kristuksen ominaisuuksista: Hän on Jumala ja ihminen. Jumalana Hän on soveltanut ihmisten synnit, ja ihmisenä Hän on seurattava esikuva. Yleisissä kirkolliskokouksissa kristologiset kysymykset olivat kaikkein tärkeimpiä ja vaikuttivat myös hymnien sisältöön. Nykyajan ihmisestä voi hymnien teksti näiltä osin tuntua aikansa eläneeltä spekuloinnilta, mutta Kristuksen persoona on jatkuvasti loukkauskivi, jota vastaan väitetään. Kun jumalanpalveluksia opettavan sisältonsä puolesta on sanottu aikuisten katekismukseksi, niin kirkko-kuoro välittäessään uskon totuuksia toimii katekismuksen opettajana sunnuntaista sunnuntaihin ja kirkkojuhlasta kirkkojuhlaan. Kirkkojuhlienkin hengellinen sisältö saa monipuolisen tulkinnan juuri kirkkoveisuissa.

Edelleen on veisuja Pyhän Kolminaisuuden ylistykseksi. Eräiden veisujen kolminkertaiset toistot viittaavat Jumalan kolmeen persoonaan.

Ortodoksista kirkkoa on sanottu pääsiäis- ja ylösnousemuskirkoksi, eikä suotta. Kristuksen ylösnousemus on läpikäyvä ajatuksena varsinkin aamu-palveluksen veisuissa. Ylösnousemusajatukseseen palataan uudestaan ja uudestaan, jotta jokainen pääsisi sen tuomasta ilosta osalliseksi. Kuoro vie eteenpäin ylösnousemussanomaa, kuten Kristuksen haudalla olleet pyhät naiset ja

noudattaa enkelin kehoitusta: »Menkää kiiruusti ja sanokaa opetuslapsille, että hän on noussut kuolleista.» (Matt. 28: 7)

Aamupalveluksen ylösnousemustroparit kertovat enkeleistä, jotka hämmästyivät taivaassa sitä että Kristus nousi kuoleman voittajana. Edelleen ne kertovat opetuslasten ja mirhantuoja-ainesten itkun muuttumisesta iloksi. He olivat luopuneet kaikesta, seuranneet Kristusta, mutta Kristuksen häpeällinen ristinkuolema oli tuonut pettymyksen. Hekin olivat joutuneet umpikujaan, »hautaan», josta oli vaikea ulos päästä. Kristus hajotti kahleet, sekä omat että Häneen uskovien. »Ohi on mennyt itkun aika.» Aamupalveluksen ylösnousemusevankeliumin jälkeen ylösnousemusriemun kehoitus kohdistetaan kaikkiin uskovaisiin: »Tulkaa kaikki uskovaiset, kumartaen kunnioittakamme Kristuksen pyhää ylösnousemista, sillä ristin kautta tuli ilo kaikkeen maailmaan.» Näin kuoro vyöryttää ylösnousemussanomaa laajempien ja laajempien piirien hengelliseksi omaisuudeksi.

Myös liturgiapalveluksessa sunnuntaitroparit saavat sisältönsä Kristuksen ylösnousemuksesta. Liturgiassakin on paljon dogmaattista opetusta kuoron osalla, kuten esim. veisu »Jumalan ainokainen poika», joka on keisarillista käsialaa, nimittäin Justinianus I:n kirjoittama, sekä Nikealais-konstantinopolilainen uskontunnustus.

Kirkkokäsitys

Jumalanpalveluksilla on mystillinen puolensa eli yhteys näkymättömän maailman kanssa. Ortodoksisen käsityksen mukaan Eukaristiahuri, joka kannetaan maallisella alttarilla, pyhällä pöydällä, kohoaa taivaaseen, missä ihmisiä-rakastava Herra »ottaa sen vastaan pyhälle ylitaivaalliselle, hengelliselle alttarillensa». Johanneksen Ilmestyskirjan 4. ja 5. luku sekä Jesajan kirjan 6. luku antavat valtavan kuvauksen, mitä taivaassa uhrialttarin ja valtaistuimen edessä tapahtuu ja kuinka vanhurskaat ja enkelit, joita on »kymmenentuhatta kertaa kymmenentuhatta ja tuhat kertaa tuhat» ylistävät valtaistumella istuvaa: »Pyhä, pyhä, pyhä Herra Sebaot; kaikki maa on täynnä hänen kunniaansa» (Jes. 6: 3).

Maallinen, taisteleva seurakunta liittyy riemuitsevaan, taivaalliseen seurakuntaan. Kuoro johdattaa uskovaiset taivaallisen uhrialttarin eteen kerubeisun sanoilla: »Nyt me salaisesti kuvaamme kerubeja, ja eläväksitekevälle Kolminaisuudelle pyhintä virttä veisaamme». Vielä selvemmin ajatus ilmenee ennenpyhitettyjen lahjain liturgian vastaavassa veisussa: »Nyt taivasten voimat meidän kanssamme näkymättömästi palvelevat».

Tämä avaa suuria ja innoittavia näkyjä. Kuoro, oli se suuri tai pieni, korkeatasoinen tai vähemmän taiteellinen, liittyy suureen taivaalliseen kuoroon ja kehottaessaan heittämään maalliset huolet ja ottamaan vastaan kaikkeuden Kuninkaan, jota näkymättömästi seuraavat enkelein joukot, johdattaa kirkkokansan taivaallisen uhrialttarin eteen ja opettaa meille Kristuksen seurakunnasta, johon kuuluu sekä näkyväinen että näkymätön luomakunta.

Ortodoksinen kirkkolaulu liturgisen elämän elävöittäjänä

TEOLOGIAN KANDIDAATTI, KIRKKOHERRA VAINU IHATSU

Itämainen kirkko vaalii uskonnollisen musiikin kunniakkaita perinteitä. Pyhän Raamatun mukaan ensimmäisen sekakuoron perustaja oli Mooses avustajanaan sisarensa Mirjam. Kiittäessään Herraa siitä, että tämä vapautti kansansa Israelin Egyptistä, orjuuden maasta, ja ohjasi sen vapauden valoisille teille sekä pelasti faaraon vihalta »Mooses ja israelilaiset veisasivat Herralle tämän virren, jossa he sanoivat näin: »Minä veisaan Herralle, sillä hän on ylen korkea» jne. (2 Moos 15: 1—18). Samaten ansaitsee tulla mainituksi Mooses elämänsä lopussa koko Israelin seurakunnan kuulleen laulama virsi, jossa hän ennusti ne vastoinkäymiset, jotka sitä kohtaavat, jos se luopuu Jumalasta (5 Moos. 23: 1—43). Sitten Hanna, Elkanan vaimo ja Samuelin äiti, esitti rukouksensa veisuna poikansa temppeliin tuomisen yhteydessä (1 Sam. 2: 1—10). Ja Debora, naisprofetta ja tuomari, lauloi kanaanilaisista saavutetun voiton johdosta kiitosvirren Herralle (Tuom. 5: 2—31).

Vanhan testamentin laulajista ensimmäiselle kunniapaikalle kuitenkin nousee Daavid, joka jo nuorukaisena oli soitollaan karkoittanut kuningas Saulia vaivanneen pahan hengen (1 Sam. 16: 23). Hän lauloi muun muassa suuren ylistysvirren Herralle filistealaisia ja muita vihollisiaan vastaan saamastaan avusta, ja hänen nimeensä liittyy suurenmoinen sekä erittäin korkealle arvoitettu psalmien kokoelma, joka vuosisatojen ja -tuhansien kuluessa on ollut ja on edelleen uskovaisten hengellisen ravinnon tärkeä lähde. Daavid myös järjesti temppeliveisaajat kahdeksikymmeneksi neljäksi osastoksi, joissa kussakin oli johtaja ja kaksitoista veisaajaa ja jotka vuorollaan avustivat jumalanpalveluksissa.

Uuden testamentin puolella evankeliumi Luukkaan mukaan on meille tallettanut Herran Äidin kauniin kiitosvirren »Minun sieluni suuresti ylistää Herraa...» (Luuk. 1: 46—55), jonka hän Jumalan kunniaksi esitti vieraillessaan Elisabetin luona. Kristinuskon perusaikana, meidän Herramme ja Vapahtajamme syntymän hetkellä, Hänet ottivat vastaan taivaan enkelit laulutervehdyksellä: »Kunnia Jumalalle korkeuksissa, ja maassa rauha ihmisten kesken, joita kohtaan hänellä on hyvä tahto!» (Luuk. 2: 14). Kristus itsekin oli

laulun ystävä ja veisasi opetuslastensa kanssa kiitosvirren Pyhän Ehtoollisen jälkeen (Mark. 14: 26) sekä rohkaisi Hänen kunniakseen puhtaalla rakkaudella laulavia Jerusalemin lapsia sanoen näistä: »Lasten ja imeväisten suusta olet sinä valmistanut itsellesi kiitoksen» (Matt. 21: 16). Pyhät apostolit noudattivat Mestarinsa opetusta ja esimerkkiä ja olivat siis myös laulun julistajia alkuseurakunnassa. Niinpä Filippissä vankilassa »keskiyön aikaan Paavali ja Silas olivat rukouksissa ja veisasivat ylistystä Jumalalle; ja vangit kuuntelivat heitä» (Ap.t. 16: 25). Paavalin ensimmäisen korinttolaiskirjeen kolmattatoista lukua on sanottu »epäitsekkään rakkauden korkeaksi veisuksi», ja galatalaiskirjeen jaetta: »Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastetut, olette Kristuksen päällenne pukeneet» (Gal. 3: 27) on laulettu kirkon alkuvuosisadoilta asti pyhän Kasteen sakramentin yhteydessä. Kehottaessaan laulamaan Paavali huomauttaa: »Kaikki tapahtukoon rakennukseksi» (1 Kor. 14: 26) sekä verratesaan sitä rukoilemiseen tähdentää: »Minun on veisattava kiitosta hengelläni, mutta minun on veisattava myöskin ymmärrykselläni» (1 Kor. 14: 15). Apostoli Jaakob sen sijaan neuvoo: »Jos joku teistä kärsii vaivaa, niin rukoilkoon; jos joku on hyvillä mielin, veisatkoon kiitosta» (=psalmeja) (Jaak. 5: 13). Ja ilmestyksien kokija Johannes kertoo valtavasta tulevaisuuden näystään: »Valtaistuimelta lähti ääni, joka sanoi: 'Ylistäkää meidän Jumalaamme, kaikki hänen palvelijansa, te jotka häntä pelkätte, sekä pienet että suuret; Ja minä kuulin ikäänkuin kansan paljouden äänen ja ikäänkuin paljojen vetten pauhinan ja ikäänkuin suuren ukkosen jylinän sanovan: 'Halleluja! Sillä Herra, meidän Jumalamme, Kaikkivaltias, on ottanut hallituksen. Iloitkaamme ja riemuitkaamme ja antakaamme kunnia hänelle, sillä Karitsan häät ovat tulleet, ja hänen vaimonsa on itsensä valmistanut. Ja hänen annettiin pukeutua liina-vaatteeseen, hohtavaan ja puhtaaseen: se liina on pyhien vanhurskautus» (Ilm. 19: 6—8). Tämän laajahkon sitaatin ymmärtämiseksi riittänee se, että tiedämme Karitsan tarkoittavan Kristusta, Hänen vaimonsa eli morsiamensa kristillistä kirkkoa ja hääpitojen maailman lopun aikaa. — Taidatko selkeämmin sanoa, että ajassa taistelevaa seurakuntaa seuraava riemuitseva ikuinen seurakunta on myös laulava seurakunta!

Kaikille näille Pyhästä Raamatusta johdannoksi poimimissamme lauluun liittyville kohdille on yhteistä se, että musiikki liittyy Herralle ylennettävään rukoukseen. Laulu on rukouksen ylevä esitystapa, ja sellaisena se ihmisten taholta elävöittää Jumalan palvelemista. Esitelmässämme pyrimmekin käsittelemään ortodoksista kirkkolaulua jumalanpalveluselämän elävöittäjänä.

Ortodoksisen kirkkolaulun melodiset juuret kasvavat juutalaisen synagogalaulun maaperässä, mikä on ymmärrettävää, kun tiedämme kristillisen kirkon olleen kielletyn uskonnon — mitä juutalaisuus ei ollut — roomalaisessa imperiumissa kolmen vuosisadan ajan. Kuitenkin kirkkolaulumme perinteissä helleenisen laulun vaikutus on juutalaiseen verraten kaksinkertainen, sillä kristillinen kirkko kasvoi pitkälle kehittyneen helleenisen kulttuurin maisemassa, ja — arvovaltaisen kreikkalaisen musiologin Papadopuloksen mukaan —

myös h
leenise
Pyhää k
juutalais
kolaulun
saanut v
Vaiht
musiikki
listä h
Kirkkola
elämää p
mukaise
tys kulle
hymniru
samalla
Itämaise
verraton
Instru
sanoja ja
tämän ja
sena va
Hymn
vaa on, e
tarkoitte
kaltaisia
virrelin
kolaulun
van länsi
troparise
Vaiht
esitystapa
vuorolaul
ryhmiä
refrenoin
laulam
koittaa, e
tämän es
Ortod
tamaan t
Sen synt
saattanut
kon. Hag
tiettyjä y

En Ehtoollisen
rakkaudella
suusta olet
noudattivat
ajia alkuseu-
vali ja Silas
ntelivat hei-
olmattatoista
galatalais-
Kristuksen
ilta asti py-
Paavali huo-
kä verrates-
hengelläni,
: 15). Apos-
rukoilkoon;
k. 5: 13). Ja
stään: »Val-
amme, kaikki
ret; Ja minä
vetten pau-
Sillä Herra,
amme ja rie-
ovat tulleet,
keutua liina-
tautus» (Ilm.
että tiedäm-
ensa kristil-
selkeämmin
ikuinen seu-
nme lauluun
lennettävään
ihmisten ta-
kin käsittele-
ijänä.
laisen syna-
e kristillisen
oomalaisessa
e perinteissä
tainen, sillä
n maisemas-
mukaan —

myös hajaannuksessa vaikuttanut juutalainen synagoogalaulu talletti osia hel-
leenisestä kansanlaulusta, sillä se oli ainoa laulu, jota epäkansallistuneet ja
Pyhää Raamattuakin vain kreikankielisenä käännöksenä lukeneet provinssin
juutalaiset päivittäin voivat kuulla (Kts. Papadopoulos: Merkkisymbolit kirk-
kolaulun historiassa, Atena 1890, s. 28, 42). Lisäksi itämainen kirkkolaulu on
saanut vaikutteita myös muinaissyrialaisesta musiikista.

Vaikka itämainen kirkkolaulu pohjautuukin näihin tavallaan vieraisiin
musiikkiperinteisiin, se ei lainaa niitä sellaisinaan, vaan muokkaa ne kristil-
listä kokonaisnäkemystään vastaaviksi ja omia tarkoituseriään palveleviksi.
Kirkkolaulu — kuten kaikki muukin itämainen kirkkotaide — saa liturgista
elämää palvelevan luonteen. Sen ainoana tehtävänä on pukea tarkoituksen-
mukaiseen sävelasuun Jumalalle kohotettava rukous, hymni. Niinpä sen kehi-
tys kulkee rinta rinnan kristillisen hymnirunouden kanssa, sillä useimmat
hymnirunoilijat sepittäessään perinteeseen pohjautuvia uusia säkeitä sovittivat
samalla niihin myös sävelmän sen aiheen samasta perinteestä ammentamalla.
Itämainen kirkkolaulu on siten selvästi prosodinen: sana on siinä säveltä
verrattomasti tärkeämpi.

Instrumentaalinen eli soitinmusiikki, joka ei kykene esittämään rukous-
sanoja ja jonka tulkinta niin ollen voi olla tunnepohjainen sekä toisaalta esit-
täjän ja vastaanottajan musikaalisista lahjoista ja koulutuksesta riippuvai-
sena vaihteleva, ei löydä elinsijaa itämaisen ortodoksisen kirkon elämässä.

Hymnirunouden ja -musiikin keskinäisiä riippuvuussuhteita hyvin kuvaa-
vaa on, että niistä käytettävät nimitykset: stikiira, tropari, kontakki ja kanoni
tarkoittavat yhtä hyvin niiden runo- kuin sävelasua. Stikiirat ovat psalmien
kaltaisia ja usein jopa psalmien jakeiden lisäksi sepitettyjä kristillissisältöisiä
virrelmiä. Balkanin ortodoksisissa kirkoissa stikiirisesti merkitsee myös kirk-
kolaulun esityksen nopeutta, minkä professori Nicolae Lungu tulkitsee vastaa-
van länsimaissa käytettyä allegretto-merkintää; tropari on juhlaveisu, mutta
troparisesti vastaavasti moderato-tempo, jne.

Vaihtelua kirkkolauluun ja elävyyttä liturgiseen aktioon toi kirkkolaulun
esitystapa. Sinfonisen, yksiäänisen yhteislaulun rinnalle tuli antifoninen eli
vuorolaulu, jossa kirkkoon jumalanpalvelukseen kokoontunut kansa kahtena
ryhmänä laulaa alternatiivisesti etenemällä rukouksen sanoja. Käytettiin myös
refrenonista laulua, jossa kirkkokansa laulaen toistaa esilaulajan eli kanorkin
laulamien viimeiset sanat, sekä responsonista eli prokimenista laulua, mikä tar-
koittaa, että kirkkokansa vastaa lukijalle tai kanttorille toistamalla laulaen
tämän esittämän säkeen.

Ortodoksista kirkkolaulua ja sen kautta koko jumalanpalvelusta rikastut-
tamaan tuli sittemmin moniääninen kansanlaulu eli alkeellinen kuorolaulu.
Sen syntymiseen bysanttilaisella maaperällä on arkipiispa Paavalin mukaan
saattanut olennaisesti vaikuttaa konstantinopolilaisen Kristuksen Suuren Kir-
kon, Hagia Sofian akustiikka, joka merkillisellä tavalla toistaa voimakkaana
tiettyjä yläsäveliä. Tarkkakorvaiset kuulijat ovat yksinkertaisesti ruvenneet

niitä hyräilemällä vahvistamaan ja pitkittämään ennen kaikkea sävellajin kolmisoinnun perussäveltä, terssiä, kvinttiä ja oktaavia. Säestysmenetelmästä vieläkin käytetään nimitystä: »Pitää isoonia». (Isoon on bysanttilaisen kirkkolaulun semiografiassa käytetty neumi, eräänlainen nuottimerkki, mikä tarkoittaa, että sävel säilyttää edeltävän sävelen korkeuden.) Bysanttilainen kirkkolaulu on siis homofoninen.

Vuosisatojen kuluessa muodostuu bysanttilainen kirkkolaulu, jolle tunnusomaista on melodinen resitatiivi, missä useimmiten lisäksi yksi sävel vastaa yhtä tavua sen äännearvon huomioon ottamalla, tuo ortodoksiselle kirkolle niin tunnusomainen esittäjän yksilöllisyyttä, minuutta korostamaton laulava lukeminen, missä papinkin vaikeuksitta tajuaa esirukoilijaksi kirkkokansan puolesta. Vanhat sävelkaavat yhtenäiseksi kokoelmaksi, josta on tullut ortodoksisen kirkkolaulun peruskirja Oktoekhos eli Kahdeksansävelmistö, kokosi pyhä Johannes Damaskolainen kahdeksannella vuosisadalla. Kahdensävelmistön pohjana Damaskon suuri mestari käytti hyväksi helleenisen musiikin doorista, fryygistä, lyydistä ja miksolyydistä tetrakordi-rakennelmaa sekä plagaali-sävelmissä pentakordia.

Suurimpana bysanttilaisen kirkkolaulun refermaattorina on mainittava kahdennentoista ja kolmannentoista vuosisadan vaihteessa Kristuksen Suuren Kirkon ensimmäisenä kanttorina toiminut bulgaria-laissyntyinen Johannes Kukuzeles, lisänimeltään »enkeliääni», joka selvitti hypodoorisen, hypofryygisen, hypolydydisen ja hypomiksolyydisen plagalisävelmän suhteen vastaavaan perussävelmään nähden. Hänen kirkkolaulua koskevien teoreettisten oppikirjojensa ansiosta osataan tulkita tuolta keskibysanttilaiselta kaudelta säilyneiden käsikirjoitusten neumimerkit, ja samoin hän vakiinnutti bysanttilaisen kirkkolaulun isoonisen säestyksen. Sellaisena se elää bysanttilaisuuden syntysijoilla vieläkin, tosin saatuaan intonaatioonsa turkkilaisten välityksellä entisestä Persiasta peräisin olevaa orientaalista väritystä, josta viime vuosisadan alun kirkkolaulureformaattorit Gregorios Levitos ja Prusan metropoliitta Krysantos ovat yrittäneet sitä vapauttaa, siinä kuitenkin täysin onnistumatta.

Nykyisellään kreikkalainen kirkkolaulu on joka tapauksessa lähinnä alkuperäistä bysanttilaista kirkkolaulua ja täyttää tehtävänsä uskovaisten yhteyden edustajana sekä Jumalan yhteyteen saattajana, jotka tavoitteet kirkkolaululle muinainen Remessinän pyhä piispa Niketas asetti ensimmäisessä kirkkolaulua käsittelevässä teoksessa *De psalmodiae bono* (Laulun hyödystä). Kirkkolaulu edustaa oivallisella tavalla Jumalalle kannettua hengellistä uhria.

Bysanttilainen kirkkolaulu liturgisen elämän elävöittäjänä juurtui myös itäroomalaiselle lähestystyöalueelle, etenkin Tonavan maihin, missä se kansanlauluperinteestä rikastuvana elää vieläkin, ja Venäjälle, jossa se eli keskiajan loppupuolelle asti. Suuresta venäläisten kristinuskoon kääntymisestä, pyhästä Kiovan ruhtinaasta Vladimirista kerrotaan, että hän teki uskonnollisen ratkaisunsa kristinuskon hyväksi nimenomaan Konstantinopolin Hagia Sofiassa

esitetyn
enää ma
vat zname
luostareiss
tiseen ym
Uudell

kirkko joo
myös en
deksansäve
pohjalta
kertaistam
esitettävää
sinne itali
säveltäjen
kuoro selä
muodostun
tyyliä ja
sillään ru

Vaikka
vissa ven
juurtunut
ortodoksis
auttamatt
vaikka ehi

Luode
doksiseen
on vielä m
edes erite
ne ehkä t
ran nissä
Kirkkolau
maiseen
seen. Näm
piispa Pau
muut. Näm
vissä, ehkä

Meidän
voittajana
suomalaise
killa kiel
veisataan.

Yhteen
ottona asi

esitetyn kirkkolaulun inspiroimana, mitä kuvasivat sanat: »En tiedä olenko enää maan päällä, vai olenko jo taivaassa!» Kiovalaiselta maaperältä versoivat znamennyi-sävelmät, jotka saivat suuren suosion varsinkin venäläisissä luostareissa, kun niiden alkukantainen hartaus hyvin soveltuu tuohon askeettiseen ympäristöön.

Uudella ajalla etsiessään omaa kansallista linjaansa Venäjän ortodoksinen kirkko joutui voimistuvan länsimaisen vaikutuksen alaiseksi, mikä heijastuu myös venäläisestä kirkkolaulusta. Niinpä Lovovski sovitti kreikkalaista Kahdeksansävelmistöä neliääniseksi kuorolauluksi länsimaisen harmoniateorian pohjalta, ryhmä Turtshaninov-Lvov kannatti Oktochoksen sävelmien yksinkertaistamista ja lyhentämistä, että ne soveltuisivat paremmin kuorolauluna esitettäväksi, ja rappeutumista kohti kulkeva italialainen oopperamusiikki tuli sinne italialaissyntyisten tai siellä musiikillisen jatkokoulutuksensa saaneiden säveltäjien ja kuoronjohtajien mukana, esimerkkeinä Pietarin hovikappelin kuoro sekä Sartin ja Vedelin säveltämät kirkkolaulut. Bortnjanskin ympärille muodostunut säveltäjien ryhmä suosi länsimaista osin koraalia lähentelevää tyyliä ja Tshaikovski, Arhangelski ja monet muut edustavat kirkkosävellyksillään romanttista ranskalais-saksalaista koulukuntaa.

Vaikka konsertoimiseenkin taipumusta ja maallistumista onkin havaittavissa venäläisessä kirkkolaulussa, joka historiallisen kohtaloyhteyden kautta on juurtunut myös meille Suomen ortodoksiseen kirkkoon, se ei kuitenkaan kadota ortodoksille kirkkolaululle ominaisinta piirrettä, vaan sekin pyrkii meitä auttamaan kohottamaan tunnepohjalta rukouksemme Herran kasvojen eteen, vaikka ehkä liiaksi tunnepohjalta ja ymmärrystä laiminlyömällä.

Luodessamme vielä silmäyksen omalla maankamarallamme itävään ortodoksiseen kirkkolauluun on valittaan todettava, että musiikintutkimuksemme on vielä niin nuorta, vasta ensimmäisiä askeleitaan haparoivaa, ettei se kykene edes erittelemään valamolaisen luostarilaulun vaikutteita, sitä missä määrin ne ehkä tulevat suoraan bysanttilaisesta kirkkolauluperinteistä ja minkä verran niissä ehkä heijastuu znamennyi- tai muiden luostarisävelmien vaikutus. Kirkkolaulusäveltäjiemme kohdalla samoin on tyydyttävä pelkkään luettelomaiseen nimien mainitsemiseen pyrkimättä minkäänlaiseen tärkeysjärjestykseen. Niinpä siis kirkkolaulusäveltäjiemme nimiä: arkipiispa Herman, arkipiispa Paavali, Akimov, Attinen, Jakobov, Krasnovstovski, Mirolybov ynnä muut. Nimet ilmaisevat myös suunnan, mitä kautta vaikutteet ovat löydettyissä, ehkä yhtä poikkeusta lukuunottamatta.

Meidän esitelmämme »Ortodoksinen kirkkolaulu liturgisen elämän elävöittäjänä» teeman kannalta on heillä kuitenkin oma arvonsa, joka sisältyy suomalaisen äänen yhtymiseen alati jatkuvaan ylistysveisuun Herralle kaikilla kielillä ja kaikkialla maailmassa, missä ikinä ortodoksista kirkkolaulua veisataan.

Yhteenvetona kaikesta edellä selostetusta sekä henkilökohtaisena kannanottona asiaan sanoisin, että bysanttilaistyylisillä kirkkolauluilla on oma sano-

mansa. Ne ehkeivät alkuun miellytä länsimaiseen musiikkiin tottunutta ja aina soivan sävelradion ehkäpä pilaamaakin suomalaista sävelkorvaa, tai paremmin sanoen: eivät anna esteettistä viihdetuokiota, niinkuin kieltämättä kauniit konsertoivat venäläisperäiset kirkkolaulumme tekevät, mutta sehän ei saane olla jumalanpalveluslaulun tehtävä, että kuuliija sekä laulaja itsekin jäisivät sisäisesti tyhjiksi, hengellisesti rakentumattomiksi. Tahtomatta kumartaa enempää kuin punoakaan päätä mihinkään suuntaan, ketään osoittamatta, on minun omakohtaisesti tunnustettava, että paljon parjatun muovikantisen liturgiasävelmistemme ja varsinkin sen nykykreikkalaisiin aiheisiin sävelletty säveltäjänä arkipiispa Paavali ja soinnuttajana kapellimestari Einari Eklund eukaristisen osan niin melodinen kuin harmoninen ja rytminenkin sanoma on onnistunut minua »puhuttelemaan»; sillä on ollut annettavanaan sen kaltainen hengellinen sanoma, jollaista ei ole kyennyt välittämään meillä ohjelmistossa oleva venäläisperäisen liturginen sävelmistö. Tekisi mieli sanoa, että siinä aistii athoslaisen suitsutuksen läpi tunkevan henkeä ravitsevan tuoksun, siinä elää Filokalialle ominainen aina jatkuvan: »Herra Jeesus Kristus, Jumalan Poika, armahda minua!» — rukouksen henki.

(Lähdekirjallisuutena olen käyttänyt — Pyhän Raamatun lisäksi — Romanian ortodoksisen patriarkaatin kirkollisessa ja uskontotieteellisessä aikakauslehdissä julkaisemia kirjoituksia ja tutkielmia ortodoksisesta kirkkolaulusta. Suomenkielinen aineisto oli näet lainattuna eräälle opettajalle kirkkolauluaineisen esitelmän valmistelua varten.)

Herättäkää laulullanne

PÄÄKONSULI OLLI BERGMAN

Jokainen Suomen kansalainen joka liikkuu maansa rajojen ulkopuolella on huomion kohteena ja maansa edustaja, joko hyvä tai huono. Jos suomalaiset liikkuvat ryhmissä, heidät huomataan vielä selvemmin, mutta jos he liikumisensa lisäksi ovat suorastaan esiintymismatkalla — urheilukilpailuissa, konserttimatkoilla, kansainvälisten kongressien jäseninä — niin huomio ja heihin kohdistuva arvostelu on huomattava.

Joensuun ortodoksinen mieskuoro on kymmenvuotistaipaleensa varrella ollut edustustehtävissä sekä koti- että ulkomailla. Kotimaassa se on edustanut ortodoksista vähemmistöön kuuluvaa toista kansankirkkoamme ja ulkomailla tämän lisäksi myös Suomea ja sen kansaa. Ehkä eniten huomiota on herättänyt kuoron Kreikkaan tekemä konserttimatka, joka kuoron hiotun korkealaatuisen laulun ansiosta, niin pyhätöissä laulettujen ylistysten kuin konserttilavalla esitettyjen kirkko- ja muitten laulujen tuloksena tutustutti Kreikan kansaa eri kaupungeissa, jopa myös radion välityksellä, Suomen ortodoksisen sisarkirkon elämään ja henkeen sekä suomalaisen ihmishahmoon jota vähemmän on nähty viime vuosien aikana Kreikan maaperällä. Kuoro toimii Suomen

kulttuurilähettiläänä, ja se on selviytynyt tehtävästään kiitettävällä tavalla niin Kreikkaan kuin myös Istanbuliin, Ranskaan, Ruotsiin ja muualle tekemillään matkoilla.

Kuoro on ratkaisevasti myötävaikuttanut Lintulan luostarin jälleenrakennustöitten alkuunpanemiseen, josta Jumala palkitkoon jokaista jäsentä hänen ansioittensa mukaisesti. Hän, jolle olkoon kunnia ja kiitos alati, suokoon kuorolle mahdollisuuden kehittää taitoaan, suunnitella uusia edustusmatkoja läheisiin ja kaukaisiin maihin ja olla myös inspiraation ja lohdun antajana niille ihmiskunnassa työskenteleville sieluille, jotka raskaan ajan melskeen painamina työskentelevät joko kotitöissä tai yhteiskunnan työpaikoissa tehtaitten savupiippujen tai konttorihuoneitten, liike-elämän tai taiteen parissa kaikkien parhaaksi ja yhteisen isänmaamme hyväksi. Herättäkää myös laululanne ne jotka ehkä ovat tulleet uskolle kylmiksi.

»Herra, Sinua minä kiitän kansojen joukossa ja veisaan Sinun kiitostasi kansakuntien keskellä»

Leningradissa 27. 8. 1967

Ystävä

vällä tavalla
alle tekemil-

älleenraken-
isensä hänen
uokoon kuo-
smatkoja lä-
un antajana
an melskeen
ikoissa teh-
teen parissa
myös laulul-

un kiitostasi

7. 8. 1967

Ystävä

»Miksi harrastan ortodoksista kuorolaulua«

TOIMISTOSIHTTEERI YRJÖ PETSALO

Aihe on annettu henkilökohtaisena kysymyksenä kuoron rivimiehelle. Ei siksi, että olisin kuorossamme mikään »nestori» — kuorossamme on toki paljon ansioituneempia laulajia, kuoron johtamiseenkin tottuneita — vaan siksi, että kuultaisiin rivimiehen mielipide ja ehkä myös siksi, että se kuvastaisi yleensäkin rivimiesten käsitystä.

Pidän yleensä hyvin esitetystä kuorolaulusta ja erityisesti ortodoksista kuorolaulua olen vuosien mittaan oppinut rakastamaan. Jo lapsena, siinä 1920-luvulla, kirkkoherran perheen jäsenenä kuului asiaan osallistua Pyhään liturgian palvelukseen Suistamon kirkossa. Jo tuolloin jäivät kirkkolaulutekstiin sopeutuvat soinnit ja aiheeseen liittyvät sävelkuviot itämään lapsen mieleen, ensin kuulijan ja kohta laulajan. Kirkkolaulun mukana laulaja voi — ja hänen pitääkin — tekstin sanonnan myötä eläytyä ja sydämessään ylentyä, päämääränä kulloinkin esitettävä julistus. Tällöin on myös laulajan äänellinen sointi viritettävä ja sopeutettava niin »väriltään» kuin voimakkuudeltaan kiinteästi aiheeseen.

Olen ollut tuntumassa ortodoksiseen kuorolauluun rivimiehenä mainitulta 20-luvulta lähtien; tosin monien esteitten ja ehkä verkkaisuudenkin vuoksi en kuulu kaikkein ahkerimpiin laulajiin. Silti olen kasvanut tämän harrastukseni myötä: mieltymys on muuttumassa rakkaudeksi. Jos olen vapaana enkä osallistu liturgiaan laulajana, tuntuu kuin olisin jättänyt tekemättä jotakin itselleni ratkaisevan tärkeätä.

Olen asennoitunut laulun esittämistapaani nähden varsin vaativaksi itseäni kohtaan, ja vanhemmiten asenne on vielä jyrkentynyt, vaikka ikä luonnollisesti karsiikin kykyjä. Kuinka harvoin olenkaan täysin tyytyväinen suoritettuun osuuteeni kuorossa ja luulen, että vielä harvemmin on johtaja tyytyväinen siihen, mitä hän on saanut miehestä irti. Laulu ei ole koskaan tasapaksua kilpalaulantaa, vielä vähemmän sellaista on ortodoksinen kuorolaulu, kuten niin sattuvasti johtajamme on sanonut. — Laulajana ei kukaan ole täysin oppinut osuuttaan esittämään, aina on parantamisen varaa.

Hyvin onnistuneen kuoro-osuuden päättyessä usein tuntee mielihyvää, mikä palkitsee laulajan vaivannäön ja tekee esittäjän yhä nöyremmäksi. Vielä suurempi on hyvänolontunne silloin, kun laulaja näkee ja tuntee kuulijansa saaneen viestin julistuksesta, joka juuri oli esitetty. Ortodoksisen kuorolaulun osana on herkistää kuulijan mieli katumukseen, rohkaista rukoukseen ja ylentää kiitokseen ja ylistykseen Herralle ja Jumalallemme. Kuinka paljon voisinkaan luetella mieskuoromme esiintymistilaisuuksia, niin kirkollisia toimituksia kuin sävelhartauksia ja konsertteja, niin kotimaassa kuin ulkomailla, jotka ovat voimakkaasti vaikuttaneet sisimpääni. Näissä tilaisuuksissa on ollut sanoin kuvaamaton onnentunne, sillä itse Kristus on ollut totisesti läsnä!

Jos voin osaltani edesauttaa kuulijankin virittymistä ja herkistymistä todelliseen onnentunteeseen ja keskinäiseen rakkauteen Kristuksessa, silloin on täysin aiheellista syntisenäkin laulajana harrastaa ortodoksista kuorolaulua.

Kyrie eleison!

Kuoro-
DIRECTOR
Kuten
ja harjo
Vapa
rakentun
suoritus
on piden
ten luon
Kun
tehty tiu
saman in
Na.
meidän
nen uusi
kin tuke
kappale
on päät
ja kuor
Kun
alkaen
nen työ
vun saa
lyksin.
Kun
tanta, e
vanhoja
nim luot
sovitettu
jäädesi

Kuorolauluharjoitus

DIRECTOR CANTUS VIKTOR HENTUNEN

Kuten kaikilla elämän aloilla niin laulukuorossakin on jokaisen opeteltava ja harjoiteltava suoriutuakseen kunnolla ottamastaan tehtävästä.

Vapaaehtoisuuden pohjalle perustettu Joensuun Ortodoksinen Mieskuoro rakentuu jokaisen jäsenen tahdolle alistua vaatimuksiin, jotka kunnolliseen suoritukseen pyrittäessä ovat välttämättömät. Pääasiallisimpana vaatimuksena on pidetty säännöllisyyttä ja valppautta harjoituksissa sekä johtajan toivomusten huomioimista ja tinkimätöntä noudattamista.

Kun kertaviikkoiset harjoitukset ovat kestoaltaan 1,5—2 tuntia, on työtä tehty tiiviisti, ja niinpä onkin päästy alusta alkaen merkittäviin saavutuksiin, saman innon täyttämän tahdin jatkuttua näihin saakka.

N.s. stemmaharjoitukset, jotka ovat ominaisia kuorosten harjoituksissa, on meidän kuorossamme jätetty aikaa vievinä ja ikävystyttävinä pois, ja jokainen uusi kappale on aloitettu suoraan koko kuoron voimalla, vähin erin, kunkin tukieissa toistansa. Niin sitten alkaa vähitellen syntyä yhtenäistä sointua ja kappaletta »hiotaan» enemmän tai vähemmän sen vaikeusasteen mukaan. Kun on päästy tiettyyn rajaan, käskää johtaja jättämään »pahvit» (nuotit) käsistä; ja kuoron pitää laulaa kappale ulkoa.

Kuorolle on onneksi ja menestykseksi ollut nykyinen johtaja, joka alusta alkaen on ollut tietoinen tehtävästään ja tinkimätön vaatimuksissaan, eikä hänen työnsä ole ollut turhaa. Onhan kuoro päässyt hänen johdossaan kiitettäviin saavutuksiin. Temperamenttinsa ansiosta johtaja saa cloa moniin sävellyksiin, joissa säveltäjä ei ole tehnyt liioin rytmi- eikä nyanssimerkintöjä.

Kuoron pääasiallisimpana aineistona on ollut venäläisten säveltäjien tuotanto, erikoissävellykset, joita lauletaan n.s. konserttikappaleina. Lisäksi on vanhoja kirkkosävelmiä ja Valamon luostarin sekä Athos-vuoren Pantalemonin luostarin sävelmiä. Varsinaisena jumalanpalvelussävelmistönä on kuorolle sovitettu liturgiasävelmistö, jota on enimmäkseen laulettu, vigiliapalveluksen jäädessä toistaiseksi vähemmälle.

Katumuskanooni

Ja iltojen lumisumussa kevät lähestyy
varpusen köyhä laulu kuuluu vielä
omenapuun oksa salaisesti paisuu;

palaa ristin kimaltava lamppu
sinisten kaarien alla on aivan hämärää
ääni yksinäisen liekin valossa kysyy
tuhatvuotisin sanoin,
etkö ole kuin isän häpäisijä Haam
tai alttarin tahraaja Aaronin poika
omaa kauneuttaan rakastava Absalom?
Etkö tahtoisi olla
Jumalan miehen käsille vettä vuodattanut Elisa
syntinen Simon Spitalisen huoneessa
kyynelillään pyhien jalkojen tomua pessyt
tai jalopeuran luo hiljaisuuteen pakeneva erakko
joka kulki yli virran näkymättömin siivin
enkelin kaltaisena.

Arvi J. Aaltonen.

Joensuun ortodoksinen mieskuoro vv. 1958 — 1989

APULAISVEROSIHTTEERI VILJAM PIIROINEN

Joensuun mieslaulajissa mukana olleissa ortodokseissa heräsi vuonna 1958 harrastus ortodoksista kirkkolaulua kohtaan. Ryhmä tällaisia laulajia kokoon-tui perhepiirissä laulamaan kirkkolauluja kanttori Paavo Kisosen ja haaste-mies Niilo Merialan johdolla. Maallisia lauluja paljon laulaneet miehet vie-hättyivät arvokkaista ja mieltä ylentävistä kirkkolauluista, ja heissä virisi halu perustaa erityinen ortodoksinen mieskuoro. Syksyllä 1959 nämä kymmenkunta mieslaulajaa ottivat tavoitteekseen harjoitella radioitavan hartauden laulut. Palmusunnuntaina 10. 4. 1960 kuoro esiintyi Niilo Merialan johdolla ensim-mäisen kerran Joensuun radion paikallisohjelmassa, jossa seurakunnan kirkko-herra Dan Seljänne puhui. Syyskuussa 1960 aloitettiin säännölliset harjoituk-set 18 miehen voimalla. Näistä kolme oli opettajaseminaarilaisia, joiden piti pian luopua joukosta, joten esiintymisvahvuudeksi jäi 15.

Kuoron perustava kokous pidettiin 23. 9. 1960 Joensuun ortodoksisessa seurakuntasalissa, joka on ollut kuoron pääasiallisena harjoituspaikkana koko toiminnan ajan. Kuoron puheenjohtajaksi valittiin johtaja Viki Hukkanen ja kuoronjohtajaksi haastemies Niilo Meriala, sihteeriksi mittauteknikko Alek-santeri Fiilin (kuoli 12. 1. 1964) ja rahastonhoitajaksi kauppateknikko Alek-santeri Lauronen. Kuoron nimeksi hyväksyttiin Joensuun ortodoksinen mies-kuoro, jonka kotipaikkana on Joensuun kaupunki. Tästä lähtien ruvettiin pitä-mään jäsenluetteloa ja tilinpitoa.

Vuonna 1961 kuoroon kuului 34 laulajaa. Kuoro joutui esiintymään useissa julkisissa tilaisuuksissa ja harjoitukset tulivat entistä tiiviimmiksi. Kuorolaiset alkoivat havaita, että he voivat hyvällä yhteistoiminnalla toteuttaa yhteistä tarkoitusta, ortodoksinen kirkkolaulun vaalimista ja esittämistä. Kuoron ano-muksesta se hyväksyttiin jäseneksi Pyhän Sergein ja Hermanin Veljeskun-taan, johon kaikki järjestäytyneet ortodoksiset kuorot kuuluvat. Tämä toi kuo-rolle lisää esiintymisiä kirkkokunnan tilaisuuksiin.

Kymmenen vuoden aikana kuoroon on kuulunut 66 laulajaa vuosittaisen vahvuuden ollessa 30—45. Tänä vuonna kuoroon kuuluu 42 laulajaa. Kym-menen vuoden aikana harjoituskertoja kertyy 400—500. Esiintymisiä on ollut

sekä kotimaassa että ulkomailla noin 200. Näistä on jäljempänä erillinen yksityiskohtainen luettelo. Noin neljäsosa esiintymisistä on ollut konsertteja ja sävelhartauksia, neljäsosa jumalanpalveluksia ja puolet muita esiintymisiä. Kuoro on tullut tunnetuksi kotimaassa ja ulkomailla ja saanut tunnustusta osakseen. Matkaselostuksia ja arvosteluja on ollut sekä kotimaan ja ulkomaiden sanomalehdissä. Kirkkoherra Erkki Piironen julkaisi Aamun Koiton eripainoksena 36-sivuisen matkakirjan Turkkiin ja Kreikkaan suuntautuneesta laulumatkasta. Kreikan matkan muistoksi ja kiitokseksi avusta kuorolaiset luovuttivat kotiseutunsa pyhäkköihin, Joensuun ja Taipaleen kirkkoon sekä Outokummun rukoushuoneeseen Ateenasta ostetut suitsustusastiat. Kuoro on myös valmistuttanut kuorolaisille jäsenmerkit ja standaarit, joita on luovutettu Joensuun kaupungille, Joensuun ja Taipaleen seurakunnille ja arkkipiispa Paavalille, joka on monin tavoin tukenut kuoron työtä. Tarkoitus on antaa standaarit kuoron pitkäaikaisille jäsenille kuoron 10-vuotisjuhlassa.

Niilo Meriala onnittelee Joensuun ortodoksisen mieskuoron jäsentä Mikko Kontua, jolle arkkipiispa myönsi Pyhän Karitsan ritarikunnan II:lk:n ritarimerkin.

nä erillinen yksi-
ut konsertteja ja
uita esiintymisiä.
anut tunnustusta
maan ja ulkomai-
mun Koiton eri-
suuntautuneesta
kuorolaiset luo-
koon sekä Outo-
Kuoro on myös
a on luovutettu
e ja arkkipiispa
koitus on antaa
lassa.

ntä Mik-
n 11:lk:n

TOIMIKUNNAT VV. 1960—1968

Laulunjohtaja:	Niilo Meriala	1960—edelleen
Varalaulunjohtajat:	Viktor Hentunen	1963—1967
	Nikolai Timofeijew	1963—1965
	Erkki Piironen	1966
	Pauli Matveinen	1966—edelleen
	Risto Lintu	1967—edelleen

Hallitus:	Viki Hukkanen, puheenjohtaja	1960—edelleen
	Dan Seljänne, varapuheenjohtaja	1960—1962
	Kosti Salpakari, varapuheenjohtaja	1963—edelleen
	Aleksanteri Fiilin, sihteeri	1960—1961
	Yrjö Petrisalo, sihteeri	1962—1963
	Jaakko Onatsu, sihteeri	1964
	Mikko Pohtinen, sihteeri	1965
	Aleksanteri Lauronen, sihteeri	1966—edelleen
	Aleksanteri Lauronen, rah.hoit.	1960—1961
	Heimo Jeskanen, rahastonhoitaja	1962—1965
	Kauko Kuuru, rahastonhoitaja	1966—edelleen
	Niilo Meriala	1960—edelleen
	Erkki Piironen	1962—edelleen
	Viljam Piironen	1963—edelleen
	Olavi Jokio	1963—1967
	Yrjö Petrisalo	1964—edelleen
	Ilmari Suvinen	1967—edelleen

Tilintarkastajat:	Mikko Kontu	1961—1963
Edustukset:	Jaakko Onatsu	1961—1963
	Paavo Hukkanen	1964—edelleen
	Heikki Ihatsu	1964—edelleen

PSHV	Niilo Meriala	1963—1968
	Viktor Hentunen	1963—1965
	Mikko Kontu	1964

Jäsenluettelo

Nimi	Arvo tai ammatti	Mitä ääntä laulanut	Kuulunut mieskuoroon	Ulkomaanmatkat
Fiilin, Aleksanteri	mittausteknikko	II-basso	1960—1961	
Hentunen, Viktor	dir.kant.	II-tenori	1960—edelleen	Ruotsi, Ranska, Neuvostoliitto,
Huurinainen, Ilpo	koululainen	II-tenori	1966—edelleen	Israel
Huurinainen, Lauri	kk.opettaja	II-tenori	1961—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Neuvostoliitto, Israel
Huurinainen, Leo	koululainen	II-tenori	1966—edelleen	Israel
Hukkanen, Paavo	kauppias	I-basso	1960—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
Hukkanen, Viki	johtaja	I-tenori	1960—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
Ihatsu, Alvi	vahtimestari	I-tenori	1960—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
Ihatsu, Heikki	sos.tark.	I-basso	1960—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
Janttonen, Pekka	liikk.harjoittaja	I-basso	1963	
Jeskanen, Aimo	kalustonhoitaja	II-tenori	1962—1966	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Neuvostoliitto
Jeskanen, Heimo	autoteknikko	II-tenori	1960—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, N-liitto, Israel
Jetsu, Viktor	kanttori	II-tenori	1960—1963	Turkki—Kreikka
Jokio, Olavi	pastori	I-basso	1962—1967	Turkki—Kreikka, N-liitto
Jormanainen, Aimo	opiskelija	II-tenori	1962—1964	Turkki—Kreikka
Karcinen, Arvi	koululainen	I-tenori	1961—1962	
Kari, Tuomo	tekniikko	I-tenori	1962—1963	Turkki—Kreikka, Ruotsi
Kiiskinen, Raimo	opiskelija	I-tenori	1962—1963	Turkki—Kreikka, Ranska
Kilgast, Viktor	keskusmekanikko	I-tenori	1962—1963	
Kimanen, Viktor	maanmittausinsin.	I-tenori	1963—1964	Turkki—Kreikka
Kisonen, Paavo	kanttori	II-basso	1960—1966	Turkki—Kreikka, Ruotsi—Neuvostoliitto
Kontu, Mikko	kk.opettaja	II-basso	1960—1965	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska
Kuisma, Paavo	kauppias	I-tenori	1961—1962, 1967—	Israel
Kultamaa, Pentti	talonmies	I-tenori	1965—1966	Neuvostoliitto
Kuuru, Kauko	merkonomi	II-basso	1960—edelleen	Turkki—Kreikka—Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
Laakso, Veikko	pastori	I-tenori	1960—1961	
Larimaa, Valde	kk. opettaja	II-tenori	1967—edelleen	Israel
Lauri, Auvo	kelloseppä	I-tenori	1967—edelleen	
Lauronen, Aleksanteri	kauppateknikko	II-basso	1960—1961, 1967—	Ruotsi, Neuvostoliitto, Israel
Lintu, Risto	pastori	I-tenori	1967—edelleen	
Lisitsin, Toivo	maalari	II-basso	1961—edelleen	Ruotsi, Neuvostoliitto

Matveinen, Pauli	kanttori	II-tenori	1963—edelleen	Neuvostoliitto
Mensonen, Aaro	ylläluottamusti	II-tenori	1964—1965	Ranska
Merilä, Nillo	dir.mus.	k.johtaja	1960—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
Merilä, Paavo	opiskelija	I-basso	1961—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, N-liitto, Israel
Mutanen, Taito	kk.opettaja	II-basso	1961—edelleen	Turkki—Kreikka
Norppa, Jorma	faktori	II-tenori	1963—edelleen	Ruotsi
Ohiala, Hannes	lääk.ti.	I-tenori	1964—1966	Ruotsi, Ranska, Neuvostoliitto
Onatso, Jaakko	kk.opettaja	I-basso	1961—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Neuvostoliitto
Petäjä, Lauri	kanttori	II-tenori	1963—edelleen	Neuvostoliitto

Kuuro, Kauko	Matveinen, Pauli	kanttori	I-tenori	1965—1966	Israel
Laakso, Veikko	Mensonen, Aaro	yliluutnantti	II-basso	1960—edelleen	Neuvostoliitto
Larinmaa, Valde	Meriala, Niilo	dir.mus.	I-tenori	1960—1961	Turkki—Kreikka—Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
Lauri, Auvo	Meriala, Paavo	opiskelija	II-tenori	1967—edelleen	
Lauronen, Aleksanteri	Mutanen, Taisto	kk.opettaja	I-tenori	1967—edelleen	Israel
Lintu, Risto	Norppa, Jorma	faktori	II-basso	1960—1961, 1967—	Ruotsi, Neuvostoliitto, Israel
Lisitsin, Toivo	Ohisalo, Hannes	laäklis.	I-tenori	1967—edelleen	Ruotsi, Neuvostoliitto
	Onatsu, Jaakko	kk.opettaja	I-basso	1964—1966	
	Petrisalo, Lauri	koululainen	I-tenori	1961—edelleen	Ruotsi, Ranska, Neuvostoliitto
	Petrisalo, Yrjö	diakoni	II-tenori	1967—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Neuvostoliitto
	Petsalo, Sakari	koululainen	I-tenori	1960—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
	Petsalo, Yrjö	toimistosihteeri	II-basso	1966—edelleen	Israel
	Piironen, Erkki	rovasti	I-basso	1960—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
	Piironen, Heikki	koululainen	I-tenori	1961—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
	Piironen, Viljam	apulaisverosihteeri	II-tenori	1967—edelleen	Israel
	Plattonen, Benjam	autonkuljettaja	I-tenori	1961—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, N-liitto, Israel
	Pohtinen, Mikko	ylivääp. c.v.p.	I-basso	1961—1964	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska
	Puruskainen, Vilho	ulosottoapulainen	II-tenori	1960—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto
	Pyykönen, Vesa	koululainen	I-tenori	1967—edelleen	
Railas, Viktor		lehtori	II-tenori	1961—1962	
Rajasuo, Kauko		kk.opettaja	II-tenori	1965—edelleen	Neuvostoliitto
Ryymän, Niilo		konduktööri	I-basso	1962—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
Salminen, Kauko		kirkkoherra	I-basso	1965—edelleen	Neuvostoliitto, Israel
Salpakari, Kosti		kk.opettaja	I-tenori	1963	Turkki—Kreikka
Seljanne, Dan		kirkkoherra	II-basso	1961—edelleen	Turkki—Kreikka, Ruotsi, Ranska, N-liitto, Israel
Sinisalmi, Martti		maisteri	II-tenori	1960—1962	
Sironmaa, Reijo		maisteri	I-basso	1967—edelleen	Israel
Sotti, Benjam		työmie	II-tenori	1967—edelleen	Israel
Suomaa, Vilho		arkkitehti	II-basso	1961—1963	Turkki—Kreikka, Ruotsi
Suvanto, Petri		koululainen	I-tenori	1963	Ranska
Suvinen, Ilmari		yliluutnantti	I-basso	1965—edelleen	Ruotsi, Neuvostoliitto, Israel
Timofejev, Nikolai		kanttori	II-tenori	1967—edelleen	Israel
Uimonen, Sampa		kk. opettaja	I-basso	1962—1965	Turkki—Kreikka
Vanas, Jaakko		lehtori	II-basso	1968—edelleen	Israel
Ylioja, Reino		kk. opettaja	II-basso	1961—edelleen	Turkki—Kreikka, Ranska, Neuvostoliitto
				1967—edelleen	

Esiintymiset:

1960

- 14. 2. Ortodoksisten Nuorten Liiton Joensuun kerhon 15-vuotisjuhlassa seurakuntasalissa
- 10. 4. Joensuun radion paikallisohjelmassa
- 29. 10. Vigilia Joensuun ortodoksisessa kirkossa
- 3. 11. Kontiolahden varuskunnassa pataljoonan hengellisessä illassa
- 24. 11. Laulutervehdyksellä Anna Mutasen 60-v. päivillä
- 11. 12. Seurakunnan joulujuhlassa seurakuntasalissa
- 17. 12. Vigilia Taipaleen kirkossa
- 22. 12. Rukoushetki Pohjois-Karjalan Keskussairaalaassa
- 25. 12. Rukoushetki Kontiolahden varuskunnassa

1961

- 5. 1. Pertti Penttosen siunaustilaisuudessa
- 12. 3. Ortodoksisten Nuorten Liiton vuosijuhlissa Lieksassa
- 30. 3. Opettaja Olga Haimakaisen siunaustilaisuudessa
- 31. 3. Radioitu ehtoopalvelus Joensuussa
- 30. 4. Pyhän Sergein ja Hermanin Veljeskunnan vuosijuhlissa Lappeenrannassa
- 14. 5. Äitienpäiväjuhlassa Joensuun ort.seurakuntasalissa
- 2. 7. Heimo Jeskasen avioliittoon vihkimistilaisuudessa Joensuun ortodoksisessa kirkossa
- 1. 11. Ortodoksisuuden esittelytilaisuudessa Ylämyllyn varuskunnan sotilaskodissa
- 5. 11. Ortodoksisilla laulupäivillä Iisalmissa

Joensuun ortodoksinen mieskuoro Taipaleen ortodoksisessa kirkossa laulamassa vigilia-palvelusta 17. 12. 1960.

1962

- 1. 1.
- 20. 1.
- 5. 3.
- 20. 3.
- 5. 4.
- 23. 4.
- 23. 4.
- 24. 5.
- 22. 9.
- 24. 10.
- 28. 10.
- 30. 10.
- 25. 11.
- 25. 11.

5-vuotisjuhlassa

ä illassa

assa Lappeen-

asuun ortodok-

skunnan soti-

Joensuun ortodoksinen mieskuoro Lieksassa ONL:n vuosijuhlassa 12. 3. 1961.

1962

1. 1. Nepenmäen vanhainkodissa
20. 1. Vigilia Taipaleen kirkossa Ortodoksisen Veljestön päivien aikana
5. 3. Toimistosihtööri Yrjö Petsalon 50-vuotispäivillä
20. 3. Laulajaiset Joensuun Lyseon juhlasalissa
5. 4. Haastemies Niilo Merialan 50-vuotispäivillä
23. 4. Arkkipiispa Hermanin haudalla
23. 4. Laulajaiset yhdessä Kuopion ortodoksisen kirkkokuoron kanssa Kuopion ev.lut. kirkossa
24. 5. Laulajaiset Pyhäselän ev.lut. seurakuntasalissa
22. 9. Arkkipiispa Paavalin palvelema vigilia Joensuun Pyhän Nikolaoksen kirkon 75 v. juhlassa
24. 10. Kanttori Viktor Hentusen 60-v. päivillä
28. 10. ONL:n Hoilola—Saaroisten kerhon 15-v. juhlassa Hoilolan rukoushuoneessa Ilomantsissa
30. 10. Opettaja Mikko Konnun 60-v. päivillä
25. 11. Ortodoksisen kirkkokunnan papiston veljeskokouksessa ja luentopäivillä Uspenskin katedraalissa Helsingissä
25. 11. Laulutervehdyksellä Tasavallan Presidentin Urho Kekkosen luona Tamminiemessä

vigilia-

- 25. 11. Laulaminen opetusministeri Armi Hosialle päivällisen yhteydessä ravintola Adlonissa Helsingissä
- 25. 11. Konsertti Yliopiston juhlasalissa Helsingissä
- 25. 11. Liturgia toisena kuorona Uspenskin katedraalissa Helsingissä
- 7. 12. Vahtimestari Alvi Ihatsun 50-v. päivillä
- 14. 12. Laulajaiset Kontiorannan varuskunnassa

1963

- 20. 1. Radiopalvelus Joensuun ortodoksisesta kirkosta
- 3. 2. Konsertti Lieksan yhteislyseon juhlasalissa
- 17. 3. Konsertti Liperin kunnantalon juhlasalissa
- 20. 3. Res. aliups. kerhon hengellisessä tilaisuudessa Karjalan talossa Joensuussa
- 28. 4. Liturgiapalveluksessa toisena kuorona Varkauden ort. kirkossa
- 28. 4. Pyhään Sergein ja Hermanin Veljeskunnan 78-vuotisjuhlassa Varkauden yhteislyseon juhlasalissa
- 3. 5. Konsertti Joensuun Lyseon juhlasalissa
- 5. 5. Punaisen Ristin 100-vuotisjuhlassa Joensuun kaupungintalossa
- 19. 5. Liturgia Ilomantsin ortodoksisessa kirkossa
- 19. 5. Sankarivainajien muistotilaisuudessa Ilomantsin sankarihaudoilla
- 19. 5. Konsertti Ilomantsin yhteislyseon juhlasalissa
- 23. 5. Liturgia Outokummun rukoushuoneessa
- 23. 5. Konsertti Outokummun kansakoulun juhlasalissa

Ortodoksinen mieskuoro Helsingin yliopiston juhlasalissa 25. 11. 1962.

yhteydessä

gissä

lan talossa

irkossa
alassa Var-

talossa

haudoilla

Joensuun ortodoksinen mieskuoro Lieksassa konsertissa 3. 2. 1963.

Joensuun ortodoksinen mieskuoro laulamassa Liperin kunnantalossa 17. 3. 1963.

Liturgiapalvelus Uvalamon luostarissa 24. 9. 1963. Joensuun ortodoksinen mieskuoro lauloi Niilo Merialan johdolla.

3. 6.—19. 6. Turkin ja Kreikan matkalla:

- Hagia Sofiassa Istanbulissa
- Laulutervehdys ekumenisen patriarkan Athenagoraan luona Istanbulissa
- Rukoushetki patriarkka Athenagoraan katedraalissa
- Konsuli K. Tammivuoren vastaanotolla
- Konsertti Halgin teologisessa korkeakoulussa
- Rukoushetki patriarkaatin tarjoamalla illallisella Pyhän Nikolaoksen skiitassa
- Vatopendin luostarissa Athos-vuorella
- Pantokratorin luostarissa
- Karyesin kaupungissa kuvernööri Konstantin Kontantinopouloksen vastaanotolla
- Suuren Lavran luostarissa
- Panteleimonin luostarissa
- Ivrioin luostarissa
- Liturgia Tessalonikan Hagia Sofiassa
- Konsuli ja Rouva Harry Passaksen vastaanotolla
- Konsertti Makedonian teatterisalissa Tessalonikassa

10. 8.
10. 8.
17. 8.
25. 8.
24. 9.
27. 10.

1964

18. 1.
9. 2.
9. 2.
9. 2.

1. 3.
1. 3.

25. 4.
16. 5.—

31. 5.
12. 7.
4. 8.

26. 9.
26. 9.
27. 9.
27. 9.
27. 9.
27. 9.
25. 10.
25. 10.
25. 10.

1965

24. 1.

28. 2.
28. 2.

mieskuoro lauloi

luona Istan-

Nikolaoksen

opouloksen

- Kristillistieteellisen seuran vastaanotolla
- Meteoran luostarissa Olympos-vuorella
- Kreikan kirkon päämiehen arkkipiispa Krysostomoksen vastaanotolla
- Liturgia (radiopalvelus) Ateenan Metropol-katedraalissa
- Liturgia Kuninkaan linnan kappelissa
- Vastaanotolla kuninkaan linnassa
- Syndesmoksen vastaanotolla
- Konsertti Apostoliki Diakonian juhlasalissa Ateenassa
- 10. 8. Maanviljelijä Eljas Piironen siunaustilaisuudessa
- 10. 8. Suistamolaisten pitäjäjuhlassa Joensuun urheilutalossa
- 17. 8. Ortodoksisilla kirkkopäivillä Joensuun ev.lut. rukoushuoneessa
- 25. 8. Liturgia Joensuun ortodoksisessa kirkossa
- 24. 9. Liturgia Uudessa Valamossa
- 27. 10. Liturgia Joensuun ortodoksisessa kirkossa

1964

- 18. 1. Mittausteknikko Aleksanteri Fiilinin siunaustilaisuudessa
- 9. 2. Liturgia toisena kuorona Uspenskin katedraalissa Helsingissä
- 9. 2. Ortodoksisten Nuorten Liiton Helsingin osaston 20-v. juhlassa
- 9. 2. Ekumeenisessa kirkkomusiikki-illassa yhdessä Cantores Minores poikakuoron kanssa Uspenskin katedraalissa Helsingissä
- 1. 3. Liturgia Joensuun ortodoksisessa kirkossa
- 1. 3. Ortodoksisten upseerien ja aliupseerien IV hengellisillä päivillä Kon-tiolahden varuskunnassa
- 25. 4. Johtaja Viki Hukkasen 50-v. päivillä
- 16. 5.—18. 5. Ruotsin matkalla:
 - Vigilia Carolin seurakunnan salissa
 - Liturgia Carolin seurakunnan salissa
 - Jumalanpalveluksessa Carolin ev.lut. kirkossa
 - Konsertti Carolin ev.lut. kirkossa
- 31. 5. Liturgia (radiopalvelus) Joensuun ortodoksisessa kirkossa
- 12. 7. Ylivääpeli e.v.p. Mikko Pohtisen 60-v. päivillä
- 4. 8. Ortodoksia-illassa ja Syndesmoksen VI yleiskokouksen päätöstilai-suudessa Kuopion ev.lut. tuomiokirkossa
- 26. 9. Vigilia Lieksan ortodoksisessa kirkossa
- 26. 9. Konsertti Lieksan ev.lut. kirkossa
- 27. 9. Liturgia Nurmeksien ortodoksisessa kirkossa
- 27. 9. Ortodoksien hautausmaan vihkiäistilaisuudessa Nurmeksessa
- 27. 9. Konsertti Nurmeksien kauppalaan kansakoulun juhlasalissa
- 27. 9. Konsertti Juuan ev.lut. kirkossa
- 25. 10. Liturgia Lappeenrannan ort.kirkossa
- 25. 10. Laulutervhdyksellä Helsingin vanhainkodissa
- 25. 10. Konsertti Porvoon tuomiokirkossa

1965

- 24. 1. Ortodoksisten Nuorten Liiton Joensuun kerhon 20-v. juhlassa Joen-suun urheilutalolla
- 28. 2. Liturgia Varkauden ort. kirkossa
- 28. 2. Ekumeeninen sävelhartausta yhdessä Cantores Minores poikakuoron kanssa Varkauden ev.lut. kirkossa

Konttori Nikolai Timofeijew esittämässä viulusooloa ONL:n Joensuun opintokerhon 20-v. juhlassa Urheilutalossa. Säestäjänä dir.mus. Niilo Meriala, 24. 1. 1965.

Lääk.lis. Hannu Ohisalo esittää yksinlaulua ONL:n Joensuun opintokerhon 20-v. juhlassa Urheilutalossa, säestäjänä lääk.lis. Martti Hormia, 24. 1. 1965

1. 3. Ekumeeninen sävelhartaus yhdessä Cantores Minores poikakuoron kanssa Joensuun ev.lut. kirkossa
5. 3. Ekumeeninen sävelhartaus yhdessä Cantores Minores poikakuoron kanssa Ilomantsin ortodoksisessa kirkossa
7. 3. Ekumeeninen sävelhartaus yhdessä Cantores Minores poikakuoron kanssa Lappeenrannan ev.lut. kirkossa
4. 4. Liturgia (radiopalvelus) Taipaleen kirkossa
10. 4. Punaisen Ristin juhlassa Joensuun kaupungintalossa
23. 4. Konsertti Uimaharjun kansakoululla
7. 5. Sävelhartaus Tohmajärven ev.lut. seurakuntasalissa
5. 7.—12. 7. Pariisin matkalla:
 - Instituutin kirkossa kahdessa jumalanpalveluksessa
 - Liturgia Pariisin ortodoksisessa katedraalissa
 - Arkkipiispa Georgin vastaanotolla
 - Kuoronjohtaja Petter Spasskyn 70-v. päivillä hänen kotonaan
 - Ranskan televisiossa
28. 7. Kulttuuriseminaarin ortodoksia-illassa Joensuun kaupungin talossa
24. 9. Metropoliitta Nikodimin kunniaksi järjestetyssä hengellisessä tilaisuudessa Pielisensuun ev.lut. kirkossa
17. 10. Liturgia Joensuun ortodoksisessa kirkossa
22. 10. Ikonin luovutustilaisuudessa Kontiolahden varuskunnassa
8. 11. Lintulan luostarin rakentamisen hyväksi järjestetyssä keräysjuhlassa Joensuun ort. seurakuntasalissa

14. 11.
14. 11.
15. 11.
15. 11.
23. 11.
12. 12.

14. 12.

1966

16. 1.
18. 1.
31. 1.
10. 2.
15. 2.
26. 3.
26. 3.
10. 4.
10. 5.
22. 5.

5. 6.
12. 6.
6. 7.
24. 7.
24. 9.

16. 10.
16. 10.
23. 10.
23. 10.
6. 12.

18. 12.

1967

3. 1.
24. 3.
28. 4.
6. 8.
6. 8.

...ttää yksinlaulua
...en 20-v.juhlassa
...lääk.lis. Martti

poikakuoron

poikakuoron

poikakuoron

onaan

in talossa
isessä tilai-

äysjuhlassa

14. 11. Liturgia Mikkelin ortodoksisessa kirkossa
14. 11. Konsertti Mikkelin tyttölyseon juhlasalissa
15. 11. Liturgia Polvijärven ortodoksisessa kirkossa
15. 11. Polvijärven ortodoksisen kirkon vihkiäisjuhlassa
23. 11. Maanmittausinsinööri Viktor Kimasen 50-v. päivillä
12. 12. Liturgia ja sotilasvalan vannomistilaisuus Joensuun ortodoksisessa kirkossa
14. 12. Vierailu Ylämyllyn varuskunnassa

1966

16. 1. Liturgia Lintulan luostarissa
18. 1. Sos.tark. Heikki Ihatsun uuden kodin vihkiäistilaisuudessa
31. 1. Rouva Eugen Vanaksen siunaustilaisuudessa
10. 2. Kauppias PaaVo Hukkasen 50-v. päivillä
15. 2. Kontiolahden varuskunnassa
26. 3. Liturgia Joensuun ort. kirkossa
26. 3. Ortodoksisten Nuorten Liiton juhlassa Joensuun urheilutalossa
10. 4. Pääsiäisyöpalvelus (radiopalvelus) Joensuun ortodoksisessa kirkossa
10. 5. Sävelhartaus Kiteen ev.lut. kirkossa
22. 5. Kuoro avusti pappiseminaarin kvartetin laulajaisissa Joensuun lyseolla
5. 6. Liturgia (radiopalvelus) Taipaleen kirkossa
12. 6. Petravaaran rukoushuoneen vihkiäistilaisuudessa
6. 7. Lintulan luostarin harjannostajaistilaisuudessa
24. 7. Liturgia Lintulan luostarissa
24. 9.—27. 9. Leningradin matkalla:
 - Viipurin ortodoksisessa kirkossa
 - Liturgia toisena kuorona Leningradin akatemian kuoron kanssa hengellisen akatemian kirkossa
 - Vladimirin kirkossa
 - Aleksanteri Nevskin lavrassa
 - Kristuksen kirkastumisen kirkossa
 - Metropoliitta Nikodimin vastaanotolla hengellisen akatemian juhlasalissa
 - Vigilia Pyhän kolminaisuuden kirkossa
 - Nikolskin katedraalissa
16. 10. Taipaleen kirkon vihkiäispalveluksessa
16. 10. Päiväjuhlassa Viinijärven yhteiskoululla
23. 10. Lintulan luostarin vihkiäisjuhlassa
23. 10. Vigilia (televisiopalvelus) Joensuun ortodoksisessa kirkossa
6. 12. Itsenäisyysjuhlassa yhtyneitten kuorojen kanssa Joensuun urheilutalossa (johti kapellimestari Pekka Paasio)
18. 12. Liturgia Lintulan luostarissa

1967

3. 1. Niittylahden opistolla
24. 3. Ehtoopalvelus (radiopalvelus) Joensuun ortodoksisessa kirkossa
28. 4. Karjalan talossa
6. 8. Liturgia Lintulan luostarissa
6. 8. Pyhiinvaellusjuhlassa Lintulan luostarissa

Sävelhartaudessa Joensuun Lyseon juhlasalissa 10. 11. 1967.

- 13. 8. Liturgia Joensuun ort. kirkossa (diakoni Risto Lintu vihittiin papiksi)
- 7. 10. Taiteilija Heli Keinosen avioliittoon vihkimistilaisuudessa Joensuun ortodoksisessa kirkossa
- 27. 10. Lintulan luostarin nunnien vierailutilaisuudessa Kontiorannan varuskunnassa
- 10. 11. Sävelhartaus Joensuun lyseon juhlasalissa
- 15. 12. Sävelhartaus Värtsilän ev.lut. seurakuntasalissa

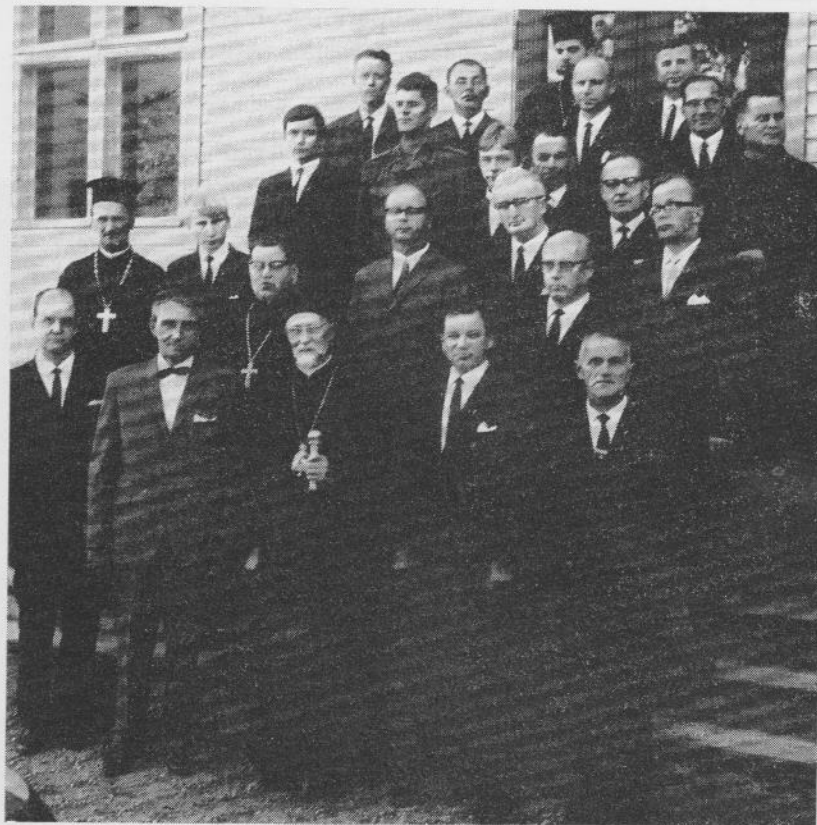
1968

- 28. 1. Sävelhartaus Enon ev.lut. kirkossa
- 2. 2. Sävelhartaus Kontiolahden ev.lut. seurakuntasalissa
- 20. 2. Apulaisverosihteeri Viljam Piironen 50-v. päivillä
- 25. 2. Liturgia Jyväskylän ortodoksisessa kirkossa
- 25. 2. Konsertti Jyväskylän ortodoksisessa kirkossa
- 25. 2. Sävelhartaus Rautalammin ev.lut. kirkossa
- 25. 2. Laulutervehdyksellä rouva Sanni Suvisen luona Suonenjoen sairaalassa
- 10. 3. Pelastusarmeijan soittojuhlassa Kauppaoppilaitoksen juhlasalissa Joensuussa
- 22. 3. Sotilasvalatilaisuudessa Joensuun ort. kirkossa
- 31. 3. Liturgia Kotkan ortodoksisessa kirkossa
- 31. 3. Rukoushetki Loviisan rukoushuoneessa
- 31. 3. Konsertti Porvoon tuomiokirkossa
- 7. 4. Uskonnollisen kirjallisuuden valtakunnallisessa pääjuhlassa Joensuun kaupungintalon juhlasalissa

14. 4. Vahvistettu kvartetti Haminan ortodoksisessa kirkossa (television eurovisiolähetys)
15. 4. Ylioppilas Matti Merialan avioliittoon vihkimistilaisuudessa
5. 5. Konsertti Outokummun ev.lut. kirkossa
10. 5. Sävelhartaus Nepenmäen vanhainkodissa
23. 5. Konsertti Joensuun ev.lut. kirkossa
3. 6. Konsertti Lauttasaaren ev.lut. kirkossa
4. 6.—14. 6. Israelin matkalla:
 - Liturgia Jerusalemin ortodoksisessa kirkossa
 - Arkkipiispa Eymenioksen vastaanotolla
 - Jerusalemin patriarkaatissa
 - Suomen ev.lut. kirkon lähetyskeskuksessa Jerusalemissa
 - Almog-hotellissa iltahartaudessa Nataniassa
29. 6. Konsertti Vaasassa ev.lut. kirkossa
30. 6. Liturgia Vaasassa ortodoksisessa kirkossa
27. 7. Sotilasvalatilaisuudessa Polvijärven ortodoksisessa kirkossa
3. 8. Johannes Norpan ruumiinsiunaus Joensuun ort. kirkossa
8. 9. Arkkipiispa Paavalin toimittamassa liturgiassa Joensuun ort. kirkossa (Yrjö Petrisalo vihittiin diakoniksi)

*Joensuun ortodoksinen mieskuoro kokoontuneena seurakuntasalin rappusille
8. 9. 1968. Edessä keskellä arkkipiispa Paavali.*

Laulutervehdyksellä tasavallan presidentin luona

Sunnuntaina 25. 11. 1962 Joensuun ortodoksinen mieskuoro kävi laulutervehdyksellä tasavallan presidentin luona Tamminiemessä. Perillä kuoro otettiin ystävällisesti vastaan ja ohjattiin suureen vastaanottosaliin. Hetkisen kuluttua presidentti ja rouva Kekkonen tulivat saliin ja tervehtivät kuorolaisia, jolloin rouva Kekkoselle ojennettiin kukkia. Sitten kuoro lauloi Niilo Merialan johdolla Valamon luostarin sävelmän »Kiittäkää Herran nimeä». Tämän jälkeen kirkkoherra Erkki Piironen puhui mainiten mm. seuraavaa:

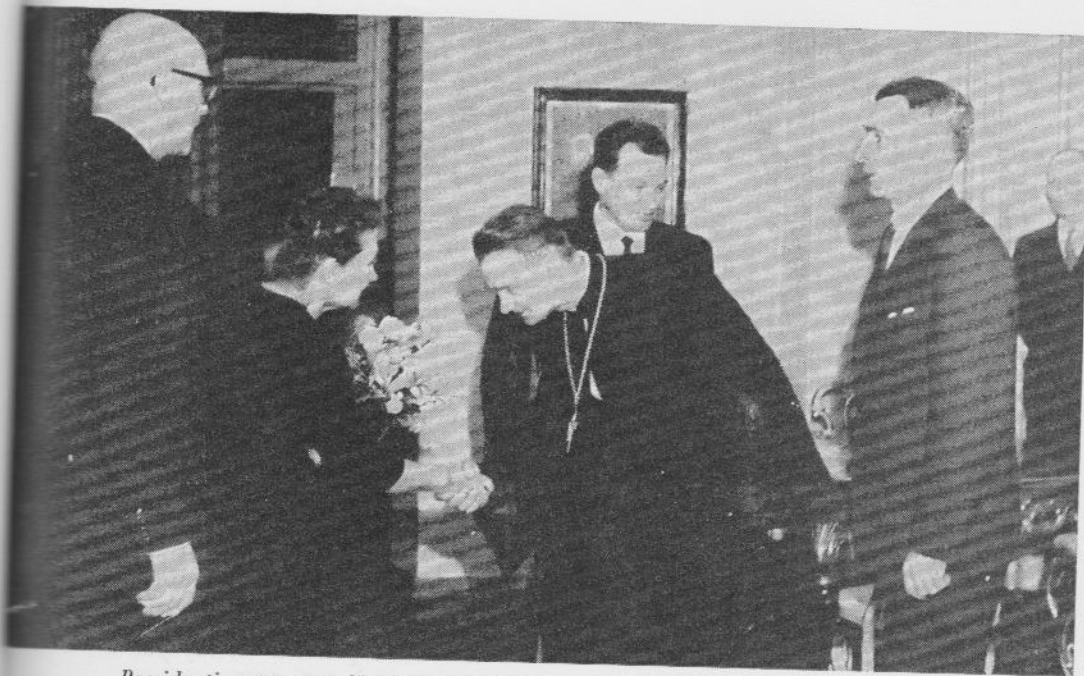
»Olemme iloisia saadessamme laulaen tervehtiä Teitä. Ilomme on sitäkin suurempi, kun tiedämme Teidän korkeassa asemassanne huomioineen myös ortodoksisen kirkon tarpeet. Tämän kuoron laulussa tapaamme kappaleet ortodoksista Karjalaa. Laulajat ovat nykyisin Joensuusta tai sen ympäristöstä, mutta heidän joukossaan on entisen Viipurin, Sortavalan, Salmin, Suistamon, Impilahden asukkaita, ja osa on meitä alkuaankin pohjoiskarjalaisia. Laulutervehdyksemme tarkoituksena on tulkita kiitollisuutemme Teille siitä, mitä olette tehnyt meille rakkaan kirkkokuntamme jälleenrakentamistyön hyväksi. Mutta erityisen suurella kiitollisuudella olemme panneet merkille ne puheenne, joissa olette lausunut käsityksenne ortodoksisen perinteen merkityksestä tämän maan kulttuurille. Me rakastamme tätä maata, rakastamme heimoamme, Kar-

Joensuun ortodoksinen mieskuoro laulaa Niilo Merialan johdolla Tamminiemessä 25. 11. 1962.

o kävi lauluter-
rillä kuoro otet-
saliin. Hetkisen
htivät kuorolai-
auloi Niilo Me-
an nimeä». Tä-
seuraavaa:
omme on sitäkin
mioineen myös
kappaleet orto-
n ympäristöstä,
nin, Suistamon,
alaisia. Laulu-
ille siitä, mitä
istyön hyväksi.
e ne puheenne,
tyksestä tämän
oamme, Kar-

essä 25. 11. 1962.

Presidentin vastaanotolla. Rouva Sylvi Kekkonen tervehtii kirkkoherra Erkki Piirtoista, jonka vieressä seivovat vasemmalla Viki Hukkanen ja Niilo Meriala. Kuvassa äärimmäisenä vasemmalla presidentti Kekkonen ja taustalla professori Paavo Kontkanen. Viimeksimainittu teki arvokasta työtään mm. oppaana presidentin vastaanotolla.

Presidentti ja rouva Kekkonen kuuntelevat Joensuun ortodoksisen mieskuoron laulua.

jalaa ja me rakastamme omaa isiemme kirkkoa. Mutta me tunnemme sen, miten pieni ja voimavaroiltaan vähäinen kirkkokuntamme on ja miten suuret kulttuuriperinteet ovat vaalittavanamme. Olemme joutuneet myös kokemaan, etteivät suinkaan kaikki ole tajunneet näiden perinteitten arvoa. Siksi rohkenenkin sanoa, että sananne ortodoksisuuden puolesta ovat olleet lääkeettä monen ortodoksin sydämelle, ja ne ovat antaneet uutta voimaa toimintaan kirkkomme työsaroilla. Todella meillä on »arvokasta omaa», jota tahdomme osaltamme vaalia ja edistää isänmaamme hengelliseksi rikkaudeksi. Me toivotamme Teille Jumalan siunausta ja monia armorikkaita vuosia.»

Vastauspuheessaan presidentti Kekkonen lausui mm., että hän ja hänen puolisonsa ovat kiitollisia kuorolle laulutervehdyksestä, joka toi kauniin ja siunaavan hetken sunnuntaipäivän ohjelmaan. Valtion toimesta tapahtunut ortodoksisen kirkon jälleenrakentaminen on ollut valtiovallan velvollisuus tätä kirkkokuntaa kohtaan. Valtio on korvannut sodan aiheuttamia menetyksiä ja antanut taloudellista tukea, mutta kirkkokunnan sisäisen hengen lujittaminen tapahtuu ja on voinut tapahtua vain kirkkokunnan jäsenten oman toiminnan kautta. Me olemme seuranneet ortodoksisen kirkkokunnan elämää ja toimintaa ja myönteisesti panneet merkille sen sisäisen kasvamisen, joka kirkkokunnassa on nähtävissä. On mieluisaa todeta, miten kirkkokunnan piirissä on löytynyt johtohenkilöitä, on koottu voimia ja tehty voimaperäistä työtä. Jälleenrakennuskauden tuloksena kirkkokunnan ulkonaiset mahdollisuudet tehtävänsä suorittamiseen ovat parantuneet. Minulla on valoisa näkemys kirkkokunnan tulevaisuudesta. Ortodoksisella kirkolla ovat todella arvokkaat kulttuuriperinteet vaalittavanaan, ja se edellyttää kirkkokunnan sisäisen voiman kasvua ja jäsenten jatkuvaa toimintaa oman uskon hyväksi. Pyydän kiittää kirkkoherra Piironaisen esittämistä lämpimistä sanoista ja tästä miellyttävästä hetkestä sekä toivottaa työllenne menestystä.

Puheen jälkeen kuoro lauloi Arhangelskin »Herra, kuule rukoukseni». Sen päätyttyä presidentti tuli kuorolaisten luo ja keskusteli heidän kanssaan. Hän tiedusteli, miten usein harjoituksia pidetään, miten pitkän markan päästä harjoituksissa käydään ja onko johtaja tyytyväinen kuoroon. Kuoronjohtaja Meriala vastasi harjoituksia pidettävän tavallisesti kerran viikossa, mutta esiintymisen edellä joskus kahdeksankin kertaa viikossa. Hän mainitsi kuorolla olevan suunnitteilla matkan Kreikkaan ja Istanbuliin patriarkka Athenagoraan luo. »Mikäpä on kuoroa laulattaessa, kun sillä on noin komeat äänet», sanoi presidentti lopuksi hyvästellen kuorolaiset.

Konsertti yliopiston juhlasalissa

Joensuun ortodoksinen mieskuoro piti konsertin Helsingissä yliopiston juhlasalissa 25. 11. 1962. Tämä oli tähän mennessä vaativin esiintyminen, johon kuoromme oli sangen huolellisesti valmistautunut. Konsertti Helsingissä herätti huomiota, sillä olihan se pääkaupungissa ensimmäinen laatuaan. Yliopiston juhlasaliin oli kertynyt kuutisensataa kuulijaa, jotka hartaina seurasivat kuoron esiintymisiä. Rohkeasti kuoromme uskaltautui esittämään suorastaan ainutlaatuista — ortodoksista musiikkia suurelle yleisölle.

Ohjelma:

Sarti
Valamolainen säv.
Arhangelski

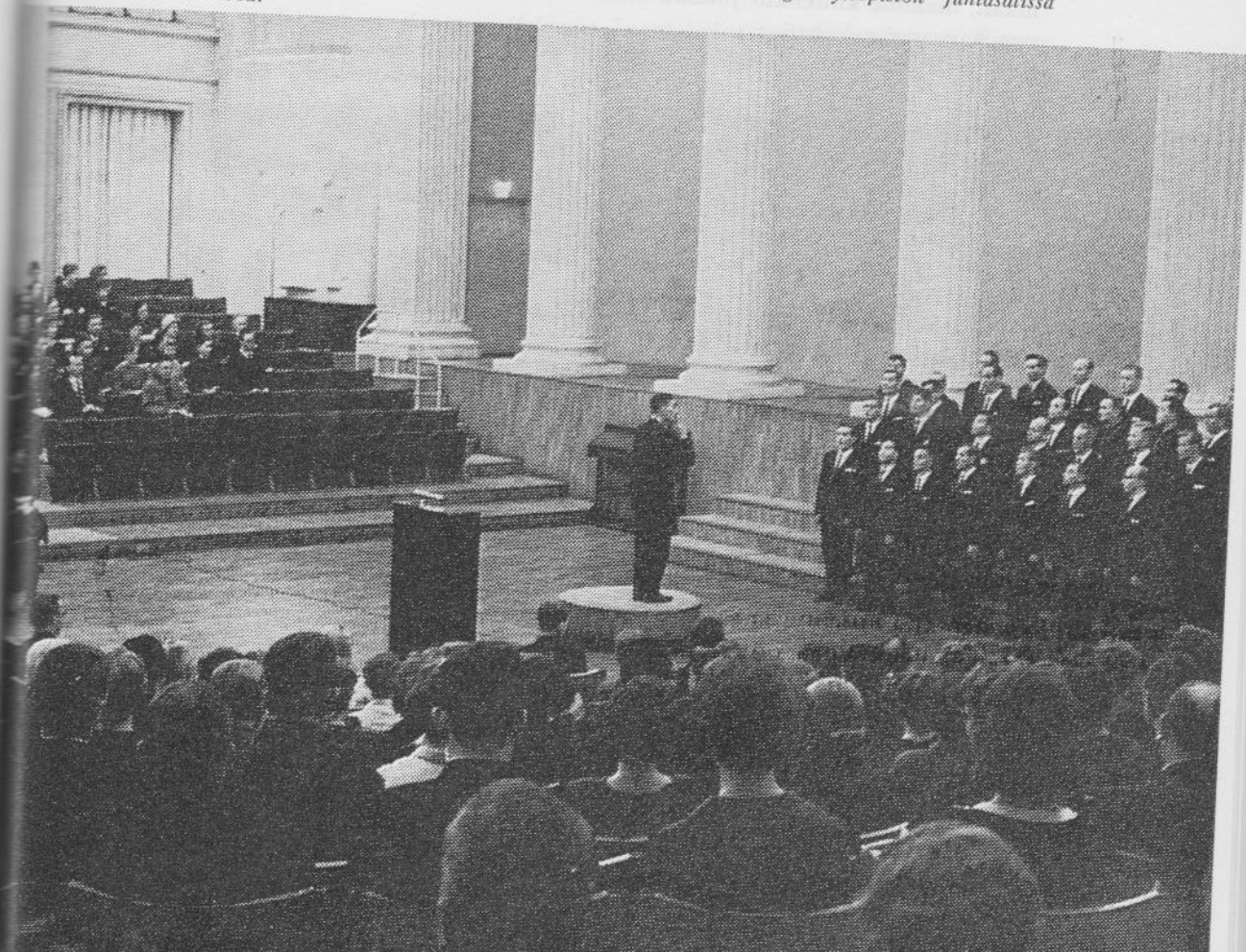
»

»

Puhe

Kiitä, sieluni, Herraa
Kiittäkää Herran nimeä
Herra, kuule minun rukoukseni
Me syntiset ja alhaiset
Ääneeni minä huudan herraa

Joensuun ortodoksinen mieskuoro laulaa konsertissaan Helsingin yliopiston juhlasalissa 25. 11. 1962.

K. S. Emilianos
Meloan Piispa
Tuntematon säv.
Malashkin
Bortnjanski (sov.)
Vanha kirkkosäv.
Glazunov (sov.)
Arhangelski (sov.)
Dehtärev

Ekumeenisen Patriarkaatin edustaja
Kirkkojen Maailmanneuvostossa
Baabelin virrat
Nouskoon minun rukoukseni
Minun sieluni, voi minun sieluni
Viisas ryöväri
Oi Kuningas ja Herra
Noustuasi haudasta
Koko luomakunta tänään riemuitsee

Koko luomakunta tänään riemuitsee-sävelten tauottua puhkesi yleisö raukuviin suosionosoituksiin vaatien toistoa.

Paluumatkalla linja-autossa Joensuuhun kuoronjohtaja Niilo Meriala sanoi konsertistamme seuraavaa: Olen tyytyväinen. Ehkä emme saavuttaneet mainetta emmekä kuuluisuutta. Emme sitä etsineetkään. Me emme ole konsertoiva kuoro. Mahdollisuutemme ovat rajoitetut, tiedämme sen itse. Meitä on joukko miehiä, joita sitoo yhteinen harrastus. Olemme kuitenkin saavuttaneet jotakin. Meitä ilahduttaa kaikkia, hyvin useista toimintaamme rajoittavista tekijöistä huolimatta, hyvä yhteishenki ja täydellinen vapaaehtoisuus. Jos olemme voineet saada mielenkiinnon ortodoksista musiikkia kohtaan heräämään, olemme kuitenkin jotakin saaneet aikaan. Ortodoksisuus on olennainen osa kansamme kulttuuria.

Lehtiartosteluja

Herättäjä julkaisi 28. 11. 1962 EIA:n artikkelin yliopiston juhlasalissa pidetystä ortodoksisesta musiikkijuhlsta mainiten mm. seuraavaa:

»Harvinaislaatuinen musiikkijuhla oli Helsingin yliopiston juhlasalissa viime sunnuntai-iltana. Siellä oli loisteliasta tuntumaa idän suureen, ortodoksisen kirkkoon, joka tällä hetkellä antaa monia, ilahduttavia elonmerkkejä itsestään. Joensuun ortodoksinen mieskuoro piti konsertin, jota johti N. Meriala. Lannistumattomalla tarmolla hän on pancutunut tehtävänsä, koonnut laulujansa, pitänyt heidät koolla ja valanut heihin laulajamieltä sekä opettanut miten yhdessä virheettömästi lauletaan vaativimpiakin kappaleita. Kunniavieraana nähtiin tilaisuudessa mm. ortodoksisen kirkkokunnan priimas, arkkipiispa P a a v a l i ja Ekumeenisen Patriarkaatin edustaja Kirkkojen Maailmanneuvostosta, Meloan piispa K. S. E m i l i a n o s. Ortodoksisten nuorten mustapunaiset airuenauhat kertoivat, että koolla oli nyt juhla joukkona kansamme karjalaista väestöä, joka heimolleen tunnusomaisella lämmöllä keskittyi ohjelmasuorituksiin. Kysyä voikin, kykeneekö mikään musiikki herkemmin ja samalla kohottavammin kuvaamaan ihmisen hädänalaista tilaa ja taakkojen alla hiljentyvää mieltä kuin juuri ortodoksinen kirkkomusiikki. Milloin soivat juhlasalissa vanhasta Valamon luostarista periytyneet säveleet, milloin Aleksander Arhangelskin ihanat psalmi-laulut tai Dimitri Bortnjanskin vaikuttavat sovitukset. Konsertti päättyi Stepan Dehtärevin voittoisaan, pääsiäisaiheiseen »Koko luomakunta tänään riemuitsee»-sävelluomukseen.»

atin edustaja
uvostossa

kseni
un sieluni

n riemuitsee

kesi yleisö rai-

lo Meriala sa-
e saavuttaneet
me ole konser-
itse. Meitä on
n saavuttaneet
e rajoittavista
ehtoisuus. Jos
ohtaan herää-
n olennainen

on juhlasalissa
aa:

n juhlasalissa
reen, ortodok-
elonmerkkejä
johti N. Me-
väänsä, koon-
jamieltä sekä
in kappaleita.
nnan priimas,
ja Kirkkojen
oksisten nuor-
uhlajoukkona
lämmöllä kes-
siikki herkem-
tilaa ja taak-
siikki. Milloin
veleet, milloin
njanskin vai-
aan, pääsiäis-
t.»

Helsingin Sanomien musiikkiarvostelija nimimerkki M-i V-i todettuaan, että ortodoksisen kirkkomusiikin konsertti oli harvinainen ja että kuten monet hyvin pieniksi vähemmistöiksi joutuneet kulttuuriryhmät, on ortodoksisen kirkonkin taide rappeutumassa meillä ja arvosteltuaan kuoron esitystä mainitsee lopuksi seuraavaa:

»Oli viehättävää ja kulttuurimme rikkaudesta todistavaa kuulla laulettavan tropariveisuja, kontaktivesuja ja ennenpyhitettyjen lahjain liturgian veisuja. Mieleeni jäi erityisesti »tropariveisu Herran Äidille Kaikkien kärsivien ilonimisen ikonin juhlanan» ehkäpä jo yksistään nimensä suitsutuksen tuoksun vuoksi. Monet konsertot ja veisut ansaitsisivat tulla muidenkin kuorujen ohjelmistoonsa löytämiksi. Ortodoksinen kirkkolaulu tarvitsisi palavasti tukea, pohjalta saakka rakentaen meillä voitaisiin saada ainutlaatuinen kuoro kokonaan jatkamaan tämän tradition elämää. Yliopiston sali oli aivan täynnä juhlaakaan.»

Ekumeeniset sävelhartaudet

Joensuun ortodoksinen mieskuoro vieraili 9. 4. 1964 Helsingissä, jossa se esiintyi yhteisessä kirkkomusiikki-illassa pääkaupungin Tuomiokirkon poikakuoron Cantores Minoresin kanssa. Illan ohjelma käsitti sekä ortodoksista että länsimaista kirkkomusiikkia. Cantores Minores lauloi Heinz Hofmannin ja Joensuun ortodoksinen mieskuoro Niilo Merialan johdolla. Pitkät jonot kir-

Joensuun ortodoksinen mieskuoro ja Helsingin Tuomiokirkon poikakuoro Cantores Minores lauloivat 9. 2. 1964 Uspenskin katedraalissa Helsingissä järjestetyssä kirkkolaulutilaisuudessa. Kuvassa kuorot yhteisesiintymisessään.

Kyrie eleison kaikuu kahden kuoron laulamana Ilomantsin Pyhän Eliaan kirkossa 5. 3. 1965.

kon ulko-ovilla ennen tilaisuuden alkamista todistivat, että konsertti oli herättänyt poikkeuksellista mielenkiintoa. Tämä tilaisuus ei jäänyt suinkaan kuoron ainoaksi yhteisesiintymiseksi. Noin vuoden kuluttua kuorot järjestäytyivät uudelleen ja pitivät sävelhartauksia seuraavissa paikoissa:

- 28. 2. 1965 Varkauden ev.lut. kirkossa
- 1. 3. 1965 Joensuun ev.lut. kirkossa
- 5. 3. 1965 Ilomantsin ortodoksisessa kirkossa
- 7. 3. 1965 Lappeenrannan ev.lut. kirkossa.

Tilaisuuksiin osallistui runsaasti kuulijoita, eniten Joensuussa, jossa maksaneita oli 1300 henkeä.

Lehtiarvosteluja

Bysanttilais-ortodoksisen ja evankelisen kirkkomusiikin ilta sunnuntaina Uspenskin katedraalissa herätti oloissamme ainutlaatuisen suurta kiinnostusta. Vaikka valtava katedraali täyttyi tiukasti vierieressä seisten, joutui suuri osa mukaan pyrkivistä palaamaan kotiinsa odottamaan tilaisuuden uusimista. Oli-ko voima joka näin veti puoleensa, Joensuun ortodoksisen mieskuoron vai tutun poikakuoromme Cantores Minoreksen laulu? Tuskin kumpikaan sinänsä, kenties se oli rikkirevityn maailman keskellä elävän ihmisen yhteyden kaipuu, joka näin sai kauniin ilmauksen molempien kansankirkkojemme ylevimmän musiikin parissa.

5. 3. 1965.

tti oli he-
suinkaan
järjestäy-
a:

ossa mak-

nnuntaina
nnostusta.
suuri osa
aista. Oli-
n vai tu-
sinänsä,
n kaipuu,
levimmän

Kuoronjohtaja Niilo Meriala ja Heinz Hofmann kukitettiin Ilomantsin Pyhän Eliaan kirkossa pidetyn konsertin jälkeen.

On erikoisen ilahduttavaa, että tämä ensimmäinen yhteydenotto tapahtui korkealla musiikillisella tasolla. Joensuun ortodoksisen mieskuoron laulu oli taidokasta ja täyteläisesti soivaa. Hillitty hartaus oli leimaa antavana piirteenä Niilo Merialan johtaman kuoron esittämille vanhoille psalmisävelmille. Illoita saimme myös jälleen Heinz Hofmannin johtaman poikakuoromme kehityksestä.

Suorastaan vavahduttava oli konsertin viimeinen sävellys, A. Lvovin »Kyrie eleison». Siinä kuorot aivan havainnollisesti esittivät, että jos meillä lieneekin asioita, jotka erottavat, yhteistä on kuitenkin se, että olemme poikenneet pois. Siispä on meillä täysi syy laulaa yhdessä »Herra armahda».

Mervi Kuula

Ei sitä koskaan aavista, mitä ystävyyskin voi tuoda tullessaan. Tänne Karjalan sydämeen se toi nyt Cantores Minorekset, Helsingin tuomiokirkon aina ulkomaita myöten menestystä saavuttaneen poikakuoron. Viime talvena näet Cantores Minores ja Joensuun ortodoksinen mieskuoro järjestivät yhteisen hengellisen sävelillan Uspenskin tuomiokirkossa Helsingissä, ja nyt oli sitten vastavierailun vuoro, ja niin myös joensuulaisilla oli tilaisuus kuunnella molempien kansankirkkojemme valiokuoroja samojen temppelinholvien alla.

Maanantai-iltana oli Joensuun luterilainen kirkko ääriään myöten täynnä, ja tilaisuudessa pitämässään puheessa teol.tri Olavi Tarvainen korosti erikoisesti illan ekumeenista merkitystä. Kristillisten kirkkojen välinen kosketus,

ekumenia, on nykyisin hyvin ajankohtainen. Se ei suinkaan merkitse mitään omasta luopumista, vaan toisten kuuntelemista ja ymmärtämistä ja toisiltaan oppimista. Julistuksen ydinhän on kaikilla sama, Jeesus Kristus. Samoin hengellisellä musiikilla on yhteinen pohja, vanhat synagogien jumalanpalveluslaulut, ja yhteinen tarkoitus, Jumalan ylistäminen.

Keski-Euroopassa on poikakuorolaululla vanhat perinteet, ja »Pikku Kantoreilla» on ollut onni saada sieltä itselleen pystyviä johtajia ja opettajia, joista viimeisin on nyt Heinz Hofmann joka jakaa puolet ajastaan kuorolle ja toisen puolen kanttorintoinnilleen Zwickaussa. Niinpä kuoron laulu heliseekin kirkkaana ja vivahdusriikkaana sekä kuviointi kevyenä. Kuoro lauloi vanhoista kirkollisista sävelaarteista Johann Walterin »Nyt saavu henki taivainen», Gallus Dresslerin »Kiittäkää Herraa», »Aetas Carmen» Piaa Cantines-kokoelmasta, Johann Michael Bachin »Ich weiss, dass mein Erlöse lebt» ja J. S. Bachin Fuuga ja koraali motetista »Der Geist hilft unsrer Schwachheit auf» sekä Sulo Salosen sovituksen »Nyt silmäni mä nostan». Yleisön kiitollisuuden vaistoten esitti kuoro vielä ylimääräisenä Schütz'n 5-äänisen motetin »Jumala meille armossas».

Joensuun ortodoksinen mieskuoro lauloi puhdassointuisesti ja hartaasti tuntemattoman säveltäjän »Pieni ylistyslaulu», Athokselaian resitatiivilaulun »Autuas se mies», tuntemattoman säveltäjän »Baabelin virrat», Malashkinin »Nouskoon minun rukoukseni», jossa kauniin vuorotertsettiosuuden lauloivat Viki ja Paavo Hukkanen sekä Yrjö Petsalo, A. Arhangelskin »Miksi minut hylkäsit» sekä S. Protopopovin kirkkohymnin »Kerubien laulu». Kuoroa johti valppaasti Niilo Meriala. Ilolla pani merille kuoron äänivarojen lisääntymisen sitten viime kuuleman. Sävelhartaus päättyi kuorojen yhteisesti Heinz Hoffmanin johtamana esittämään A. Lvowin »Kyrie eleison», jossa esirukoilijana toimi kirkkoherra Erkki Piironen. — A.T.

Kaksi konserttia Porvoossa

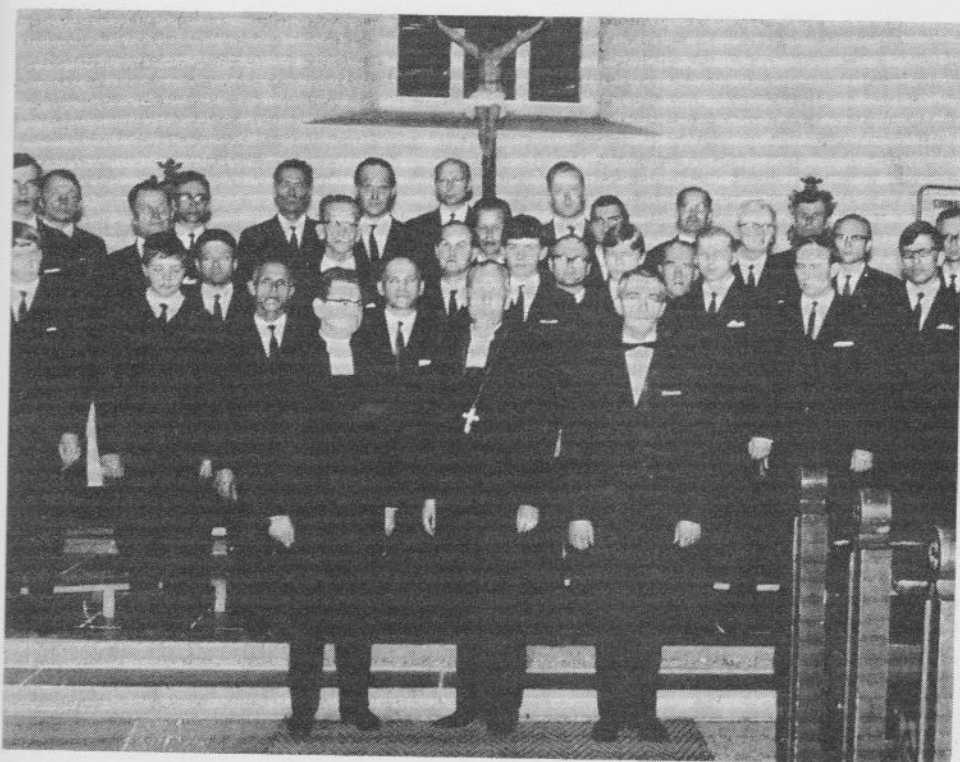
Joensuun ortodoksinen mieskuoro piti ensimmäisen konserttinsa Porvoossa 25. 10. 1964. Siellä kuoro sai erittäin lämpimän vastaanoton ja piispa K. E. Forsell vei meidät vieraakseen kotiinsa. Saimme tutustua tuomiokapituliin ja sen historiallisiin nähtävyyksiin. Illalla oli luterilaisessa tuomiokirkossa konsertti, jonka kuluessa puhuivat piispa K. E. Forsell ja lääninrovasti Veikko Lehtinen.

Toisen konserttinsa kuoro piti Porvoossa 31. 3. 1968 samassa paikassa kuin edellisellä kerrallakin. Tilaisuuden aluksi piispa Forsell piti suomen- ja ruotsinkielisen ortodoksisen alkurukouksen, minkä jälkeen kuoro esitti konserttiohjelmansa. Konserttiohjelmansa päätyttyä kuoro tervehti Porvoon hiippakunnan piispaa laulamalla kreikankielisen Is polla-hymnin, jolla ortodoksinen kirkko osoittaa kunnioitustaan esipaimenilleen. Kirkkokonsertin päätteeksi lääninrovasti Veikko Lehtinen luki päätösrukouksen, johon kuoro vastasi laulamalla kreikaksi »Kyrie eleison» (Herra armahda). Konsertin päätyttyä kuoro oli lääninrovasti Lehtisen vieraana hänen virka-asunnossaan, jossa vieraana nähtiin mm. piispa Karl-Erik Forsell puolisoineen.

nkaan merkitse mitään
härtämistä ja toisiltaan
s Kristus. Samoin hen-
gien jumalanpalvelus-

nteet, ja »Pikku Kant-
taria ja opettajia, jois-
astaan kuorolle ja toi-
uoron laulu heliseekin
Kuoro lauloi vanhoista
henki taivainen», Gal-
e Cantines-kokoelmas-
leht» ja J. S. Bachin
achheit auf» sekä Sulo
tiitollisuuden vaistoten
otetin »Jumala meille

intuisesti ja hartaasti
laisen resitatiivilaulun
virrat», Malashkinin
settiosuuden lauloivat
ngelskin »Miksi minut
laulu». Kuoroa johti
änivarojen lisääntymi-
rojen yhteisesti Heinz
ison», jossa esirukoili-

Joensuun ortodoksinen mieskuoro Porvoon tuomiokirkossa isäntineen. Etualalla vas. lääninrovasti Veikko Lehtinen, piispa Karl-Erik Forssell ja kuoronjohtaja dir.mus. Niilo Meriala.

onserttinsa Porvoossa
noton ja piispa K. E.
a tuomiokapituliin ja
a tuomiokirkossa kon-
lääninrovasti Veikko

samassa paikassa kuin
piti suomen- ja ruot-
kuoro esitti konsertti-
ehti Porvoon hiippa-
in, jolla ortodoksinen
konsertin päätteeksi
on kuoro vastasi lau-
sertin päätyttyä kuo-
ssaan, jossa vieraana

Konsertin jälkeen kahvitilaisuus Porvoossa lääninrovasti Veikko Lehtisen kodissa.

Lehtiarvosteluja

Kuoron vierailun johdosta kirjoitta Uusimaa-lehti mm.:

»Sunnuntai-iltana oli Porvoon tuomiokirkossa Joensuun ortodoksisen mieskuoron konsertti. Kuoron vahvuus oli 30 laulajaa, jotka jakautuivat hyvin ta-
saisesti eri ääniin. Työtä oli tehty ja erinomaisiin tuloksiin päästy.

Kuorokuri oli erinomainen, johtajan antamat pienetkin viitteet toteutettiin ja lauluista tuli eläviä sekä nautittavia kuunnella. Johtaja Niilo Meriala hallitsi tehtävänsä ja yhteistyö laulajien kanssa oli täydellinen. Kajoamatta ohjelman yksityiskohtiin oli turvallista istua ja kuunnella tuntien ensi laulusta kaiken olevan paikallaan, puhtaus hyvä ja yleisointi täydellinen sekä nyanssit vaikuttavia.»

Uudenmaan Sanomat kirjoittaa puolestaan:

»Tyyliään näin homogeenisen ohjelman perusteella on vaikea arvioida, mihin kaikkeen kuoro teknillisesti pystyy. Tämänkertaisista tehtävistään se selviytyi moitteettomasti. On ilmeistä, että kuoro kuuluu mieskuorojemme parhaimmiston. Kuorosointi poikkeaa jonkin verran tavanomaisesta, varsinkin tenoreissa on intensiivistä hehkua, joka sekin viitanee itään päin. Taiteellinen kuri on yhtä hyvä kuin teknillinen, monista luterilaisista kirkkokuoroista ortodoksisen mieskuoron eroittivat edukseen vastakaikua herättävä hartaus ja vakva tehtävään suhtautuminen. Johtajan nimi on syytä pitää mielessä : Niilo Meriala.»

Ruotsinkielisen Borgåbladetin arvoinnissa sanotaan mm.:

»Konsertoiva joensuulainen kuoro on parhaimpia, mitä on kuultu. Siinä oli korkeita tenoreja ja matalia bassoja. Kuoron koko äänimateriaali oli hyvin järjestetty. Sointi oli täyteläinen ja puhtaus aivan moitteeton. Kuoro oli korkealuokkainen valiokuoro ja niiden ylistyssanojen arvoinen, joita se oli saanut ulkomailla. Niilo Meriala on taitava ja hyvin musikaalinen johtaja ja on varmasti hänen ansiotaan, että kuoro on päässyt niin korkealle tasolle.»

Joensuun ortodoksisen mieskuoron äskeisen Porvoon tuomiokirkossa pidetyn kirkkokonsertin arvostelussa sanoo »Uusimaa»-lehden arvostelija M. V-la mm:

»Yleisöä oli saapunut runsaasti saaden olla mukana harvinaisen tiivistunnelmaisessa, hartaassa paastoajan musiikkihetkessä. Ortodoksien jumalanpalveluksessa merkitsee laulu voimakkaasti elättävää rukousta ja kiitosta. Ihmisen ääni on niissä soitin, joka herkästi viritetään jumalan kunniaksi. Vanhat kirkkosävelmät ovat syvää tunnetta täynnä, samalla suurta julistusta.

Tämänkertainen ohjelma sisälsi paastoajan kirkkolauluja. Ensimmäinen laulu kuuluu pappien hautausjuhlaan. Seuraavat venäläiset ylistyslaulut ovat liturgian osaa. Kuultiin myös pääsiäisaiheisia kiitos- ja rukouslauluja. Vaikuttavaksi muodostui ekumeeninen kirkkorukous »Kyrie eleison». Ylimääräisenä kuultiin myös vielä kreikankielinen piispantervehdys »Isolla».

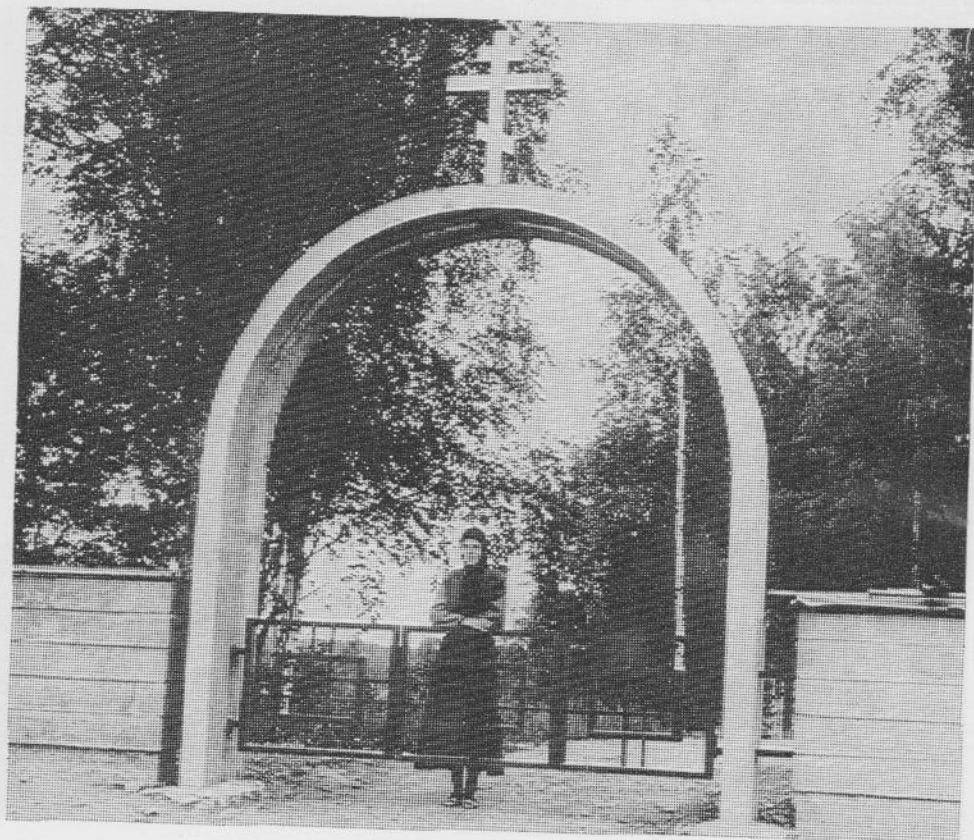
Kuoron laulua kuunteli ihastuneena, siinä oli mehevää sointia ja erittäin hyviä lauluja. Johtajan herkkäilmeiset kädet kertoivat lahjakkaasta, lyyrillisestä musiikista. Suurta kunnioitusta herätti arvokkaiden kirkkosävelmien hienovarainen, kaikkea ylikorostusta välttävä tulkinta. Erikoisesti jäi pitkäksi aikaa soimaan »Kiittäkää Herran nimeä», jonka esilaulajan ääni lähenteli täydellistä resonanssia. Solisti Viki Hukkasen tenoriääni oli hämmästyttävän vapaasti soiva, harvinaista luokkaa. Karjalaa kauniisti edustava, musikaalinen kuoro ansaitsee täyden tunnustuksen ja jatkuvan menestyksen toivotukset.»

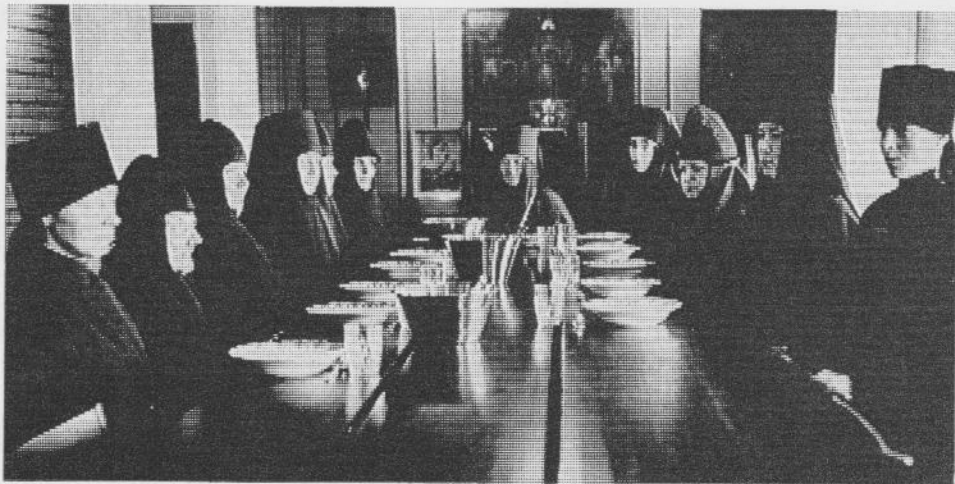
Mieskuoro ja Lintulan luostari

Lauluharrastuksen lisäksi Joensuun ortodoksinen mieskuoro on pyrkinyt muullakin tavalla edistämään ortodoksista elämää. Kun kirkkokunnassa ryhdyttiin toimenpiteisiin Lintulan luostarin rakentamiseksi, myös mieskuoro oli asiassa aktiivinen. Ilmeisesti kuorolaisissa piilevät ritarillisuuden aatteet saivat heidät lämpenemään nunnasisarien auttamiselle. Luostarin hyväksi suoritettun keräyksen hyväksi kuoro antoi mainosapua. Kirkollishallitus kutsui luostarin rakennustoimikuntaan kolme kuoron jäsentä. Vaikka kuoron osuus rakennushankkeen rajoittamisessa ei ollut kovin suuri, sen antama henkinen tuki oli erittäin merkittävä. Kirkkokunnan väestön, luostarin sekä ulkomailla olevien että kotimaisten ystävien lahjoitusten ja yhteistyön tuloksena nunnasisarille rakennettiin uusi erittäin tarpeellinen asuinrakennus.

Lintulan luostarin uusi asuintalo vihittiin 23. 10. 1966. Vihkimisen toimitti Arkipiispa Paavali avuustajinaan rovasti Aleksanteri Olanto, kirkkoherrat

Lintulan luostarin nuorin sisar, Irmeli, luostarin portilla.

Nunnat rukoilemassa.

Arkkipiispa Paavali, arkkitehti Vilho Suomaa ja nunna Antonina ruokasalin ikonin edessä.

ikonin edessä.

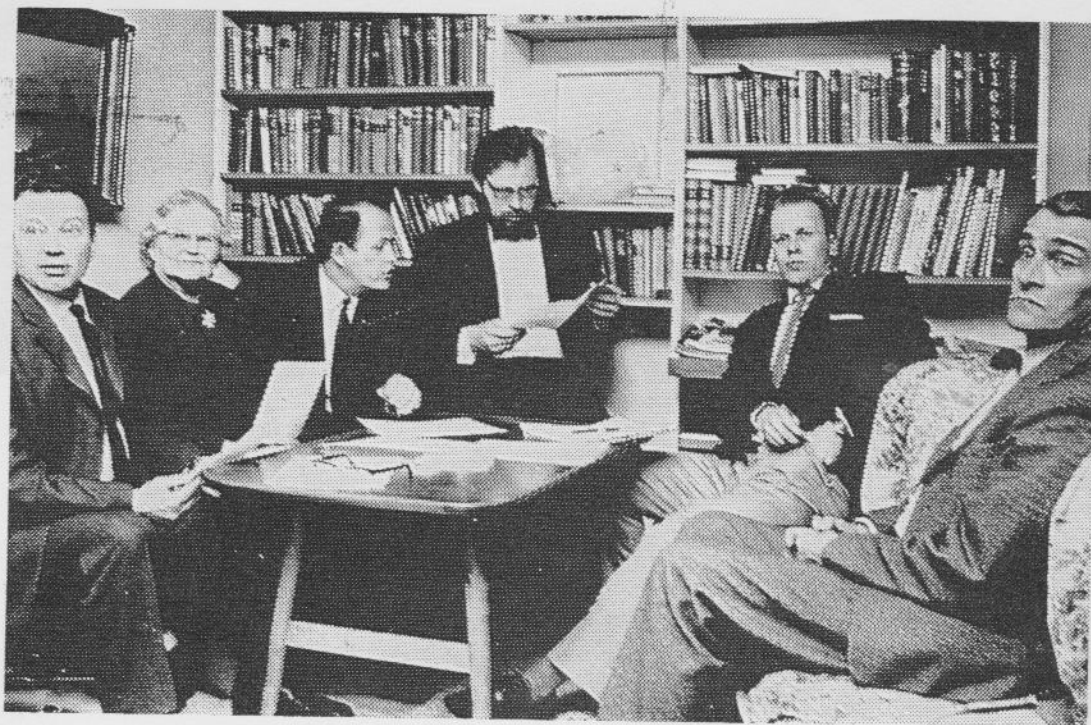
Pyhiinvaeltajien joukkoa Lintulan luostarin juhlassa 6. 8. 1967. Juhlan liturgiassa lauloi Joensuun ortodoksinen mieskuoro.

Erkki Piironen, Niilo Karjomaa, Kauko Salminen, pastori Olavi Jokio, ylidia-
koni Olli Bergman ja diakoni Heikki Makkonen. Joensuun ortodoksinen mies-
kuoro lauloi dir.mus. Niilo Merialan johdolla. Puheessaan arkkipiispa totesi,
että uuden asuintalon vihkimisellä on kolme tarkoitusta. Ensinnäkin kiitos sii-

tä, että yhteisin ponnistuksin on saatu luostarin sisarille uusi koti. Toiseksi rukoilemme uudelle kodille ja sen asukkaille Jumalan siunausta. Kolmanneksi tämän toimituksen kautta luovutetaan rakennus luostarin sisarien käyttöön. Yli neljännesvuosisadan kestänyt nunnasisarten siirtolaisuus on nyt päättynyt. Rakennus todistaa, että luostarielämän herättämä yleinen arvostus on lisääntynyt. Kun asuintalo oli vihmottu pyhitetyllä vedellä, päätettiin rukoushetki monien armorikkaiden vuosien toivotuksin. Rakennustoimikunnan puolesta kirkkoherra Erkki Piironen selosti rakennusvaiheita ja kiitti rakennuksen syntyn ja rahoitukseen vaikuttaneita. Hän totesi, että arkkipiispa Paavalin ja kirkollishallituksen myötämielinen tuki ja luostarin ystävien antamat lahjat ovat auttaneet rakennustoimikuntaa selviytymään vaikeuksistaan. Mieskuoron ja sen naistoimikunnan puolesta tervehtivät luostaria johtaja Viki Hukkanen ja terveyssisar Martta Kerkkänen.

Mieskuoro lauloi myös Lintulan luostarissa kesällä 1967 pidetyssä suuressa pyhiinvaellusjuhlassa, josta osa televisioitiin. Kuoron toimesta on perustettu Lintulan luostarin ystävät-niminen yhdistys, joka on ottanut toimintansa kohteeksi luostarin ja sen uuden kirkon rakennushankkeen tukemisen. Kuoro on käynyt laulamassa useita kertoja luostarissa toimitetuissa jumalanpalveluksissa, sekä myös talkootöissä.

Lintulan Luostarin Ystävät-yhdistyksen työvaliokunta kokouksessaan

oti. Toiseksi
Kolmanneksi
en käyttöön.
rt päättynyt.
s on lisää-
rukoushetki
an puolesta
nuksen syn-
Paavalin ja
amat lahjat
Mieskuoron
i Hukkanen

ssä suuressa
n perustettu
ntansa koh-
a. Kuoro on
anpalveluk-

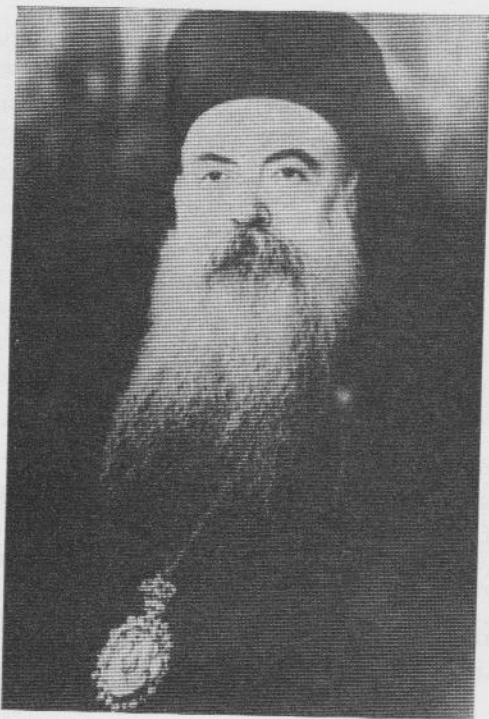
Muistoja ja vaikutelmia ortodoksisen mieskuoron matkasta Istanbuliin ja Kreikkaan

APULAISVEROSIHTTEERI VILJAM PIIROINEN

Joensuun ortodoksinen mieskuoro teki kesällä 1963 konsertti- ja turisti-
matkan Istanbuliin ja Kreikkaan. Tämän matkan aikana kuoro lauloi lukui-
sissa jumalanpalveluksissa ja erilaisissa tilaisuuksissa sekä antoi kolme omaa
konserttia. Vastaanottajat kustansivat sekä matkan että täysihoidon perillä.
Suomen Sofian silloinen asiainhoitaja maisteri Olli Bergman oli retkikunnan
mukana Istanbulista Ateenaan saakka ja piti muutenkin huolta matkan onnis-
tumisesta. Hänen pyynnöstään kreikkalainen arkkimandriitta Timoteos huo-
lehti matkajärjestelyistä Kreikassa. Arkkimandriitta Timoteus toimikin retki-

*»Suomen ortodoksinen kirkko on ekumeenisen patriarkan yhteydessä olevista kirkoista nuo-
rin ja siksi se on kuin Benjamin, lähinnä patriarkan sydäntä.» Näin tervehti patriarkka Athe-
nagoras suomalaisia retkeläisiä ja muistutti, että kristittyjen tulee aina kaikissa oloissa olla
optimisteja. Joensuun ortodoksisen mieskuoron jäsenet Istanbulin patriarkan luona. Patriark-
ka edessä keskellä.*

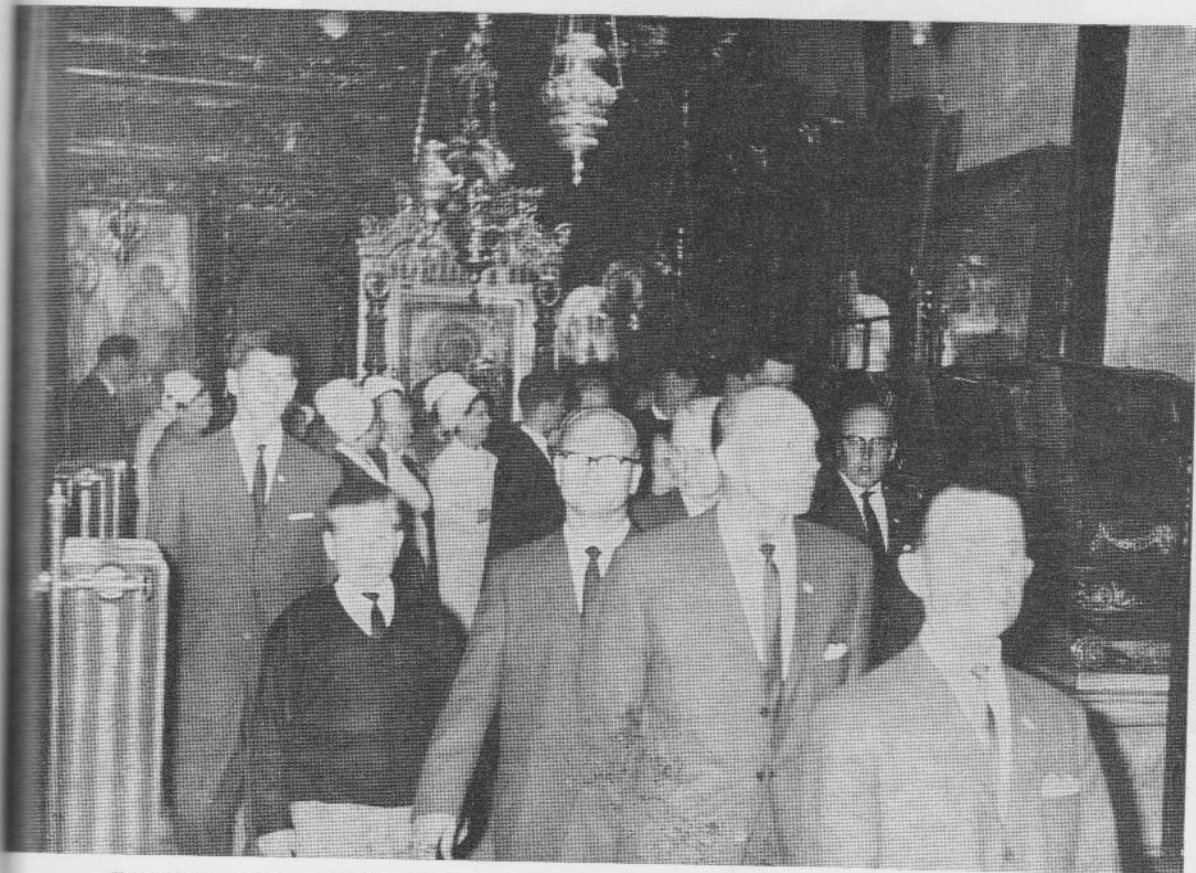

Konstantinopolin arkkipiispa ja ekumeeninen patriarkka Athenagoras.

kunnan oppaana koko matkan ajan. Heidän lisäksi Suomen Istanbulin konsuli K. Tammivuori, Tessalonikan konsuli H. Passas, Ateenan pääkonsuli C. G. Lazarakis sekä Konstantinopolin patriarkkaan ja Kreikan kirkon edustajat näkivät paljon vaivaa matkamme takia. Kaikkialla saimme osaksemme vieraanvaraisuutta ja ystävällisyyttä. Matka muodostuikin mukana olleille kuoro-
laisille unohtumattomaksi elämykseksi.

Istanbulissa

Lähdimme Joensuusta matkalle toisena helluntaipäivänä. Lentoreitti kulki Kööpenhaminan — Wienin — Beogradin kautta Istanbuliin, jossa hiostavan kuuma sää tulvahti meitä vastaan. Lentokentällä tapahtuneiden tervetuloitoivosten ja virallisten passimuodollisuuksien jälkeen meidät ohjattiin majapaikkoihimme kahteen hotelliin. Jo auton ikkunoista saimme ensimmäisen vaikutelmamme lähes kahden miljoonan asukkaan Istanbulista. Havaitsimme, että sadat moskeijat hallitsevat sen kaupunkikuvaa. Heti majoittumisen jälkeen saimmekin tutustua Hagia Sofiaan, Istanbulin kuuluisimpaan moskeijaan. Hagia Sofian on rakennuttanut keisari Justianus. Hän halusi saada aikaan Jerusa-

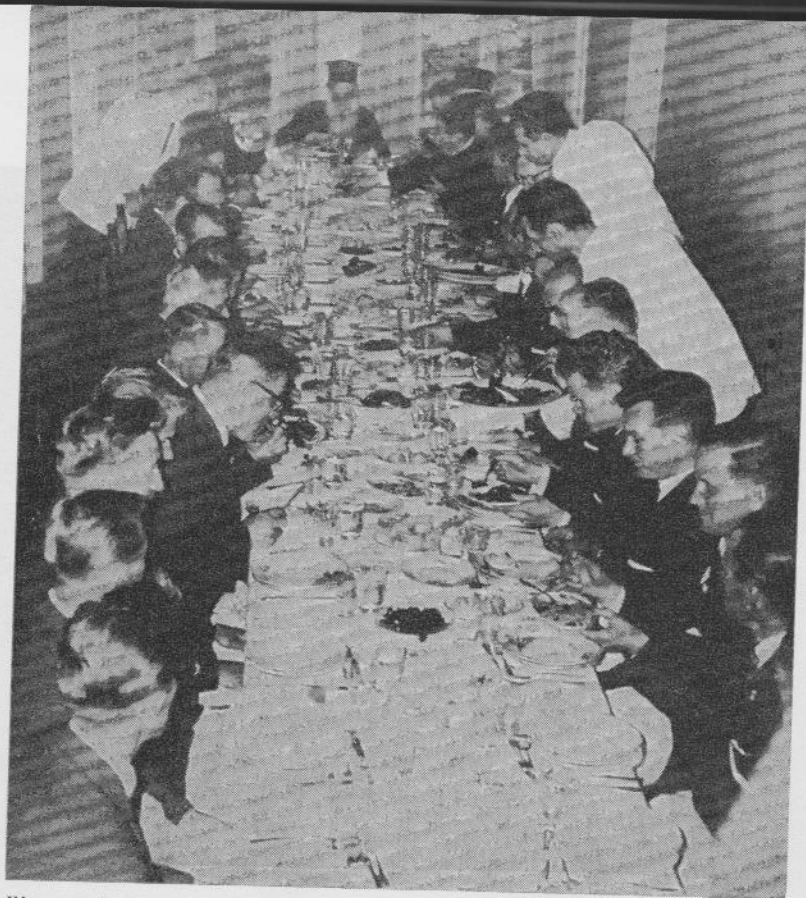
Kuorolaisia poistumassa Konstantinopolin patriarkan katedraalista.

Istanbulin kon-
sulin pääkonsuli C.
kirjon edustajat
osaksemme vie-
ä olleille kuoro-

entoreitti kulki
jossa hiostavan
tervetulotoivo-
ttiin majapaik-
mäisen vaiku-
raitsimme, että
amisen jälkeen
moskeijaan Ha-
aikaan Jerusa-

min temppeliä ylväämmän ja loistavamman temppelin. Rakennukseen käytettiin tiiltä, kalkkikiveä ja marmoria. Sinipohjaiset mosaiikit koristavat sen seinä. Kulta, hopea ja upeat jalokivikoristeet antavat sille loistoa. Hagia Sofia oli historiansa 1000 alkuvuotta kristillisenä kirkkona ja sen jälkeen puolisen-tuhatta vuotta islamilaisena moskeijana. Islamin uskon mukana se sai minareettinsa ja mattovyöhykkeensä lattialle ja sen seinät peitettiin laatoilla. Nykyisten entistämistöiden yhteydessä on sen seinistä tehty arvaamattoman kausiita löytöjä, mm. neitsyt Mariaa ja Kristus-lastu kuvaavia upeita mosaiikkeja. Hagia Sofia on nykyisin museona.

Tutustuimme myös toiseen kuuluisaan moskeijaan, Siniseen moskeijaan, joka nimensä mukaisesti vaikuttaa sinisellä värillään. Valo siivilöityy sen korkealla olevista ikkunoista ja heijastuu sinertävänä seiniin, pylväisiin ja turkkilaismattojen kuvioihin. Maan tavan mukaan riisuimme kengät jalastamme ennen moskeijaan menoa.

Ekumeeninen patriarkka Athenagoras tarjosi suomalaiselle retkikunnalle illallisen patriarkaatin päärakennuksen aulassa.

Sininen Moskeija Istanbulissa.

Halkin teologisen korkeakoulun opettajia ja oppilaita suomalaisten matkalaisten kanssa.

Seuraavana olikin ohjelmassa matka Fanariin, jossa on ekumeenisen patriarkaan virkatalo ja katedraali. Matkan varrella poikkesimme keisari Justianuksen vesilähteellä. Patriarkaatissa meidät otettiin juhlallisesti vastaan. Ensin saimme tutustua katedraaliin ja meille esiteltiin sen kirkkoesineitä ja ikoneja. Varsinainen vastaanottotilaisuus oli patriarkan virkatalossa. Odoteltuamme siellä hetkisen saimmekin nähdä, kuinka pitkäpartainen, isällisen näköinen patriarkka Athenagoras astui sisään ja toivotti meidät tervetulleeksi. Joensuun kirkkoherra Erkki Piironen puhui patriarkalle retkeläisten puolesta. Patriarkka vastasi puheeseen sydämellisesti muistellen Suomea, jossa hän kertoi käyneensä vuonna 1926. Hän sanoi seuraavansa Suomen ortodoksisen kirkon elämää rakkaudella ja lähetti terveisensä Suomen ortodoksiselle ja luterilaiselle kirkkokunnalle. Hän kutsui meidät seuraavana päivänä illalliselle luokseen sekä viettämään rukous- ja lauluhetkeä hänen kanssaan. Ihailin katsoimme hänen isällistä olemustaan, kun hän kohotti kätensä siunatakseen meidät. Tunsimme ollemme hetken suuren persoonallisuuden läheisyydessä. Vastanoton jälkeen teimme kiertoajelun kaupungilla. Katselimme sen historiallisia muistomerkkejä, kirjavaa elämää, basaareja ja näimme paljon rappiota ja köyhyyttä. Katujen meteli kävi räikeänä korviimme.

Illaksi meidät oli kutsuttu konsuli Tammivuoren vastaanotolle hänen asuntoonsa, josta näköala yli Bosborin ja Marmarameren oli äärettömän kaunis: katse kantoi määrättömiin yli vihreitten puiden ja sinisen meren. Vierailu konsuli Tammivuoren kotona päätti viehättävällä tavalla ensimmäisen matkapäivämme.

Seuraavana aamuna heräsimme muhamettilaisten rukoushuutoihin ja kuntonlauluun. Pian alkoi myös autojen jylinä ja tavanomainen meteli kaduilta. Turkkilaisen aamukahvin jälkeen oli ohjelmassamme purjehdusmatka Halkin saareen, missä sijaitsee teologinen korkeakoulu. Satamasta ajoimme aasitakseilla korkealla vuorella olevalle koululle. Hyvin hoidettuine rakennuksineen ja puutarhoineen tämä koulu, joka toimii samalla luostarina, oli erinomainen nähtävyys. Koulu on kasvattanut suuren joukon kirkollisia johtajia, mm. patriarkka Athenagoraksen. Koulun rehtori Maksimos otti meidät vastaan, esitteli laitostaan sekä tarjosi meille aterian.

Illalla palasimme patriarkaattiin, jossa saimme nauttia Patriarkan tarjoaman illallisen. Hän istui isäntänä pöydän päässä. Jälkeenpäin menimme kirkkoon, jossa kirkkoherra Piironen piti rukoushetken ja kuoro lauloi Niilo Merialan johdolla. Rukoushetken jälkeen patriarkka piti puheen, jossa hän mm. sanoi, että Suomen ortodoksinen kirkko on nuorin hänen patriarkaattinsa yhteydessä olevista kirkkoista ja siksi hänen sydäntään lähinnä kuten Benjamin oli nuorimpana poikana Jaakobin sydäntä lähinnä. Hän sanoi iloitsevansa siitä, että valtiolta suhtautuu Suomessa kirkkoihin myönteisesti ja että ortodoksien ja luterilaisten välit ovat Suomessa hyvät. Hän toivotti meille hyvää matkaa ja antoi kaikille muistoksi patriarkaattia esittävän kuvasarjan.

Koulun rehtori metropoliitta Maksimoksen ympärillä suomalaista ja kreikkalaista papistoa Halkin teologisen korkeakoulun edustalla.

le hänen asun-
tömän kaunis:
Vierailu kon-
isen matkapäi-

utoihin ja ku-
eteli kaduilta.
matka Halkin
imme aasitak-
akennuksineen
i erinomainen
jia, mm. pat-
vastaan, esit-

arkan tarjoa-
enimme kirk-
loi Niilo Me-
ossa hän mm.
triarkaattinsa
ten Benjamin
iloitsevansa
ja että orto-
meille hyvää
arjan.

*Halkin teologisen Korkeakoulun edustalla Olli Bergman
Erkki Püroinen ja Uiki Hukkanen.*

Tessalonikassa

Seuraavana päivänä lähdimme Istanbulista kohti Tessalonikaa. Tie kierteli korkeilta vuorilta laaksoihin. Näimme peltoja, joilla miehet astelivat härkäparin vetämän auran jäljessä ja vuoren rinteitä, joissa paimenet vaelsivat lammasmaunoon. Rajapuomin toisella puolella näimme Kreikan sinivalkoisen ristilipun. Tunsimme tullemme ortodoksiseen maahan. Moskeijat muuttuivat kirkkoiksi. Matkan aikana pysähdyimme tutustumaan erääseen skiittaan sekä Kavallan kaupunkiin. Perille tulimme vasta iltamyöhällä. Tessalonikan vikariopiiupa Stefanus oli toivottamassa meitä tervetulleiksi.

Aloitimme seuraavana aamuna kiertäjäkylällä kaupungilla. Saimme tutustua Tessalonikan pitkään ja kunniaakkaaseen historiaan erään kielitaitoisen ja asiantuntevan opettajan johdolla. Seuraavana matkapäivänä, joka oli sunnuntai, olimme mukana Tessalonikan Hagia Sofia-kirkossa. Siellä toimitettiin jumalanpalvelus kreikkalais-suomalaisin voimin. Mukana olleet suomalaiset pa-

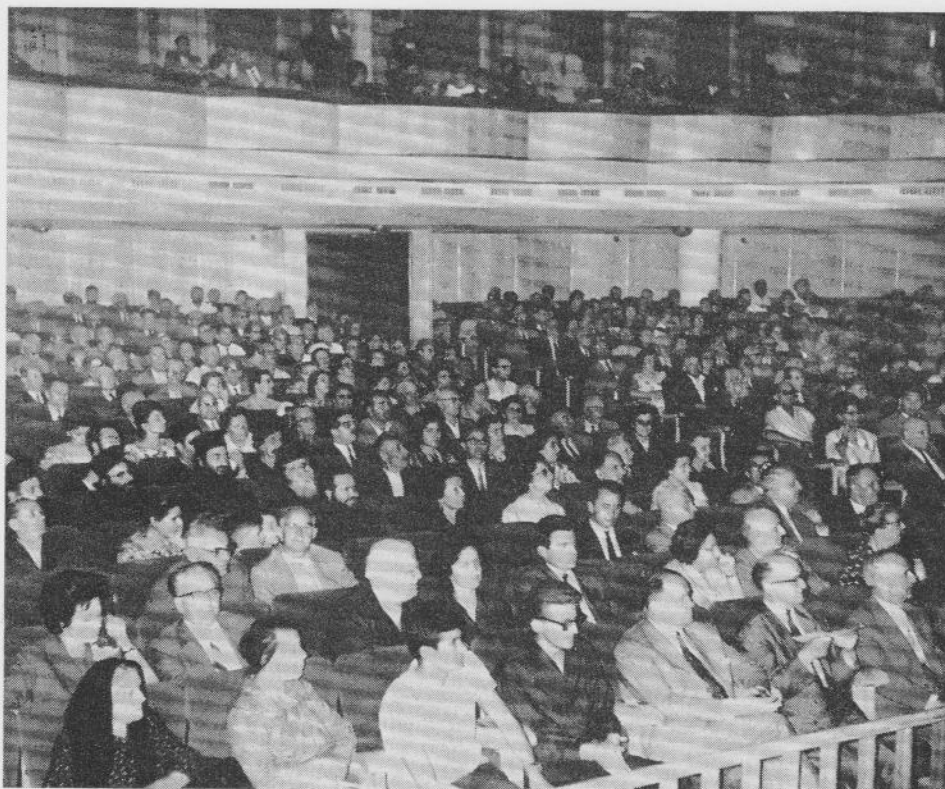
Joensuun ortodoksinen mieskuoro laulaa Niilo Merialan johdolla konsertissa Tessalonikan Makedonian teatterisalissa 13. 6. 1963.

Tessalonikan Makedonian teatteritalo, jossa mieskuoron konsertti pidettiin.

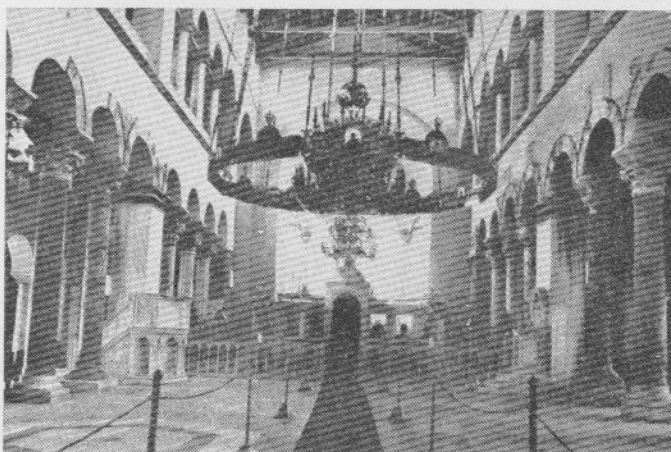

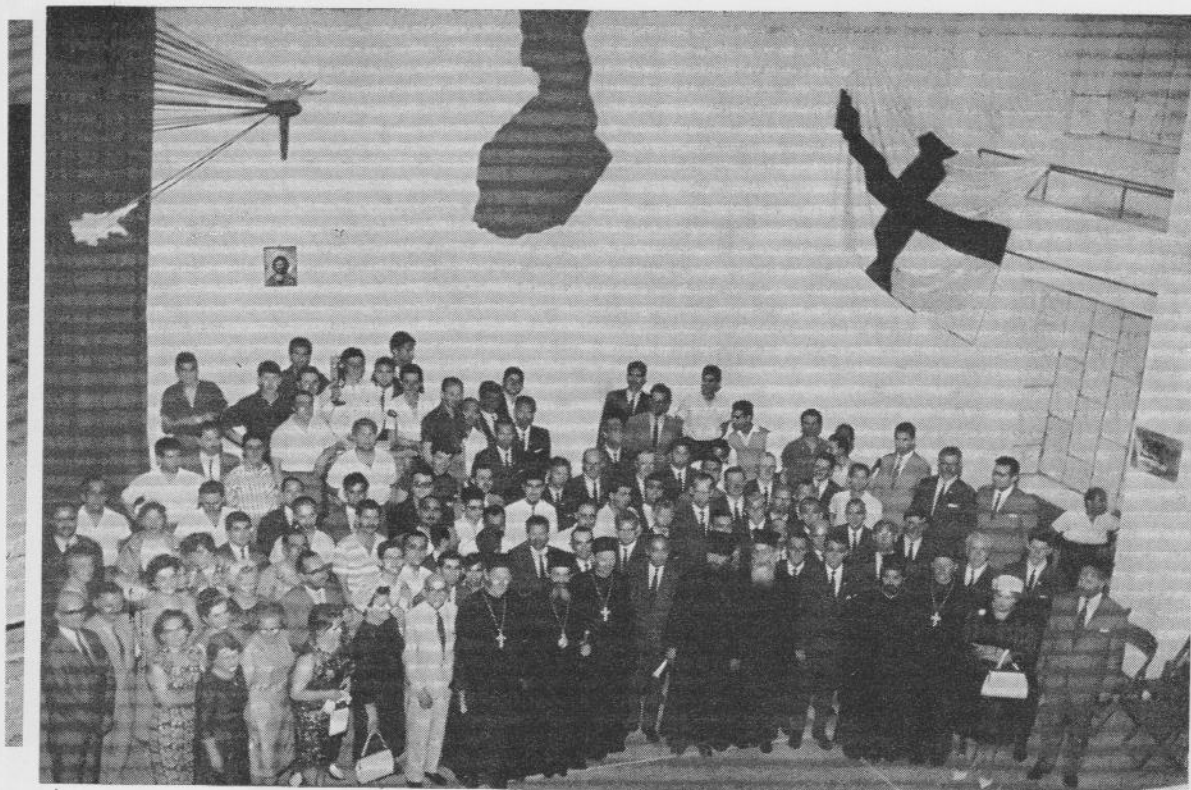
ertissa Tessalonikan

Joensuun ort. mieskuoron konserttiin Makedonian teatteritalossa Tessalonikassa kokoontui kuulijoita salin täydeltä.

Kreikan Tessalonikan kansallispyhäkkö, Pyhän Demetrioksen kirkko, sisältä.

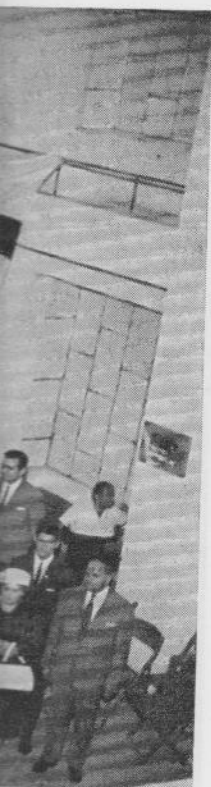
Kreikkalaista isäntäväkeä ja suomalaisia vieraita Tessalonikan kristillistieteellisen seuran vastaanotolla.

pit olivat kreikkalaisten virkaveljiensä kanssa toimittamassa liturgiaa ja mieskuoro lauloi suurimman osan sen lauluista. Kansaa oli kokoontunut kirkkoon yli 3000 henkeä ja osa jäi vielä kirkon ulkopuolellekin. Illaksi olivat Suomen konsuli ja rouva Harry Passas järjestäneet meille vastaanoton eräässä ulkoilmaravintolassa. Runsaiden pöydänantimien ohella saimme nauttia sikäläisten musikananttien esittämästä soitosta ja laulusta. Innostuimme itsekkin laulamaan.

Athos-vuoren munkkivaltiossa

Patriarkka Athenagoras järjesti kuorolaisille kolmipäiväisen matkan Athosvuoren erikoislaatuiseen munkkivaltioon. Se sijaitsee Kalkidiken niemimaan itäisimmässä niemessä, joka on 40 km pitkä ja 10 km leveä. Munkkivaltio on iältään noin 1000 vuotta vanha. Sen perusti Athanasios-niminen sivistynyt ja lahjakas munkki, joka etsiessään itselleen etäistä kilvoituspaikkaa asettui Athos-vuoren rinteille. Paikka tuli kuitenkin vähitellen tunnetuksi ja sinne saapui muitakin kilvoittelijoita. Athanasios sai myöhemmin runsaasti tukea ja

apua luosta
Agion Oru
kien kilvoit
kalaisten,
tareita, skii

stieteellisen seuran

turgiaa ja mies-
ntunut kirkkoon
i olivat Suomen
eräässä ulkoil-
uttia sikäläisten
ekin laulamaan.

en matkan At-
ken niemimaan
funkkivaltio on
en sivistynyt ja
kaa asettui At-
si ja sinne saa-
saasti tukea ja

Moottorialus »Pyhä Nikolaos», jolla kuorolaiset matkasivat Athoksen matkalla Egeanmerellä.

apua luostarin rakentamisessa. Noin 800 vuoden ajan on alueen nimenä ollut Agion Oros eli Pyhä vuori, ja Bysantin keisarit ovat luovuttaneet sen munkkien kilvoituspaikaksi. Pyhällä Vuorella on kaikkiaan 20 luostaria, osa kreikkalaisten, osa muista maista tulleiden munkkien perustamia, joukko alaluostareita, skiittoja ja erakkoloita. Luostarit viettävät itsenäistä elämää. Luostari-

Uatopedin luostarin johtaja Teofilos (oik.) ja arkki-
mandriitta Timoteos.

Vatopedin luostari Athoksella

valtiolla on oma perustulakinsa ja verovapaus. Bysantin keisarien aikoinaan säättämien lakien mukaan naiset eivät saa tulla Pyhälle Vuorelle. Tästä syystä retkikuntamme naisjäsenetkään eivät voineet osallistua matkaan vaan he jäivät Tessalonikaan, missä heille oli järjestetty muuta ohjelmaa. Ensimmäisenä saavuimme Vatopedin luostariin, jossa luostarin johtaja isä Teofilus toivotti meidät tervetulleeksi. Tutustuimme luostarin pääkirkkoon ja pyhänjäännöksiin sekä nautimme vieraanvaraisuudesta, jota sävytti silloinen paastoaika. Aamuliturgiassa lauloimme osan jumalanpalveluslauluista. Tietämämme mukaan tämä oli ensimmäinen kerta, jolloin suomenkielinen kirkkolaulu on kaikunut Pyhällä Vuorella. Päivän ohjelmaan kuului käyntejä eri luostareissa. Kiipesimme polttavassa päivänpaisteessa kapeaa vuoristopolkua pitkin kahden tunnin ajan kunnes saavuimme luostarivaltion pääkaupunkiin Karyesiin, jossa meidät ensiksi ohjattiin kuvernööri Konstantin Konstantinopoliksen luo ja sen jälkeen hallintorakennuksen suureen vastaanottosaliin. Luostarivaltion kuvernööri, joka itse on maallikkomies, toivotti meidät tervetulleeksi ja selosti puheessaan luostarielämän periaatteiden, yksinäisyyden, hiljaisuuden ja kilvoituksen tavoitteita ja merkitystä. Hän esitteli meille luostarin lähes 1000 vuotta vanhan kirkon ja sen arvokkaat ikonit. Saimme häneltä erinomaisen havaintoesityksen bysanttilaisen ikonitaiteen eri tyyleistä. Karyesista matka jatkui Ivirionin luostariin, joka on gruusialaisten rakentama. Paastopäivän aterian jälkeen olimme mukana ehtoopalveluksessa ja lauloimme osan siitä. Myös täällä tutustuimme kirkkoihin, pyhänjäännöksiin, museoon ja kirjastoon.

a aikoinaan
 ästä syystä
 aan he jäi-
 immäisenä
 lus toivotti
 injäänök-
 paastoaika.
 imme mu-
 lu on kai-
 ostareissa.
 in kahden
 siin, jossa
 en luo ja
 altion ku-
 ja selosti
 n ja kil-
 hes 1000
 nomaisen
 a matka
 topäivän
 an siitä.
 jastoon.

*Pyhän parantaja Panteleimonin ikoni Athoksella
 Panteleimonin luostarissa.*

Saratin skiutta Athos-vuorella.

Athoksen retkikunta valokuvattuna paluumatkalla Aristoteleen syntymäkylässä olevan muistomerkin luona.

Illalla matkustimme moottorialuksella Suuren Lavran luostariin, paikkaan, jossa Athanasios tuhatkunta vuotta sitten aloitti kilvoittelunsa. Vietimme siellä yön. Seuraavana päivänä tutustuimme tähän luostariin sekä sen kirjastoihin. Saimme kuulla että luostarissa oli sillä hetkellä 70 munkkia. Paluumatka Tessalonikaan tehtiin samalla moottorialuksella, jolla olimme saapuneetkin. Kuu- den tunnin ajan katselimme aluksesta käsin niemen länsirannikolla olevia luostareita. Matkalla pysähdyimme hetkeksi venäläisten munkkien asuttamaan Panteleimonin luostariin. Siellä oli 40 eri kirkkoa, mutta vain 33 munkkia. Matkalla muistelimme Pyhän vuoren pitkää historiaa ja pohdiskelimme sen tulevaisuutta. Munkkivaltion kukoistuskausi on auttamatta jo ohi. Luostareissa on kaikkiaan toista tuhatta munkkia, mutta maallikkotyövoimaa kaksi kertaa enemmän. Autot ja traktorit kuuluvat jo alueen maisemaan. Pyhä vuori ei voi estää uuden ajan tuloa tuhatvuotisen menneisyytensä jälkeen. Perinne on katoamassa. Päätesatamasta ajoimme jälleen autoilla kohti Tessalonikaa. Mat- kalla ohitimme Aristoteleen kotikylän ja pysähtyimme hetkeksi hänen muisto- patsaansa luona.

Jälleen Tessalonikassa

Pyhän vuoren matka oli erittäin rasittava ja olimme sen jälkeen väsyneitä. Kuitenkin jo seuraavan päivän iltana meillä oli oma konserttimme Tessalonikassa Makedonian teatterisalissa. Konsertin alussa vikariopiispa Stefanus tervehti kuoroa ystävällisin sanoin. Kirkkoherra Piironen vastasi hänen tervehdykseensä. Alkuveisua lukuunottamatta lauloimme suomeksi koko ajan. Paikkakunnan tavan mukaan yleisö osoitti suosiotaan jokaisen laulun jälkeen.

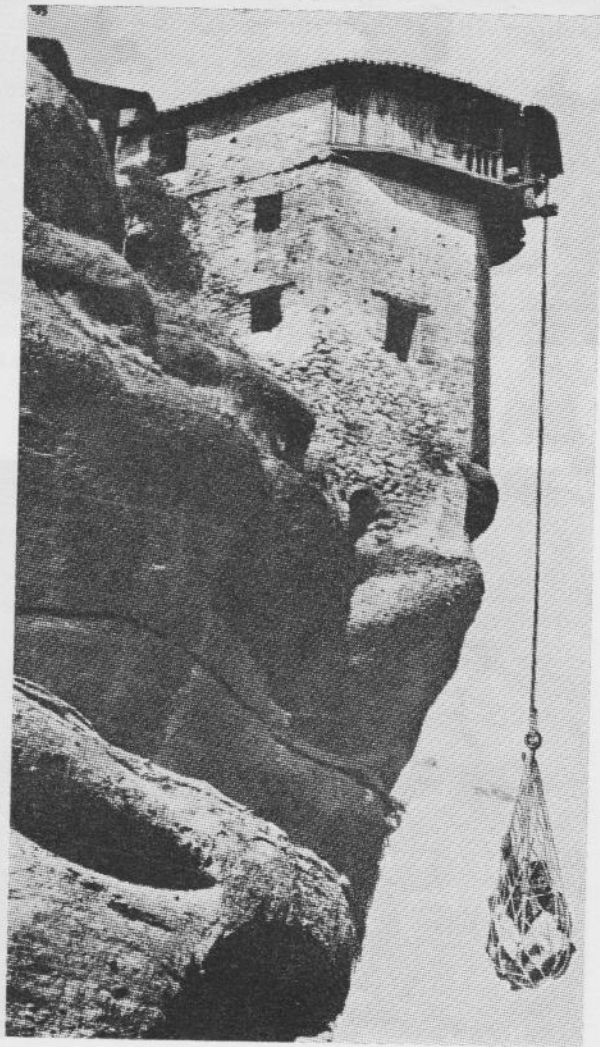
Konsertin päätyttyä kuoro oli kutsuttu Tessalonikan Kristillis-Tieteellisen

Meteoran luostarit ovat korkeitten kallioitten huipulla. Munkit ovat vuosisatojen aikana käyttäneet vintturihisiä, jollainen vielä nytkin on käytössä

olevan muis-

paikkaan,
omme siellä
irjastoihin.
matka Tes-
tkin. Kuu-
lla olevia
suttamaan
munkkia.
imme sen
mostareissa
ksi kertaa
i vuori ei
erinne on
kaa. Mat-
n muisto-

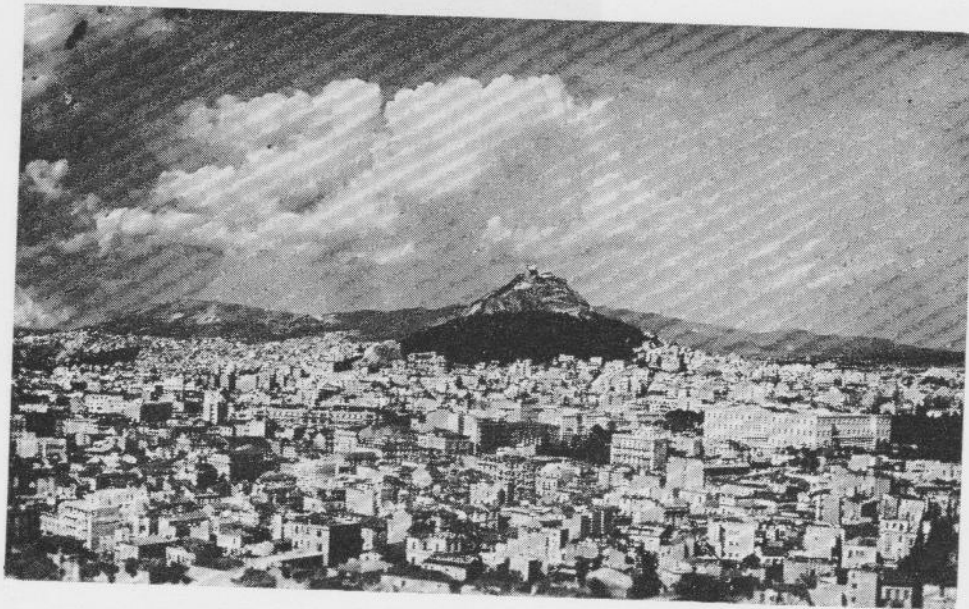
Seuran vastaanotolle. Tilaisuudessa seuran puheenjohtaja tohtori P. D. Papadimitrakopoulos piti puheen ja paikalliset kuorot lauloivat. Tilaisuus päättyi kummankin maan kuoron esittämään kansallislauluunsa sekä orkesterin soittamaan »Finlandiaan».

Matkalla Ateenaan

Matkamme suuntautui nyt kohti Ateenaa. Tie Tessalonikasta Ateenaan kulkee Olympos-vuoren ja Thermopylain kautta. Matkaa teimme yhden päivän aikana noin 700 km. Näimme värikkäitä maalaiskyliä, viljankorjaajia, tienvarsille pystytettyjä matkamiehen ristejä ja turisteja. Päivä oli mitä aurinkoisin, mutta helle ja kuumuus pohjoismaalaisille tukahduttavaa. Poikkesimme varsinaiselta tieltämme käydäksemme kuuluisassa Meteoran luostarissa, joka sijaitsee korkeiden kallioiden huipulla. Nykyään sinne pääsee myös portaita ja siltoja pitkin, mutta aikaisemmin vain vintturihissien avulla, jotka yhäkin ovat käytössä. Kukaan retkeläisistä ei halunnut kokeilla vintturihissiä, vaan kaikki valitsivat vaikeamman mutta vähemmän peloittavan patikkakyydin. Rasittavan vuoritaivalluksen jälkeen pääsimme perille luostariin, jossa eräs munkki selosti meille luostarin vaihteita. Saimme kuulla mm., että luostarissa oli sillä hetkellä vain 5 munkkia.

Päivän helle ja pitkä matkanteko väsytti retkeläisiä yhä enemmän. Sää kävi yhä polttavammaksi. Thermopylaissa pysähdyimme hetkeksi, mutta odotimme jo Ateenaan tuloa ja levolle pääsyä. Viimein pääkaupungin valot olivatkin jo edessämme.

Ateena, taustassa Lykabettos, terävähuippuinen vuori.

Sunnuntai

Ateen
Ensimmäinen
lisimme
Harjoituksia
Timoteos
kon pääm
vastaan A
vetullecks
mieskuoro
Vierailij
laitoksen
seen.
Sunnuntai
Aamulla
ohjattiin
sisään. Se

ori P. D. Pa-
laisuus päättyi
orkesterin soit-

asta Ateenaan
ne yhden päi-
iljankorjajia,
oli mitä aurin-
ta. Poikkesi-
an luostarissa,
see myös por-
avulla, jotka
vintturihissiä,
n patikkakyy-
ostariin, jossa
n., että luosta-

nemmän. Sää
si, mutta odo-
gin valot oli-

Sunnuntailiturgian jälkeen retkikuntalaiset tutustuivat Akropoliksen muistomerkkeihin.

Ateenassa

Ensimmäinen aamumme Ateenassa kului lauluharjoitusten merkeissä. Tulisimme nimittäin laulamaan seuraavana päivänä radioitavassa liturgiassa. Harjoitukset pidettiin kuninkaallisen linnan kappelissa, jonne arkkimandriitta Timoteos meidät ohjasi. Luluharjoituksen jälkeen Kreikan autokefaalisen kirkon päämies, arkkipiispa Krysostomos, pirteä 85-vuotias vanhus, otti meidät vastaan Ateenan arkkipiispan hallintorakennuksessa. Hän toivotti meidät tervetulleeksi ja toivoi saavansa kuulla suomalaisten pappien toimittaman ja mieskuoromme laulaman liturgian katedraalissaan.

Vierailimme vielä Apostoliki Diakonia-järjestön keskuksessa tervehtimässä laitoksen johtajaa metropoliitta Kyprianosta sekä tutustumassa tähän laitokseen.

Sunnuntai, kesäkuun 16 päivä, oli eräs matkamme muistorikkaimpia. Aamulla meidän oli määrä olla kuninkaallisen linnan kappelissa, jossa meidät ohjattiin parvekkeelle laulamaan. Klo 10 aikaan kuninkaallinen perhe astui sisään. Seuranneen liturgian toimitti kuninkaallisen linnan pappi kreikaksi,

Joensuun ortodoksinen mieskuoro laulaa Ateenan katedraalissa. Oikealla piispankorokkeella Ateenan ja koko Kreikan arkkipiispa Krysostomos.

mutta kuoromme lauloi pääasiassa suomen kielellä. Liturgia radioitiin kaikkien kreikkalaisten asemien kautta. Jumalanpalveluksen päätyttyä kuningas Paul, kuningatar Frederika, kruununprinssi Konstantin ja prinsessa Irene tervehtivät meitä kaikkia kädestä pitäen, kiittivät laulusta ja kyselivät matkakäytelmiamme. Tämä tilaisuus jäi mieliimme yhtenä matkamme kohokohdista.

Liturgian jälkeen menimme tutustumaan Ateenan historiallisiin raunioihin ja muistomerkkeihin. Kiipesimme Akropoliin pakanallisen temppelin raunioille, tutustuimme sen sivustalla olevaan museoon, ja kävimme Areopagilla, mistä Apostoli Paavali aikoinaan saarnasi Ateenan asukkaille. Iltapäivällä meille oli järjestetty vastaanotto ja tutustumistilaisuus Kreikan kirkon sisälähetysjärjestön Zoen ja ortodoksisten nuorten kansainvälisen järjestön Syndesmoksen toimesta.

Seuraavana aamuna toimitimme suomenkielisen liturgian Metropolkatedraalissa. Kreikan arkkipiispa Krysostomos oli liturgiassa läsnä ja siunasi meidät. Kaikki retkikunnan jäsenet kävivät tässä liturgiassa ehtoollisella. Arkipäivästä huolimatta kansaa oli kirkossa runsaasti. Jumalanpalveluksen jälkeen heitä oli suuri joukko meitä saattamassa ja huomiota osoittamassa. Samana iltana oli sitten kuoromme konsertti Apostoliki Diakonian juhlasalissa. Yleisöä oli sali täynnä. Lauloimme saman ohjelman kuin Tessalonikan konsertissa.

piispankorokkeella

radioitiin kaik-
tyttyä kuningas
essa Irene ter-
ivät matkavai-
kohokohdist.
siin raunioihin
emppelin rau-
e Areopagilla,
e. Iltapäivällä
kirkon sisälä-
jestön Syndes-

Metropolkated-
a siunasi mei-
llisella. Arki-
luksen jälkeen
massa. Samana
alissa. Yleisöä
n konsertissa.

Kuningas Paul

Kuningatar Frederika

Kruununprinssi Konstantin

Prinsessa Irene

Arkkipiispa Kyprianos piti konsertin lomassa puheen ja kiitti kuorolaisia lau-
lusta.

Takaisin kotimaahan

Tiistaina kesäkuun 18. päivänä lähdimme paluumatkalle. Jäähyväistilai-
suudessa metropoliitta Kyprianos antoi meille muistolahjoja ja kiitti kuoroam-
me vierailusta. Illan suussa nousi lentokone Ateenan lentokentältä kiidättä-
mään meitä kohti kotimaata.

Olen kuvannut edellä vain matkamme päätapauksia. Matkavaikutelmia
oli niin runsaasti, ettei niitä kaikkina päivinä jaksanut eritellä toisistaan. Toi-
sinaan tuntui, että niitä oli liikaakin sulatettavaksi. Harjoitusten ja runsaan
virallisen ohjelman takia emme ehtineet riittävästi levätä ja rentoutua taval-
listen turistien tapaan. Toisaalta saimme nähdä ja kokea enemmän kuin turis-
timatkailijat; saimme tutustua kirkkokuntamme ylimpään esipaimeneen, Krei-
kan kirkon elämään, ortodoksisen kirkon ja historiaan ja nykyisyyteen, tapa-
simme lukemattomia ystävällisiä ihmisiä ja saimme uusia ystäviä, joiden kans-
sa tuttavuutta toivoisi jatkuvankin. Kauan olimme tätä matkaa suunnitelleet
ja sen toteuttamista pohtineet. Nyt koettuna ja onnistuneesti läpi vietyinä se
varmaan pysyy mieskuoromme jäsenten mielissä tapahtumana, jota muistel-
laan usein jälkeenkin päin.

Pyhiinvaelluksella pyhässä maassa

KOULULAINEN HEIKKI PIIROINEN

Pyhä maa, Israel, määränpäänä starttasi 4. 6. 1968 Joensuun ortodoksista mieskuoroa kuljettanut suihkukone Seutulan lentokentältä. Lentomatka kesti Kööpenhaminaan tehty välilasku mukaan lukien hieman yli viisi tuntia. Koneen laskeuduttua Tel Avivin ja Jerusalemin puolivälissä sijaitsevalle Lyddan lentokentälle tulvahti matkalaisia vastaan etelän iltaöinen lämpö, joka kylmempään ilmanalaan tottunutta hieman oudoksutti. Lentokentältä siirryimme busseihin, jotka veivät meidät hyvin päällystettyjä ja valaistuja teitä

Tällä koneella lensimme reitin Helsinki — Tel Aviv — Kööpenhamina.

Tel-Aviv ilmasta nähtynä.

pitkin Natanian kaupunkiin, jossa majoituimme Almog- ja Feldman-hotelleihin.

Natania, noin 70 000 asukkaan kaupunki, on turismin ansiosta kasvanut muutamassa vuodessa suuresti. Kaupunki on mainio meren, hiekkarannan ja auringon yhdistelmä, eikä siis ole ollenkaan ihme, että turistien määrä kasvaa samassa suhteessa kuin sen hotellien lukumääräkin. Natania, joka on saanut nimensä amerikkalaisen Nathan Straussin mukaan, ei kuitenkaan vielä elä pelkästään turismista. Kaupungissa on lukuisia appelsiinipakkaamoja ja timanttihioimoja, joita näytellään mielellään turisteille. Osa kuorolaisista vierailikin eräässä suuressa timanttihiomossa sen työskentelyyn tutustumassa.

Kun joutui lähemmin kosketuksiin natanialaisten kanssa, huomasi, että he ovat ystävällisiä ja kohteliaita ihmisiä. Nämä samat piirteet esiintyvät väestössä kaikkialla israelilaisten asuttamilla alueilla, joten voi sanoa, että natalialaiset edustavat tyypillisiä israelilaisia. Nuorisossa kiinnitti huomiota se seikka, että se ei ole sortunut suuren maailman muotivillityksiin. Pojat eivät kasvata tukkaansa pitkäksi, eivätkä tytötkään matki muotihullutuksia.

Koska kesäaikaan aurinko porottaa taivaalta joka päivä, on uiminen tärkeä virkistys sekä turistille että israelilaiselle. Oleskelupaikassamme Nataniassa oli erinomainen mahdollisuus Välimeren hiekkarannalla uimiseen ja »auriongonpalvontaan». Niinpä monet kuorolaiset viettivätkin aikaansa rannoilla niinä päivinä, jolloin ei ollut mitään ohjelmaa.

Hotelli Almog ja kuorolaiset konduktööri Niilo Ryymin ja maisteri Martti Sinisalmi.

Kuorolaisten ohjelma perillä koostui eri osiin maata kohdistuneista linja-auto- ja taksiretkistä. Mielenkiintoisimmat olivat tietysti retket, jotka suuntautuivat pyhille paikoille Betlehemiin, Nasaretiin, Jerusalemiin ym. Perjantaina 7. 6. oli ohjelmassamme Galilean retki. Ajoimme monien taistelujen tiimellyskenttänä olleen Jisraelin tasangon eli Harmageddonin kautta kohti ensimmäistä tutustumiskohdettamme 562 metriä korkeata Taaborin vuorta, joka sijaitsee etelä-Galileassa. Vuoren laajalla ja tasaisella laella on useita kirkkoja ja luostareita, jotka on rakennettu Kristuksen kirkastumisen muistoksi. Galilean vuorille saavuttuamme näimme ensi silmäyksen Gennesaretin järvestä. Tämä todellakin erittäin kalaisa järvi sijaitsee 206 metriä merenpinnan alapuolella. Sen laskujoki Jordan lähtee Degania-kibbutsin kohdalta kohti etelää Kuolleen mereen. Monet kuorolaiset käyttivät tilaisuutta hyväkseen ja ottivat Jordanin pyhää vettä pulloihinsa.

Matka jatkui Gennesaretin rantaa pitkin Vuorisaarnan vuorelle, jossa Jeesus piti kuuluisaksi tulleen opetuspuheensa. Meille esiteltiin vuorella olevaa fransiskaaneille kuuluvaa kirkkoa, ja koska olimme Vuorisaarnan vuorella, lauloimme »Autuuden lauseet». Seuraava pysähdyspaikka oli Jeesuksen viimeisen kotikaupungin Kapernaumin synagoogan raunioilla. Synagooga, joka lienee rakennettu Jeesuksen aikaisen temppelin paikalle, on ilmeisesti peräisin

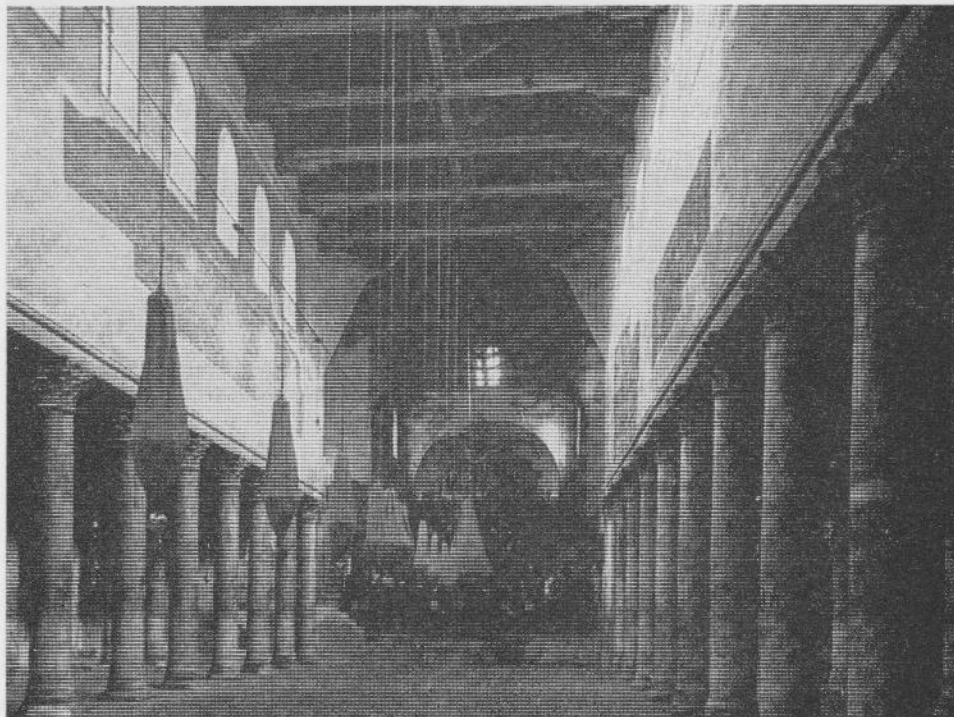

Pyhä kaupunki Jerusalem. Takana oikealla Getsemane ja öljymäki.

200-luvulta j.Kr., mutta muutamat arkeologit, mm. suomalainen Saarisalo, ovat sitä mieltä, että rauniot saattavat olla myös 100-luvulta j.Kr.

Kapernaumista siirryimme Nof Ginnosar-kibbutsiin, jossa meille tarjottiin maukas lounas. Sen jälkeen vietimme crittään miellyttävän hetken Gennesarin järven rannalla uiden ja kiviä matkamuistoiksi keräillen. Virkistävän lepo hetken jälkeen jatkoimme matkaa Galilean vuoristoteillä. Ohitimme Kanaan, jossa Jeesus teki ensimmäisen ihmeensä muuttamalla veden viiniksi, ja tulimme Galilean retkemme viimeiseen tutustumiskohteeseen, Nasaretiin. Kävimme kaupungin ortodoksisessa kirkossa katsomassa mm. lähdettä, josta vesi virtasi Marian kaivolle, Neitsyt Marian vedennoutopaikalle. Kirkon opas nosti lähteestä kipollisen vettä, jota jokainen sai vuorollaan juoda. Ortodoksisesta kirkosta siirryimme roomalaiskatoliseen Pyhän Joosefin kirkkoon, jonka alla olevaa vanhaa luolaa pidetään pyhän perheen kotina. Retkemme päätteeksi järjestettiin meille tilaisuus tehdä ostoksia Nasaretin basaarikadulla.

Seuraava päivä, lauantai, oli juutalaisten sapatti ja kaikki kaupalliikkeet olivat juutalaisella alueella kiinni. Mutta meidän ostohaluisten matkailijoiden suunnattomaksi huojennukseksi sapatin retkemme kulki pääasiassa kuuden päivän sodassa valloitetulla arabialueella, jossa sapattia oli vietetty jo edellisinä päivinä, ja näin ollen olivat innokkaimmat kauppamiehet jo auton ovella tyrkyttämässä tavaroitaan. Ensimmäinen pysähdyspaikka oli Samarian pää-

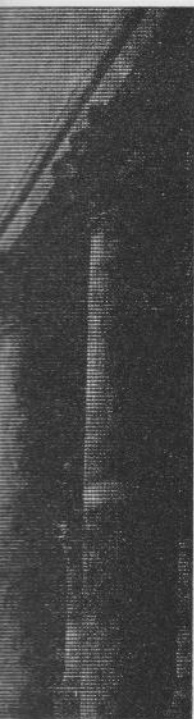

Jeesuksen syntymäkirkko on vanhin kristillinen temppeli maailmassa.

kaupungissa Nablusissa. Kaupungin katuelämän meluisuus jäi mieleen: jokainen kauppias piti tavatonta meteliä mainostaessaan tuotteitaan. Matkamme jatkui Jordanin laaksoa pitkin autiomaassa. Karua ja kuivaa erämaata ja siellä täällä kurjannäköisiä hökkelileirejä näkyi auton ikkunasta. Näimme myös polttavassa auringossa lepääviä, erämaan kuvaan kuuluvia eläimiä, kameleita, joita innokkaasti valokuvattiin turvallisen välimatkan päästä.

Noin tunnin autiomaajärelun jälkeen saavuimme Jerikon kaupunkiin. Täällä tutustuimme ensiksi vanhan Jerikon kaivauksiin, joissa on saatu esiin muureja eri aikakausilta. Seisoessamme kaivausten ääressä näimme vastapäätä Kiusausten vuoren, jonka laella Jeesus evankeliumin mukaan kesti Saatanan kiusaukset. Vuoren rinteellä näkyi ortodoksinen kirkko, ja oppaan kertoman mukaan siellä sijaitsi myös ortodoksinen luostari. Kaupungissa, joka nykyään on suosittu talvilomailupaikka, ostimme matkamuistoja, erityisesti halusivat kuorolaiset saada Jerikon kuuluisia saviruukkuja.

Jerikosta laskeutui linja-automme Kuolleelle merelle. Uinti tässä 392 m merenpinnan alapuolella sijaitsevassa, erittäin suolaisessa meressä oli varmasti kaikille elämys. Veden suuri suolapitoisuus pitää uijan pinnalla kuin korkin, ja vedessä kelluessa voi todellakin vaikka lukea lehteä. Kaiken aikaa uimarin

Jeesuksen syntymän paikka vasemmalla ja seimen paikka oikealla syntymäkirkossa.

mieleen: jokai-
tan. Matkamme
ämaata ja siellä
Näimme myös
imiä, kameleita,

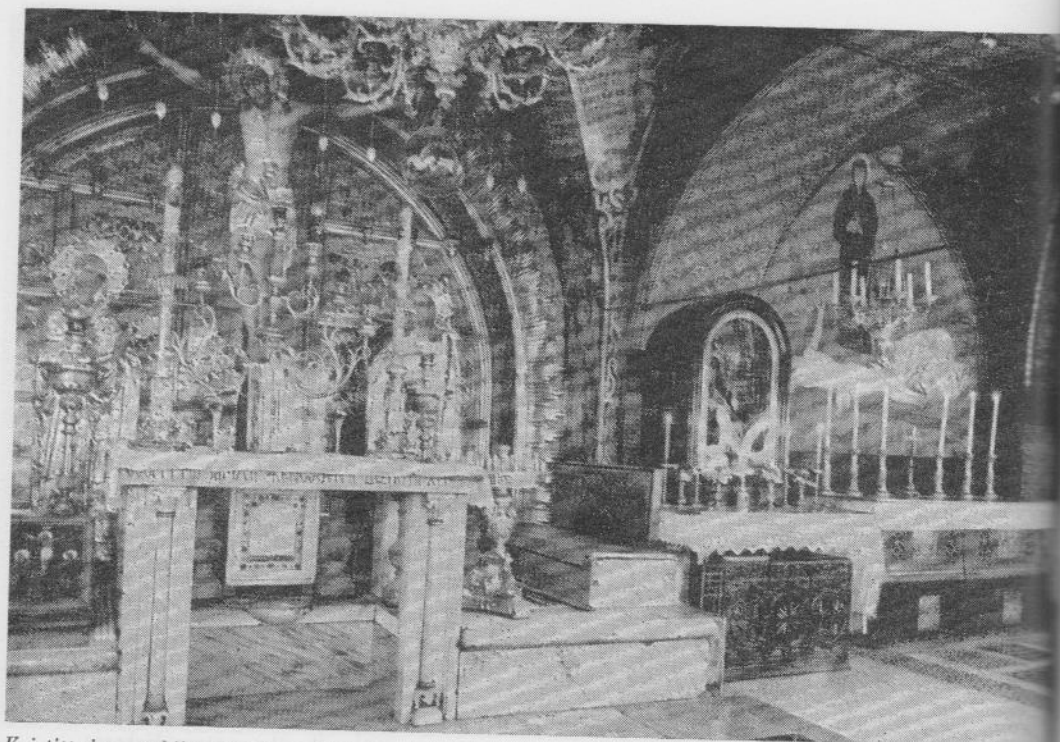
on kaupunkiin.
a on saatu esiin
mme vastapäätä
kesti Saatanan
oppaan kertoman
a, joka nykyään
isesti halusivat

nti tässä 392 m
ssä oli varmasti
lla kuin korkin,
n aikaa uimarin

on varottava, ettei vettä pääse suuhun ja silmiin, sillä vesi sekä maistuu että kirvelee. Uimarille tuottaa myös vaikeuksia pitää jalkansa pohjassa, sillä vesi työntää niitä voimakkaasti ylöspäin. Vesi tuntui öljymäisen niljakkaalta ja suihku oli enemmän kuin tarpeen uinnin päälle.

Betlehemiin ajoimme Jerusalemin kautta. Tämän pienen kaupungin suurin nähtävyys on 1400 vuotta vanha Syntymän kirkko. Se on maailman vanhin kirkko, jota on käytetty aina sen rakentamisesta meidän päiviimme saakka. Pyhäkkö on viisilaivainen ja varsinkin pääläivan sivulaivoista erottavat pylväät ovat hienosti koristellut. Kirkon pääalttari on ortodoksisen kirkon käytössä, mutta kirkossa on sivualttarit myös roomalaiskatolisille ja armeenialaisille. Pyhäköstä johtavat portaat Pyhän seimen luo. Paikka, jossa Jeesus syntyi, on merkitty hopeatähdellä, ja sen ympärillä on kirjoitus »Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est» (Tässä syntyi Neitsyt Mariasta Jeesus Kristus). Kirkko teki jokaiseen suuren vaikutuksen, mutta sen ulkopuolella meitä odotti aivan päinvastainen ilmapiiri puisia kameleita, helmiä, kortteja ja arabipäähineitä myyvien poikien ja tyttöjen piirittäessä meidät.

Israelin pääkaupunkiin, nykyisin yhdistettyyn Jerusalemiin tutustuimme usean päivän aikana. Ennen kuuden päivän sotaa Israel ja Jordania jakoivat

Kristittyjen pyhiinvaelluksen tärkein kohde on Kristuksen kärsimyksen paikka, Golgata. Pyhän Haudan kirkossa Jerusalemissa.

keskenään Jerusalemin. Vanha, muurien sisäpuolella sijaitseva Jerusalemin kuului Jordanielalle ja uudesta, länsimaisesti rakennetusta Jerusalemistä oli tehty Israelin pääkaupunki.

Kirkollisessa mielessä tärkeimmät ja antoisimmat nähtävyydet, joihin kuorolaiset tutustuivat, ovat vanhan Jerusalemin puolella. Getsemanen puutarha Oljymäen rinteellä, jossa Jeesus Juudaksen kavaltamana vangittiin, on todella näkemisen arvoinen paikka. Eriväristen kukkien ja pensaitten ohella kiintyy huomio muutamaaan erittäin vanhalta näyttävään öljypuuhun. Kukaan ei voi sanoa niiden oikeata ikää, mutta eräitten tutkijoiden mukaan ne saattavat olla jopa 3000 vuotta vanhoja. Getsemanen puutarha ja kaunis Kansojen kirkko kuuluvat nykyään fransiskaaneille.

Hieman Getsemanen puutarhan yläpuolella on ortodoksinen Maria Magdalenalle pyhitetty luostari ja kirkko, jossa kuoromme vieraili ja jossa luonnollisesti myös laulettiin. Päivystävä nunna kertoi meille luostarin elämästä ja häneltä saimme ostaa Jerusalemin ristejä ja ikoneja.

Vanhan kaupunginosan mielenkiintoisimpia paikkoja on Itkumuuri, jonka vierelle on vuosisatojen kuluessa kokoontunut tuhansia juutalaisia itkemään rakkaita vainajiaan ja kansansa kovaa kohtaloa. Kahdeksantoista metriä kor-

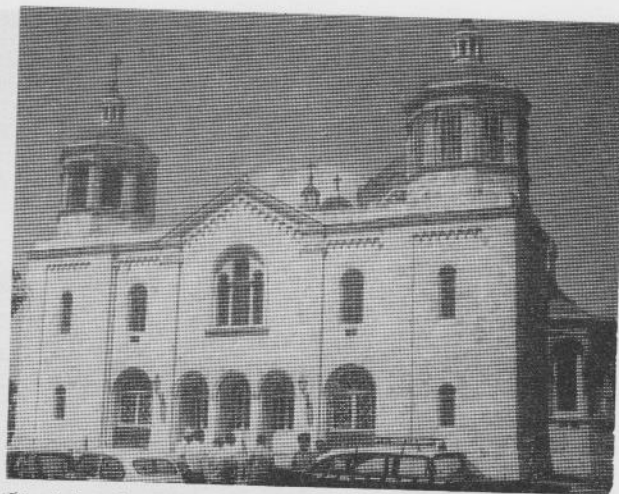
paikka, Golgata,

Jerusalem kuu-
mista oli tehty

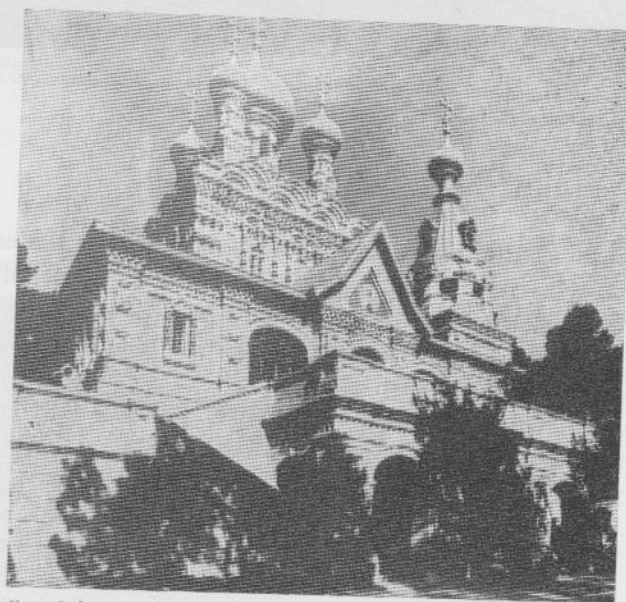
et, joihin kuo-
anen puutarha
gittiin, on to-
saitten ohella
uhun. Kukaan
aan ne saatta-
mis Kansojen

Maria Mag-
a jossa luon-
rin elämästä

muuri, jonka
sia itkemään
metriä kor-

Tässä katedraalissa retkeläiset avustivat liturgian toimittamista.

Ortodoksinen kirkko Getsemanessa

kean muurin alemmat, jyrkemmistä kivistä muodostuneet kerrokset on rakennettu kuningas Herodes Suuren aikana, ja yläosassa olevat pienemmät kivet ovat peräisin 1500-luvulta. Itkumuurin vierellä näkee minä tahansa viikonpäivänä juutalaisia rukoilemassa. Rukoilijoista erottuvat uskossaan kiihkeät ns. oikeauskoiset juutalaiset, joiden tuntomerkkejä ovat musta puku,

Osa kuorolaisia tutustumiskäynnillä venäläisessä lähetystökeskuksessa Jerusalemissa. Kuvassa keskellä varajohtaja isä Ieronim.

musta hattu, pitkä parta ja kiharat ohimoilla. Mennessämme Itkumuurialueelle sylkäisi eräs tällainen ortodoksi-juutalainen halveksivasti nähdessään kristityn papin.

Itkumuurin kautta pääsimme temppelialueelle, jonka mahtavin rakennus on komeakupolinen kalliomoskeija. Tämän Jerusalemin entisen temppelin paikalle 600-luvun loppupuolella rakennetun muhamettilaisen pyhäkön ulkomuoto toi monelle mieleen Hagia Sofian. Moskeijan sisäpuoli vastaa täysin ulkopuolen antamia odotuksia. Värikkäät mosaiikkipinnat, taitavasti koristellut pilarit ja pylväät jäävät pitkäksi ajaksi mieleen.

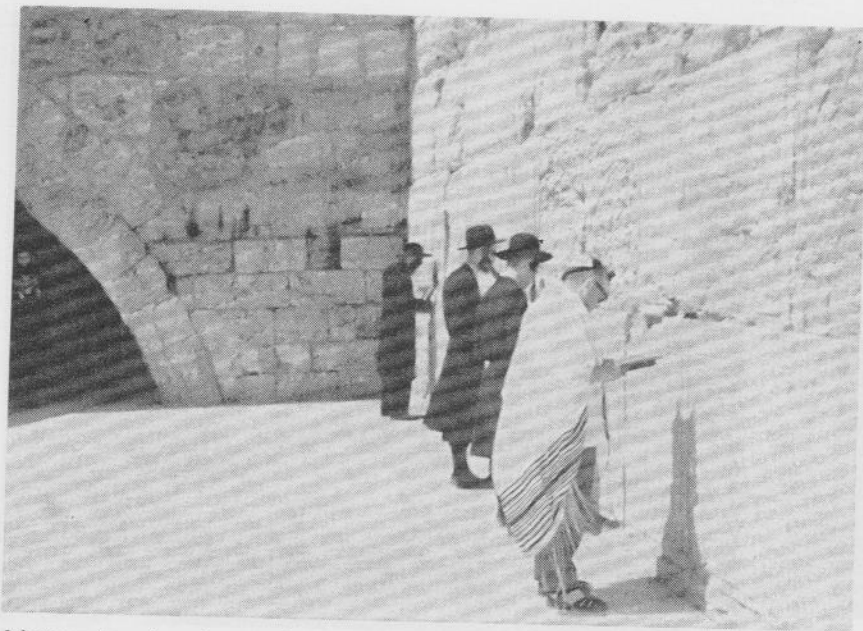
Vähän matkan päässä kalliomoskeijasta näytetään kivettyä pihaa, joka on jäljellä roomalaisten Antonia-linnoituksesta. Tällä paikalla Pilatus tuomitsi Jeesuksen. Siitä alkaa myös Via Dolorosa, Tuskien tie, joka kulkee kapeita, likaisia, osittain pimeitäkin, täynnä liha-, kala- ja hedelmäkauppoja olevia katuja seuraten Pyhän haudan kirkkoon, jonka sisällä ovat viisi viimeistä Via Dolorosan neljästätoista pysähdyspaikasta. Pyhän haudan kirkko on nykyisessä muodossaan peräisin 1800-luvun alkupuolelta. Käydessämme kirkossa se oli parhaillaan korjausten alla. Pyhän haudan kirkko on oikeastaan kokoelma pyhäkköjä; mm. Golgata, jonne pääsimme kiipeämällä ylös portaita, muodostaa oman kirkkonsa. Kristuksen hauta sijaitsee pienessä kappelissa, jonne pääsee vain neljä ihmistä kerrallaan matalan oven kautta, joka panee jokai-

Arkkipiispa Eymenioksen vastaanotolla Jerusalemissa.

Nunnat mustissa puvuissaan matkalla kirkkoon. Edessä kirkon isäntä ja hänen vasemmalla puolellaan valkoisessa puvussa oleva on nunnakuoron johtaja.

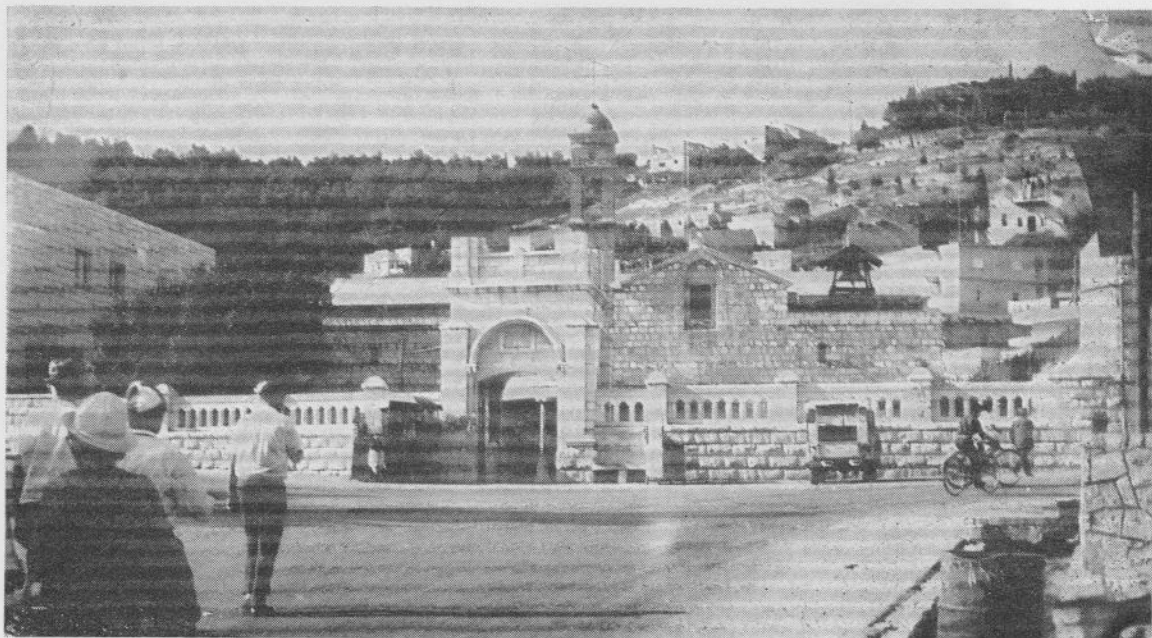
Itkumuuri vanhan kaupungin osassa, jonne juutalaiset kokoontuvat itkemään rakaita vainajiaan ja kansansa kovaa kohtaloa. Kahdeksantoista metrin korkeisen jyrkän muurin perustukset rakennutti kuningas Herodes.

sen sisälle menijän kumartamaan. Haudan yläpuolella riippuu useita suitsukeastioita ja se on verhottu suurella kivilaatalla.

Jerusalemmissä kuorolla oli myös ainoat viralliset esiintymiset. Maanantaina 10. 6., jolloin paikalliset kristityt viettivät toista helluntaipäivää, kuoromme nimittäin avusti ortodoksisessa katedraalissa pidetyssä liturgiassa, jonka toimitti arkkipiispa Eymenios Jerusalemin patriarkaatin monien pappien avustuksessa. Palvelukseen ottivat osaa myös kirkkoherra Erkki Piironen ja dir. mus. Niilo Meriala, joka kuoron johtamisen ohella toimi myös lukijana. Helluntain johdosta liturgia oli erittäin juhlallinen: toimituksessa käytettiin neljää eri kieltä, kreikkaa, slaavia, arabiaa ja suomea. Kuoromme lauloi liturgiaan kuuluvat laulut yhdessä paikallisen nunnakuoron kanssa.

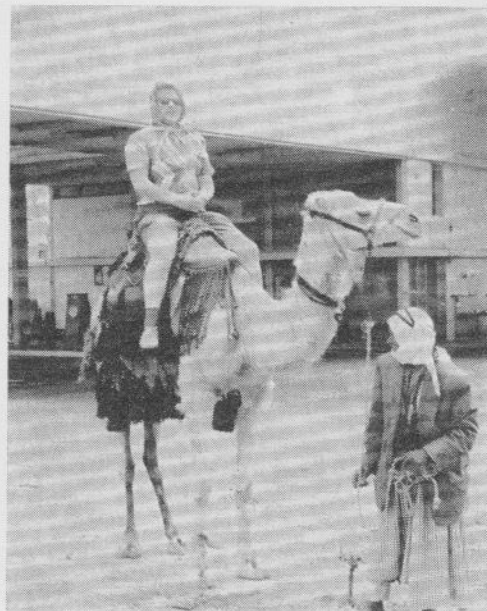
Liturgian päätyttyä menimme juhlallisessa saatossa venäläiseen lähetyskeskukseen, jossa pidetyssä tilaisuudessa olivat mukana myös arkkipiispa Eymenios ja paikallinen sekä vieraileva papisto. Kuoro lauloi sekä suomeksi että kreikaksi ilmeiselle menestyksellä, sillä aina kun laulu loppui, taputtivat läsnäolijat innokkaasti. Eräät mukana olleista pitivät kuoroamme parempana kuin Jerusalemissa aikaisemmin vierailutta amerikkalaista mieskuoroa.

Tilaisuuden jälkeen tutustuimme Suomen ev.lut. kirkon lähetyskeskukseen, jossa kuoro lauloi opettaja Kosti Salpakarin johdolla sekä ortodoksia

Nasaretin ortodoksinen kirkko, jonka sisällä on Neitsyt Marian lähde.

Opettaja Samppa Uimonen kamelin selässä.

Pyhiinvaelluksen muistoksi retkeläiset saivat istuttaa puun Jerusalem-metsään.

Todistus puun istuttamisesta.

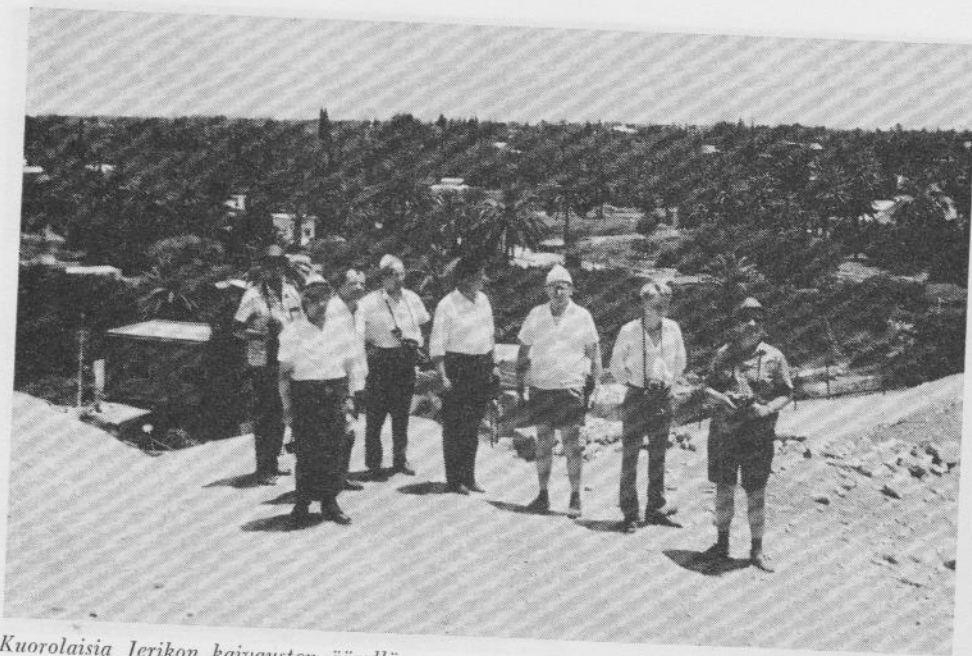

Osa Joensuun ortodoksista mieskuoroa Jordanin pahtavan auringon alla.

Kuorolaisia uimassa Kuolleessa meressä. Veden suuri suolapitoisuus pitää uijan pinnalla kuin korkin ja vedessä kelluessa voi lukea lehteä. Vesi työntää uijaa niin voimakkaasti ylöspäin, että hänen on vaikea pitää jalkoja pohjassa. Edessä vas. rovasti Erkki Piironen ja sos.tark. Heikki Ihatsu. Toinen oikealta merkonomi Kauko Kuuru.

Kuorolaisia Jerikon kaivausten äärellä.

kirkkoveisuja että suomalaisia kansanlauluja keskuksen oppilaista koostuneen nuoren kuuntelijakunnan edessä.

Venäläisessä lähetyskeskuksessa pidetyssä tilaisuudessa kuoro oli saanut virallisen kutsun saapua käynnille Jerusalemin patriarkaattiin, jossa vierailtiin seuraavana päivänä. Tämän käynnin yhteydessä kirkkoherra Erkki Piironen esitti Suomen ortodoksisen kirkkokunnan tervehdyksen ja dir. mus. Niilo Meriala Joensuun kaupungin ja Joensuun ortodoksisen mieskuoron tervehdykset sekä luovutti patriarkaattiin molempien viirit.

Matkaohjelmastamme on vielä mainittava tilaisuus, joka varmasti jäi kaikille mukanaolleille mieleen: puun istuttaminen valtion omistamaan Jerusalemin-metsään. Tämän vanhan pyhiinvaellustavan on Israelin valtio jälleen elvyttänyt. Puu, jonka monet istuttivat pyhiinvaelluksensa muistoksi, jäi pysyväksi merkiksi Israelissa käynnistämme.

Koska lähtömme yhteensattumien vuoksi viivästyivät kahdella päivällä, vietimme nämä päivät Natanian hiekkarantojen auringosta nauttien. Lähtöä edeltävänä iltana järjestivät kuorolaiset vielä ohjelmallisen illanvieton Almog-hotellissa, jossa oli mukana monia muitakin Nataniassa olleita suomalaisia turisteja.

Kotimatalla lensimme reittiä Tel Aviv—Kööpenhamina—Tukholma—Helsinki ja olimme Joensuussa perjantaina 14. 6. väsyneinä mutta tyytyväisinä matkan antamiin vaikutelmiin.

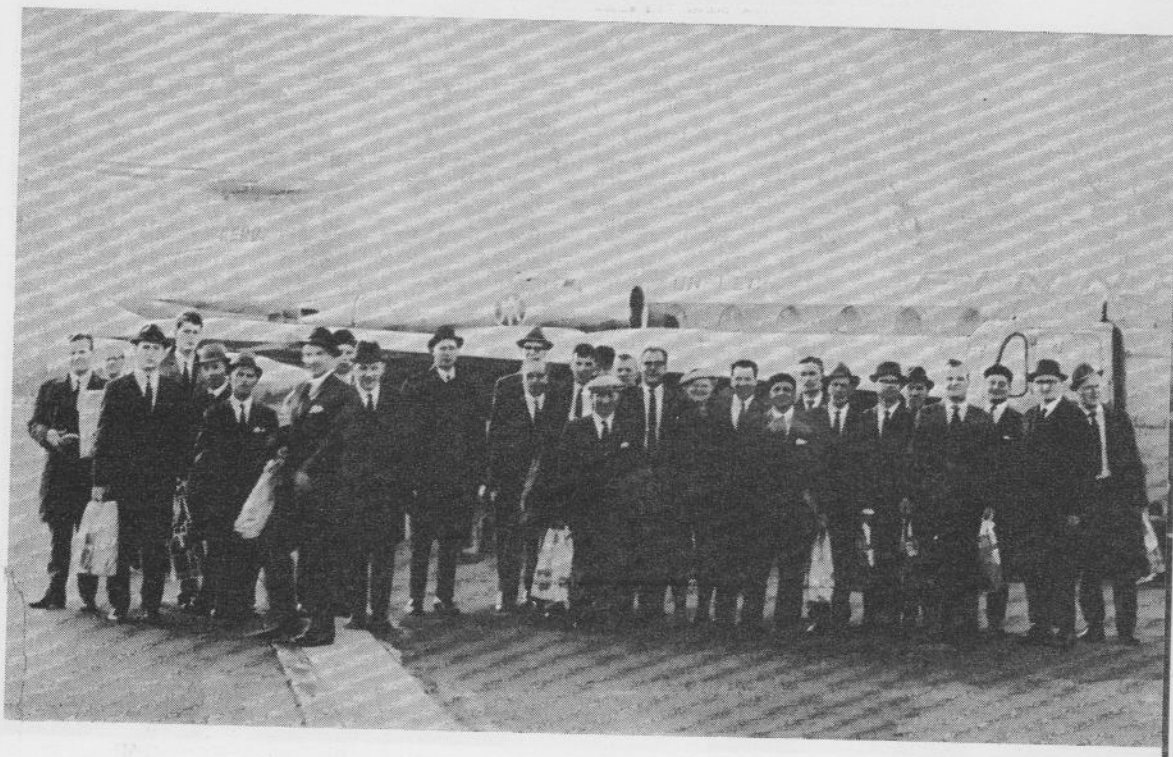
Laulumatkalla Ruotsissa

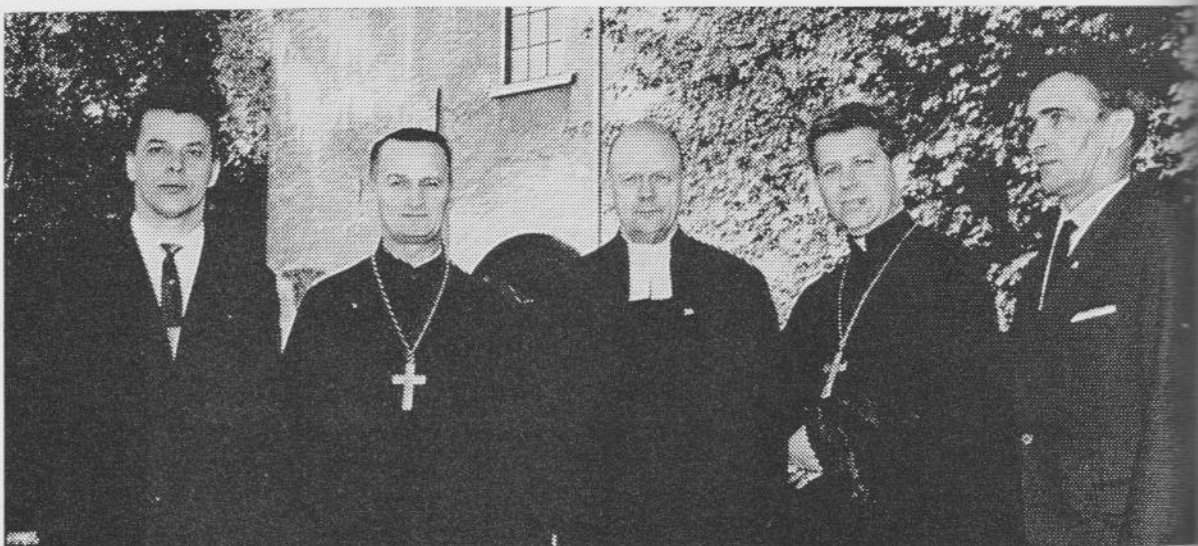
DIAKONI YRJO PETRISALO

»Lentäen olisitte jo perillä!» Tuo jo kuluneeksikin käynyt iskulause osoitautui käyttökelpoiseksi Joensuun ortodoksisen mieskuoron ruotsinmatkatouhuissa helluntaipyhinä vuonna 1964.

Kevätkiireiden takia kuoron oli luovuttava mieluisaksi ja virkistäväksi tunnetusta maa- ja laivamatkasta ja ajan voittamiseksi matka Helsingistä Göteborgiin tehtiin suihkukoneella lähes kymmenen kilometrin korkeudessa.

Kuorolaiset Göteborgin lentokentällä.

Vastaanottajien ja vierailijoiden edustajat: Vas. past. J. Rantanen, khra E. Piironen, rovasti N. Tofft, khra M. Juhkam ja kuoronjohtaja N. Meriala.

Tuosta korkeudesta maasta saamamme vaikutelma enteili matkamme tarkoitusta: oli yhtenäinen, rajaton Pohjola, alue, jossa asuu samanlaisia ihmisiä samantapaisine kulttuureineen ja historiallisine perinteineen. — Lähes kolmekymmenpäinen Joensuun ortodoksinen mieskuoro oli menossa tervehtimään naapurikansaansa.

»Teidän rohkeitten ja vapaitten miesten suista kaikuvat ortodoksiset kirkkolaulut rohkaisevat meitä täällä nyt ja tulevaisuudessa niin arjen kuin juhlan aikana.» Näin tervehti kuoroa Ruotsin Suomalaisen Ortodoksisen Seurakunnan kirkkoherra Martin Juhkam. Vastaanotto Boråsissa, varsinaisessa vierailukaupungissa, oli lämminhenkinen.

Vigilia, jossa palvelivat mukanaamme ollut seurakuntamme kirkkoherra Erkki Piironen ja kirkkoherra Martin Juhkam kuoromme avustaessa, oli alkuna sille juhlamielelle, jota kesti koko vierailun ajan. Oli liikuttavaa nähdä, kuinka vieraalla maalla — pakkosiirtolaisuudessakaan — ei ollut unohdettu ortodoksisen kirkon kauneimpia menoja. Tuohustulet syttyivät tilapäisalttarin luo asetettujen ikonien edessä, ja niin vanhan kuin nuorenkin käsi teki ristimerkin kuin uskontunnustuksen, mikä teki syvän vaikutuksen kotoisen vireän kirkkomme alaisen kuorolaisenkin mieleen. Mitä sopertavatkaan nuo vanhuksen huulet ikäaikojen Jumalalle tuohustulen lepattavan liekin ääressä, tai mitä ajatteli nuorukainen seisoessaan koko vigilian ajan paikallaan kuin uskon vartijaksi asetettuna. Yksi asia oli meille jokaiselle yhteinen: olimme saman tunnustuksen omaavia veljiä ja sisaria Kristuksessa ja Hän oli keskellämme. Me

Piiroinen, rovasti

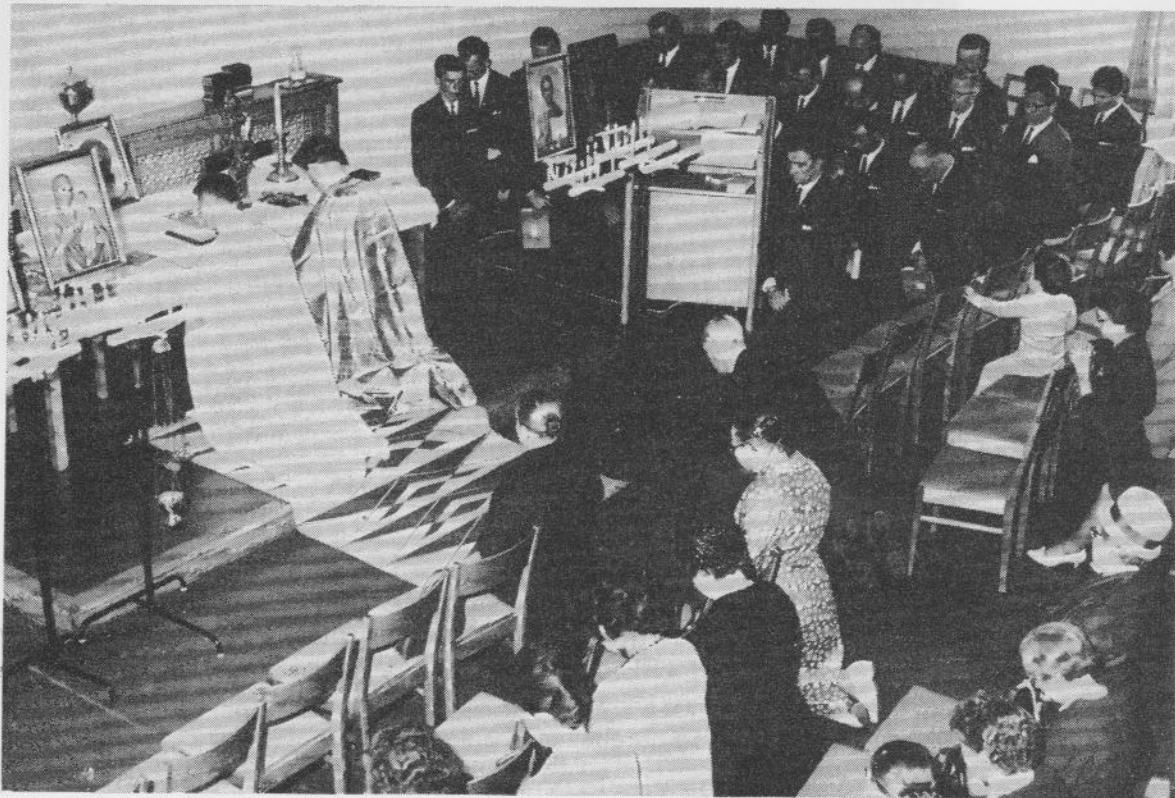
kuorolaiset tunsimme, ettemme olleet tulleet turhaan: sydän löysi täällä toisen samalla asialla olevan lämpimän sydämen.

Näistä mietteistä ei ole vaikea siirtyä paikallisen väestön suuremmoiseen vieraanvaraisuuteen. Carolin ev.lut. seurakunta otti kuoron vastaan kuin rakkaan veljen. Kun ilta oli jo pitkälle kulunut, kävi kuin Pyhän kirjan luvussa, jossa apostolit sanoivat matkakumppanille: »Jää luoksemme.» Niin monien suusta saimme kuulla pyynnön: »Tule ja jää meidän luoksemme, olet meille tervetullut.» Ja näin oli kuoromme majoitettu paikallisiin koteihin, joiden vieraanvaraisuudesta ei voi kyllin kerskata.

Juhlallinen liturgia Carolin seurakunnan kappelissa aloitti toisen vierailupäivän. Liturgian jälkeen kuoro lahjoitti Ruotsin suomalaiselle ortodoksille seurakunnalle tuomansa lahjat: Pyhän Sergein ja Hermanin Veljeskunnan lähettämät tuhat kruunua rahaa, kirjallisuutta kristinoppikoulujen pitämistä varten sekä ehtoollispeitteet kuoron omana lahjana.

Emme unohtaneet sitäkään, että Ruotsin evankelisluterilaiset suomalaiset olivat myös saaneet Suomesta vieraita: lääninrovasti Lehtisen Porvoosta. Heidän liturgisessa palveluksessaan ehtoollisen nauttimisen aikana kuoromme lau-

Liturgia Carolin seurakunnan salissa.

Joensuun ortodoksinen mieskuoro laulamassa Carolin kirkossa Boråsissa Ruotsissa 17. 5. 1964.

loi kaksi laulua: »Kerubiveisun» ja »Herra kuule minun rukoukseni». Tällä tapaamisella oli kuorollemme muutakin merkitystä, sillä tällä matkalla kuoromme ensimmäisen kerran sopi Porvoon vierailusta.

Konsertti Carolin kirkossa muodostui matkamme kohokohdaksi. Kirkon täydeltä yleisöä oli saapunut kuulemaan konserttiamme, jonka johti Niilo Meriala. Konserttimme ohjelmaan kuuluivat seuraavat kappaleet: Sartin »Kii-

tsissa 17. 5. 1964.

ukseni». Tällä
matkalla kuo-

daksi. Kirkon
johti Niilo
t: Sartin »Kii-

tä sieluni Herraa», athokselainen sävelmä »Autuas se mies», valamolainen sävelmä »Kiittäkää Herran nimeä», Arhangelskinin »Herra kuule», »Me syntiset ja alhaiset», »Miksi minut hylkäsit», »Noustuasi haudasta», tuntemattoman säveltäjän »Baabelin virtain vierillä», Malashkinin »Nouskoon minun rukoukseni» sekä Glasunovin »Oi Kuningas ja Herra». Konsertin väliajalla piti kirkkoherra Erkki Piironen kirkossa puheen, jossa hän lausui mm.: »Tulimme tänne kuorona, koska sävelten kieli on yhteinen ja helposti ymmärrettävissä ja koska edustamme Karjalan heimoa, joka vuosisatojen ajan on lauluin ilonsa ja murheensa tulkinnut ja koska kirkkolaulu kenties parhaiten ilmestää ortodoksista uskoamme.» Konsertti päättyi yhteiseen rukoukseen ja kuoron laulamaan kreikankieliseen »Kyrie eleisoniin».

Kuoron vierailusta oli paikallisessa »Borås Tidning» lehdessä seuraavanlainen arvostelu: Jo se seikka, että kuoron jäsenet ovat itse rahoittaneet matkan Ruotsiin, on seikka, joka ansaitsee suurta tunnustusta. Kun vielä otetaan huomioon, että kuoron laulullinen esitys oli korkealla ja kultivoidulla tasolla, voimme olla vielä enemmän kiitollisia heidän vierailustaan. Kuoron suurin apulähde on kiistämättä sen kauniissa, vaaleissa ensitenoreissa, jotka antoivat soinnuille kirkkaan loisteen. Myös toisille bassoille täytyy ojentaa kukkanen. Äänensä kantavuudella he antoivat jyrkän perustan muille äänille. Soinnullisen kokonaisuuden leimasi luonnollinen raikkaus forte-kohdissa, joissa ei sallittu häiritsevää liioittelua, sekä sydämen lämpö, jota piano-nyansseissa harvoin kuulee. Myös kuoron johtaja teki hyvän ja miellyttävän vaikutuksen. Lyhyesti sanottuna: hyvät laulajat hyvän johdon alla.»

Mieskuoron matka Pariisiin, Seinen kaupunkiin — kaupunkien kaupunkiin

OPETTAJA KOSTI SALPAKARI

Monista ort. mieskuoron laulu- ja virkistysmatkoista on 5.—12. 7. 1965 tehty Pariisin-matka merkittävimpiä. Tosin kuoro ei silloin vaeltanut varsinaisesti ortodoksisille alueille, mutta Pariisi tarjosi turisteina matkustaville kuorolaisille ja muille mukana olleille rajattomasti elämyksiä ja nähtävää.

Matka tehtiin siten, että kotimaan ja Kööpenhaminan välinen osuus lennettiin molempiin suuntiin ja osuus Kööpenhamina — Pariisi — Kööpenhamina kuljettiin junalla.

Koska olimme tavallaan Pariisin ort. instituutin vieraina, majoittuivat useimmat kuorolaisista mainitun instituutin oppilasasuntolaan muiden retkeläisten majoittuessa läheisiin hotelleihin. Ruokailu tapahtui instituutin opettajien, oppilaiden ja muun henkilökunnan auliin avun turvin k.o. laitoksen ruokalassa. Instituutin kirkossa meille tarjoutui tilaisuus laulamiseen jumalanpalveluksissa. Siellä myöskin jatkettiin jo hyvissä ajoin Joensuussa alettuja tiukkoja harjoituksia, sillä ei tämäkään matka jäänyt pelkäksi turistimatkaksi. Sunnuntaina ort. mieskuoro lauloi vuorotellen katedraalin oman kuoron kanssa juhlavassa liturgiassa Pariisin ortodoksissa katedraalissa. Jumalanpalveluksen toimitti arkkipiispa Georgi useiden pappien avustamana. Katedraalin kuoro oli kooltaan pieni, mutta laadultaan erittäin korkeatasoinen. Sillä oli ilmiömäisen taitava johtaja Petter Spasky, joka juuri silloin vietti 70-vuotispäiväänsä. Kaikesta päättäen kuoromme selviytyi osuudestaan kunnialla, sillä kirkkokansan runsaat ja ihailevat kiitokset vaikuttivat vilpittömiltä Jumalanpalveluksen jälkeen arkkipiispa Georgi otti kuoron vastaan viereisessä talossa, minkä jälkeen meidät kutsuttiin kuoronjohtaja Petter Spaskyn kotiin hänen 70-vuotisjuhliinsa. Runsaan tarjoilun välillä kuoro sai laulaa useaan otteeseen kiitolliselle kuulijakunnalle.

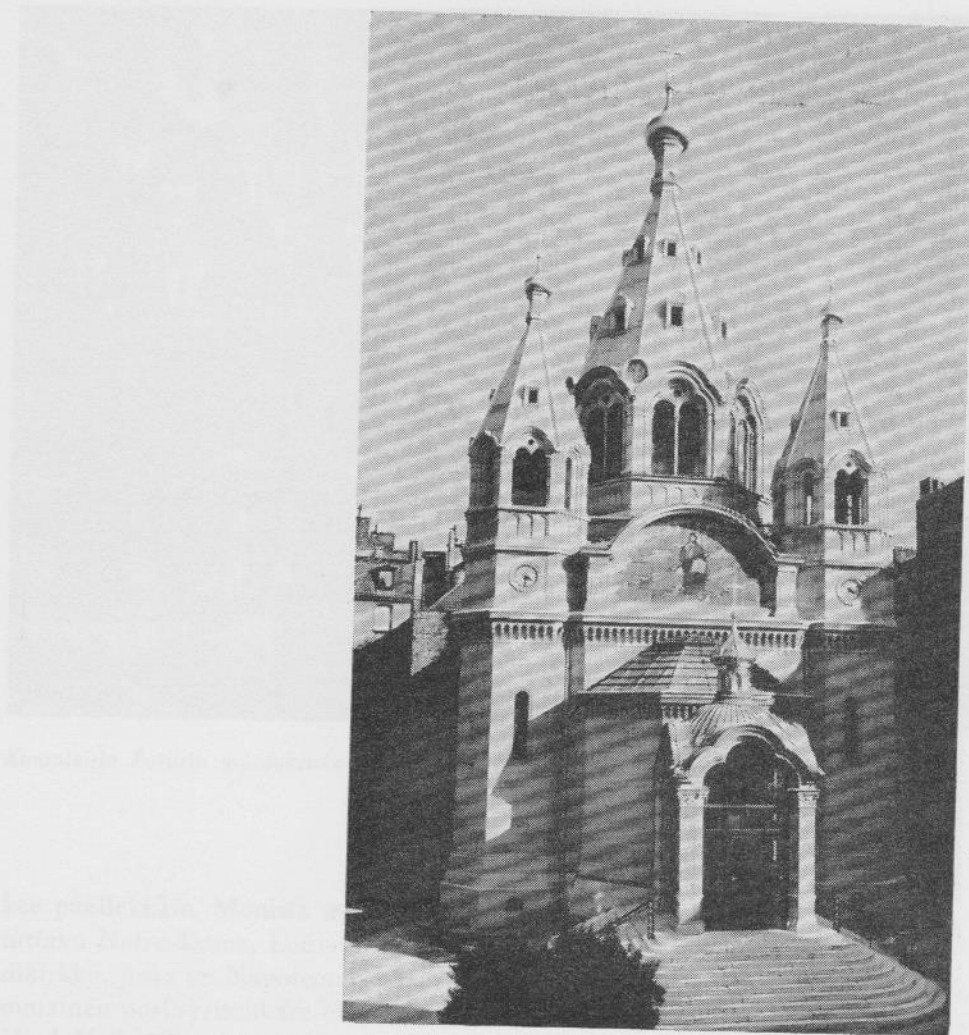
Merkittävimmäksi julkiseksi esiintymiseksi kuorolle Pariisin matkalla muodostui laulaminen Ranskan televisiossa. Kuoro lauloi televisiossa pienen konsertin, ja lisäksi pastori Peter Struve haastatteli kirkkoherra Erkki Piirasta Suomen ort. kirkon oloista. Tämän televisioesiintymisen jälkeen esitti Ranskan TV:n palveluksessa oleva pastori Struve kuorolle pyynnön tulla uudel-

bunkiin —

on 5.—12. 7. 1965
n vaeltanut varsi-
eina matkustaville
yksiä ja nähtävää.
välinen osuus len-
tiisi — Kööpenha-

aina, majoittuivat
tan muiden retke-
i instituutin opet-
vin k.o. laitoksen
amiseen jumalan-
bensuussa alettuja
si turistimatkaksi.
man kuoron kans-
a. Jumalanpalve-
hana. Katedraalin
asoinen. Sillä oli
vietti 70-vuotis-
n kunnialla, sillä
tömiltä Jumalan-
iereisessä talossa,
kyn kotiin hänen
useaan otteeseen

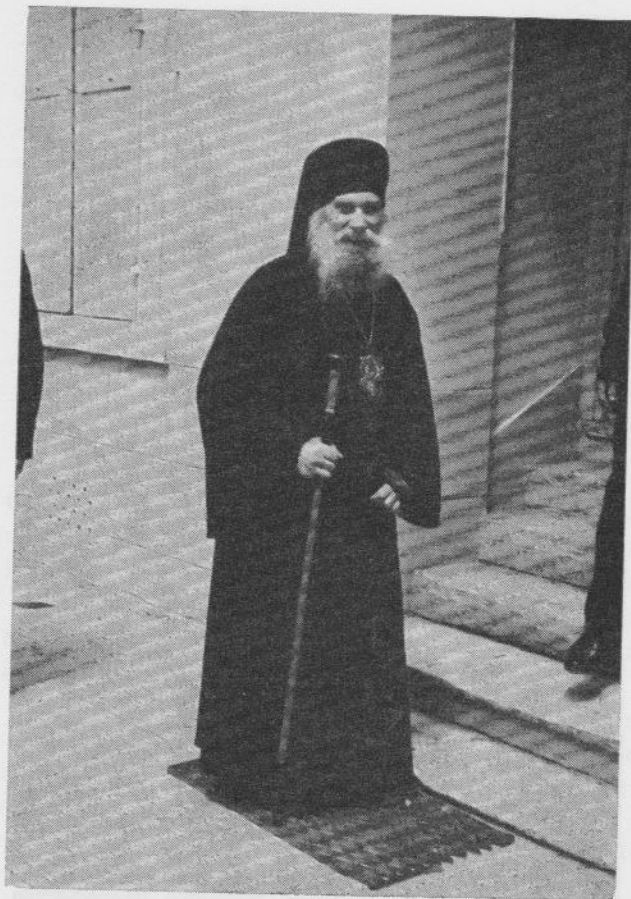
in matkalla muo-
ossa pienen kon-
a Erkki Piiröistä
keen esitti Rans-
nön tulla uudel-

Pariisin ortodoksinen tuomiokirkko

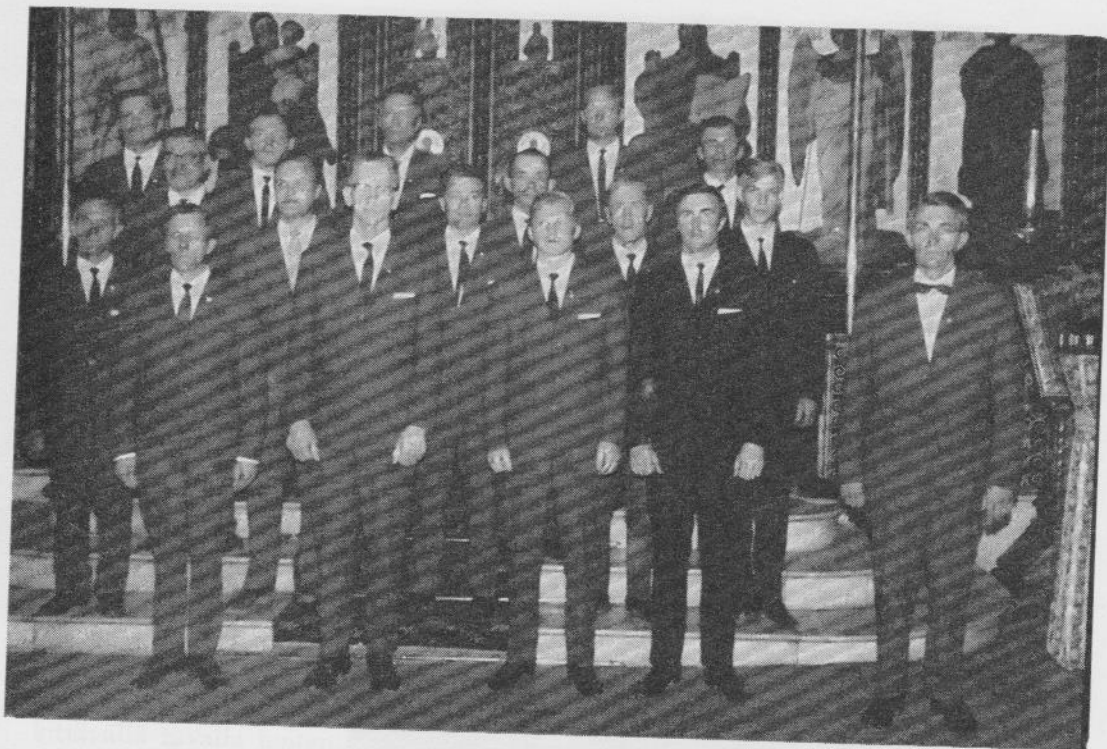
leen Ranskaan talvisaikaan noin kahden viikon vierailulle, minkä aikana lu-
vattiin järjestää konsertteja Pariisissa ja eräissä muissa huomattavissa kau-
pungeissa. Tätä toivomusta ei kuoro ole ainakaan tähän mennessä voinut to-
teuttaa, ehkä joskus myöhemmin.

Varsinaisten »virallisten» tapahtumien lisäksi jäi meille tietenkin aikaa
myöskin tavanomaisille turistinähtävyyksille. Vaikka varsinaisen Pariisin pin-
ta-ala onkin vain n. 10 500 ha ja ympärysmitta 36 km, on sen asukasluku n.
3 miljoonaa. Suur-Pariisi, johon lasketaan mukaan koko Seinen alue, on tie-
tenkin monin verroin laajempi ja asukkaitakin n. 9 milj. Tällaisessa maail-

Pariisin arkkipiispa Georg.

mankaupungissa on turistille paljon mielenkiintoista nähtävää eikä niin lyhyenä aikana, minkä matkalla viivymme, ole mahdollisuutta kovinkaan moniin kohteisiin tutustua. Bussilla tehdyt kiertomatkat päivisin ja iltaisin antoivat kuitenkin hyvän yleiskuvan kaupungista. Erikoisesti on jäänyt mieleen ilta-ajo Avenue des Champs-Élyséellä. Tuolla valtavan leveällä ja loivasti kohti Place de la Concorde-aukiota nousevalla avenuellä autojen punaiset takavalot hohottivat kuin lukemattomat rubiinit. Pariisin liikkeet eivät saa mainostaa värivalomainoksia ja siksi tuo näky pääsikin niin tenhoamaan. Miellyttävä kokemus oli myöskin matkustaminen Pariisin maanalaisella rautatiellä. Se on erittäin nopea, ja vieraskin oppii käyttämään sitä vaivattomasti, koska opasteet ovat aivan erinomaiset. Välillä katujen yläpuolellekin kohoavan metron yhteinen pituus on pitkälle yli puolitoistasataa kilometriä, ja asemia tällä radalla on 340. Suurimmalla metron asemalla (Place de République) viisi eri linjaa kul-

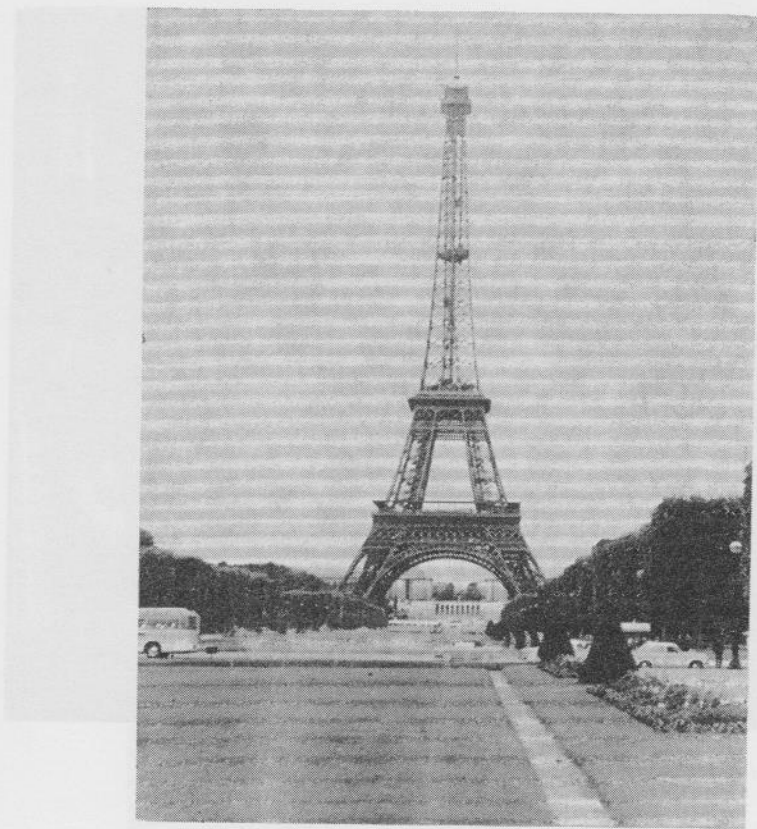

Kuorolaisia Pariisin ortodoksisen kirkon ikonostaasin edessä.

kee päällekkäin. Monista muista nähtävyyksistä, joihin tutustuimme, on mainittava Notre-Dame, Louvren taidemuseo, Eiffelin torni, Riemukaari, Invalidikirkko, jossa on Napoleonin hauta (Napoleonin haudan sarkofagin tummanpunainen porfyrylohkare on peräisin Karjalan kannakselta), Concorde-aukio, Versaillesin linna ja monet muut kohteet.

Huvituksiakin Pariisi tarjosi »jokaiselle jotakin». Teimme ihanan laivamatkan öiselle Seinelle. Eräät rasittivat matkakassansa viettäen unohtumattoman illan Pariisin kuuluisassa oopperassa, jonka valtavalla näyttämöllä esiintyi suuren näyttelijäjoukon lisäksi samanaikaisesti toistakymmentä ratsuhevosta kumikengissään. Kevyemmän ilon kannattajat vierailivat »Punaisessa Myllyssä» ja muissakin »kerhoissa».

Tämänkin matkan kokemukset ja elämykset ovat antaneet kuorolaisille ja ennen kaikkea kuoron ansioituneelle johtajalle uutta intoa ja rohkeutta viljellä edelleen sitä sarkaa, jonka alkuraivaukset kuluneen 10 vuoden aikana on onnellisesti suoritettu ja josta on kauniita tuloksia korjattu. Matkat ovat avartaneet näkemyksiä ja innostaneet uusiin yrityksiin. Samalla kun kuoro on kunniakkaalla tavalla vaalinut ortodoksista lauluperinnettä, se on hyvin mer-

Eiffel-torni Pariisissa

Joensuun ortodoksinen mieskuoro kävi Pariisin vierailunsa aikana tutustumassa myös Versaillesin vanhaan linnaan.

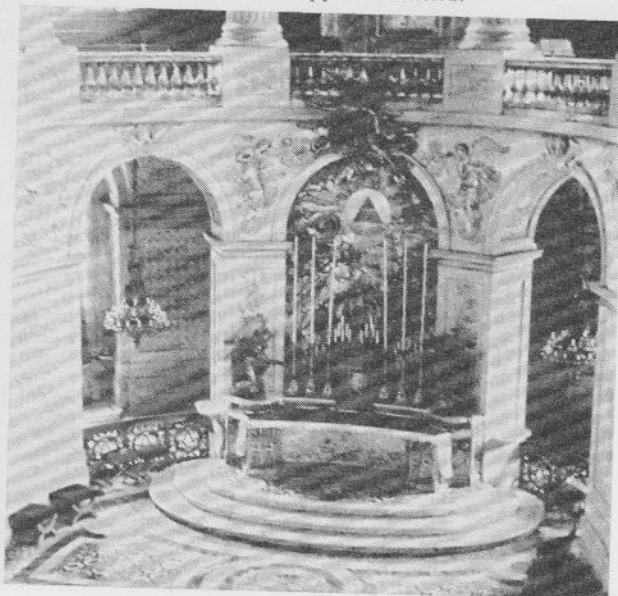

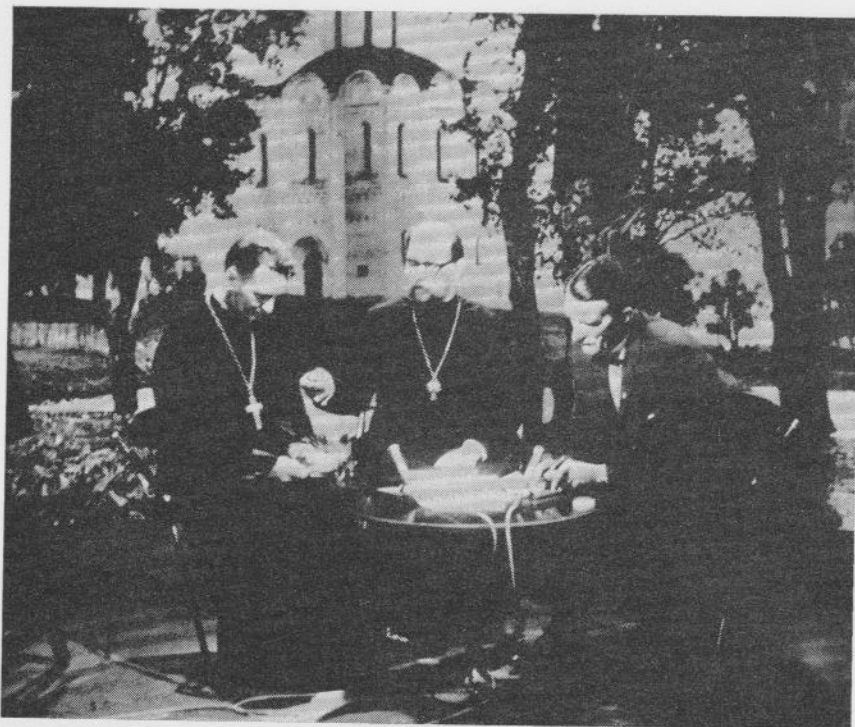

Kuorolaisia Pariisin taivaan alla.

kittäväällä tavalla hoitanut ei vain omasta vaan koko kirkkokunnan puolesta suhdetoimintaa muihin ortodokseihin ja toisuskoisiin. Näin varmasti tapahtui Pariisin-matkankin aikana.

Napoleonin museo ja hautakappeli Pariisissa.

Ranskan televisiossa pastori Peter Struve haastatteli kirkkoherra Erkki Piiroista. Kysymykset koskivat kirkkokunnan itsenäisyyttä ja nykyistä asemaa, sodan vaikutusta kirkkokuntaan ja nykyistä toimintaa, luostareita, seurakunta- ja nuorisotyötä.

Pastori Peter Struve ja kuoronjohtaja Nülo Meriala.

Syksy 1966 — Leningrad

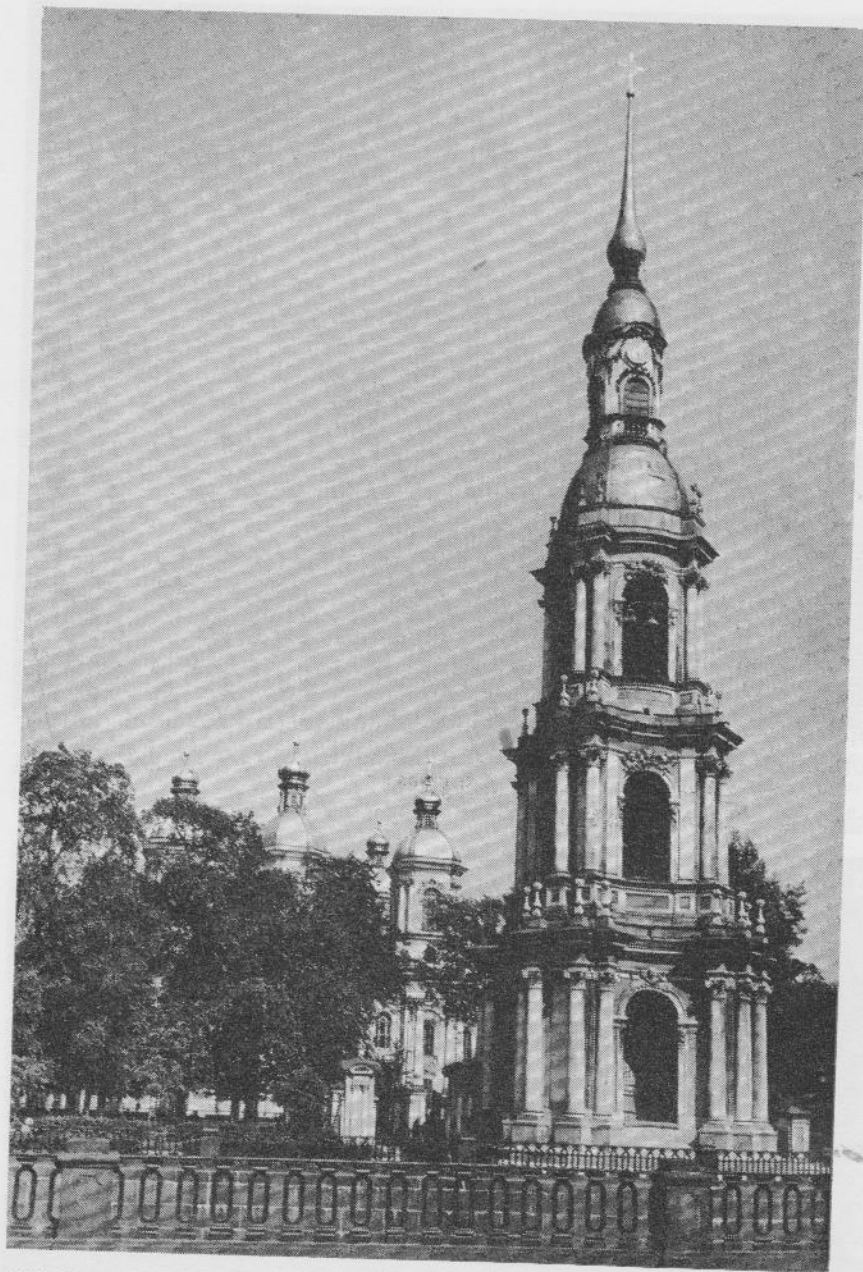
OPETTAJA JAAKKO ONATSU

Neuvostoliitto ja Leningrad, maailman pohjoisin suurkaupunki, oli Joensuuun ortodoksisen mieskuoron matkakohteena syksyllä 1966 syyskuun 24.—27. päivinä. Retkeen osallistuivat mieskuorolaiset sekä runsas joukko muita seurakuntalaisia ja papistoa. Matkanjohtajana toimi kuoron puheenjohtaja Viki Hukkanen, sekä kuoron johtajana oli dir. mus. Niilo Meriala.

Aikaisin kirkkaana syysaamuna linja-automme suuntasivat matkamme kuoron historian lyhimmälle ulkomaanmatkalle. Matkareitti kulki halki entisen Karjalan — halki synnyiseutujen — rakkaitten muistojen keskitse. Vanhassa Viipurissa kävimme ort. kirkossa, jossa lauloimme kirkkoveisun. Joukossa oli kuorolaisia, joiden mieleen tulvivat tutussa kirkossa nuoruuden muistot.

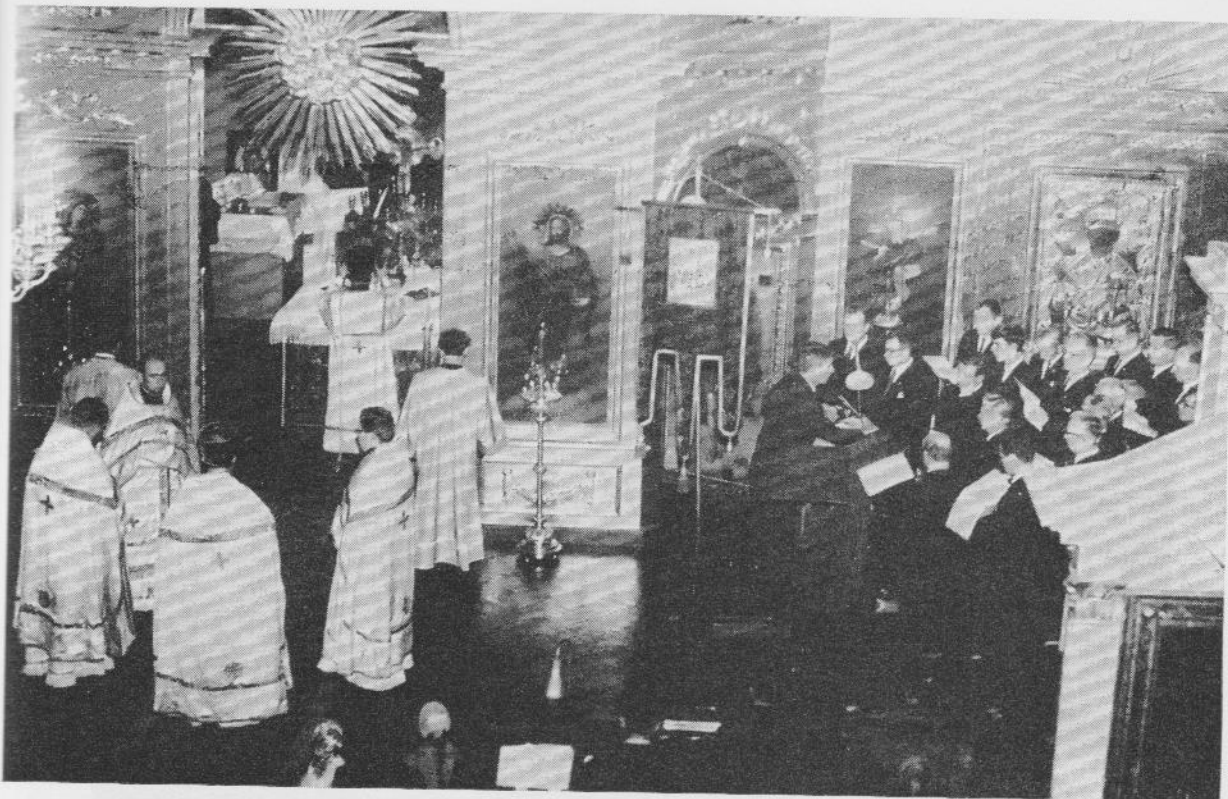
Viipurin linna

Nikolskin katedraali Leningradissa. Joensuun ortodoksinen mieskuoro lauloi tässäkin temppelissä.

Leningradissa Europeiskaja, kuuluisa vanha hotelli, joka edelleen on kaupungin parhaita, oli viihtyisä majapaikkamme. Tulopäivänä poikkesimme Aleksanteri Nevskin lavraan, jossa isäntämme toivottivat kuoron tervetul-

Joensuun ortodoksinen mieskuoro laulaa Leningradissa Hengellisen akatemian kirkossa.

leeksi. Myös tuomiorovasti Eygeni Ambartsumov kävi tulopäivänä tervehdyskäynnillä retkeläisten luona neuvottelemassa ohjelmasta.

Sunnuntaina syyskuun 25. päivänä oli liturgia Hengellisen akatemian kirkossa, jossa lauloimme yhdessä akatemian oppilaskuoron kanssa. Mielenkiintoista oli nähdä, että akatemiassa oli oppilaita useista maanosista.

Seuraavana päivänä oli kuorolla juhlava vastaanotto Laatokan ja Leningradin metropoliitta Nikodimin luona Hengellisen akatemian juhlasalissa. Edellisenä vuonna metropoliitta Nikodim, joka on Neuvostoliiton ort. kirkon ulkomaisten asiain toimikunnan puheenjohtaja, oli tehnyt matkan mm. Joensuuhun, jota käyntiään hän kiittolisena muisteli ja totesi, että kuoron vierailu lujittaa osaltaan ystävyys-siteitä naapurimaiden kesken sekä kirkon jäsenten kesken. Vastaanotolla saimme kokea suurenmoista venäläistä vieraanvaraisuutta. Kuoromme lauloi esipaimenen tervehdyksen ja metropoliitta Nikodim siunasi jokaisen retkeläisen. Kuoromme johtaja Niilo Meriala ojensi metropoliitille lahjan.

Samana iltana tarjoutui kuorollemme suuri ja mieleenpainuva elämys osal-

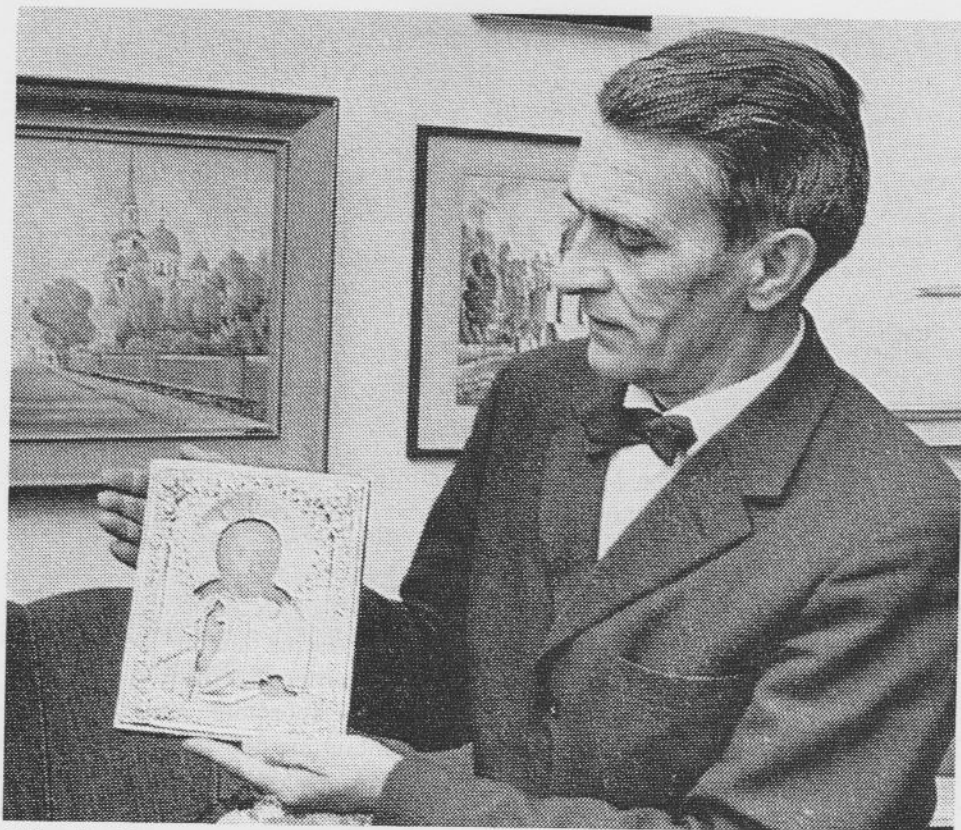
Niilo Meriala luovuttaa Pohjois-Karjalan ja Joensuun kaupungin standaarit Laatokan ja Leningradin metropoliilta Nikodimille. Vastalahjaksi kuoro sai arvokkaan ikonin. Vasemmalta kirkkoherra Kauko Salminen Ilomantsista, kirkkoherra Erkki Piironen Joensuusta, lehtori-pastori Viktor Railas Joensuusta ja kirkkoherra Viktor Turhanen Nurmekselta seuraavat standaarien luovutusta.

listua Pyhän Kolminaisuuden katedraalissa pidettyyn vanhan ajanlaskun mukaiseen ristin ylentämisen vigiliaan, joka hartaudellaan ja erikoisuudellaan painui lähtemättömästi mieliimme. Vigilian toimitti metropolilta Nikodim avustajinaan yksi kreikkalainen sekä kaksi venäläistä piispaa sekä lukuisa joukko venäläistä papistoa ja mukana olleet viisi suomalaista pappia. Vigiliassa lauloi kuoromme lisäksi katedraalin oma n. 50-henkinen kuoro, joka osoitti hämmästyttävää taitoa ja musikaalisuutta. Myös oma kuoromme selviytyi osuudestaan kiitettävästi. Lähtiessämme kuulimme 9-tuhantisen kirkkokansan keskuudessa monelta taholta »harošie gosti»-hyviä vieraita. Viisituntisen vigilian päätyttyä metropolilta Nikodim luovutti kuorollemme muistoksi Kristus-ikonin.

Lähtöpäivänä esiinnyimme vielä Nikolskin katedraalissa, joka myös oli täynnä kirkkokansaa arkipäivästä huolimatta.

Laatokan ja
a. Vasemmal-
puolesta, lehtori-
sta seuraavat

Niilo Meriala esittelee Leningradin metropoliitan Joensuun ort. mieskuorolle lahjaksi antamaa ikonia. Ikoni on pantokrator-tyyppiä, jolla tarkoitetaan bysanttilaisiin keisarin kuviin palautuvaa valtiashahmoa. Pantokratorikoneissa Jeesus esitetään maailman hallitsijana, joko valtaistuimella istuvana majesteettina tai puolivartalokuvana, jolloin myös vasemmassa kädessä tyylin tunnusmerkit, evankeliumikirja (tai käsikirjoitusrulla) ja siunaus- asento on kohotettu oikea käsi, ovat selvästi nähtävissä.

Retken aikana muistimme myös Suomen ensimmäistä ortodoksista piispaa, metropoliitta Antonia, jonka haudalle laskettiin kukkalaite ja jolle toimitettiin muistohartaus.

Kirkollisen ohjelman lomassa oli kuorolaisilla myös mahdollisuus tutustua Leningradin turistinähtävyyksiin, joista mainittakoon mm. Katariina II:n perustama Eremitaasi-taidemuseo, Smolna, Iisakin kirkko, jonka 102 metriä korkea torni näkyy kauas merelle ja ympäristöön, Punalaivaston kadulla sijaitseva avioliittopalatsi, metro sekä lukuisat muut kohteet.

Kokonaisuudessaan Leningradin matka oli kuorollemme elämyksistä rikas ja mieliinpainuva. Oli mielenkiintoista saada nähdä, kuinka kirkko toimii maassa, jossa uskonnollisten menojen suorittamisen vapaus yhtä hyvin kuin uskonnonvastaisen valistustoiminnan harjoittamisen vapaus on taattu kaikille kansalaisille. Vallankumouksen jälkeinen ideologia ei ole tukahduttanut ortodoksisuutta — Kirkko elää.

Herätteitä antavaa laulutoimintaa

SOSIAALITARKKAILIJA HEIKKI IHATSU

Joensuun Ortodoksisen Mieskuoron toiminta on ollut herätteitä antavaa ja ekumeeniseen työhön ohjaavaa laulutoimintaa. Tähän puoleen ovat lukuisat paikalliset kuorot kiinnittäneet huomiotaan. Kuoron esitykset ovat kiinnostaneet muita kuoroja siinä määrin, että mm. Joensuun Mieslaulajat halusivat ottaa konserttiohjelmistoonsa kuoromme konsertissaan esittämän, Arhangelskin säveltämän »Herra, kuule minun rukoukseni»-laulun. Se oli myös Joensuun Mieslaulajien ohjelmistossa Itävallan konserttikiertueella.

Eri kuorojen jäsenet ovat käyneet innokkaasti kuoromme konserteissa sekä tiedustelleet kotimaahan ja ulkomaille suuntautuneiden laulumatkojemme menestystä ja ohjelmistoa. Tähän lienee osittain vaikuttanut kuoromme erikoislaatuisuus, onhan se ainoa ortodoksinen mieskuoro Suomessa. Erityistä huomiota ovat toisten kuorojen jäsenet kiinnittäneet Joensuun Ortodoksisen Mieskuoron esitysten antaumuksellisuuteen ja hartauteen sekä resitatiiviseen puoleen, jossa kuoromme on heidän mielestään kehittynyt viimeisten vuosien aikana huomattavasti.

Kuorotoimintamme on yleensä herättänyt ev.luterilaisen kirkon kirkkokuorojen kiinnostuksen ortodoksisen kirkkomusiikkiin. Tämän osoituksena on kuoromme saanut lukuisia esiintymispyyntöjä omalla paikkakunnallamme sekä ympäri maata. Kuoromme onkin järjestänyt monia konsertteja ja vierailuja eri seurakunnissa, sekä käynyt laulamassa ev.lut. seurakuntien järjestämissä tilaisuuksissa. — Kuorotoimintamme ansioksi voidaan myös lukea ortodoksisen kirkkomusiikin tulo »paikan päälle» niilläkin alueilla, missä ortodoksisia kuoroja ei ole. Ortodoksisen väestön hajasijoittuneisuuden johdosta ei kovinkaan monilla ole mahdollisuutta osallistua sellaiseen jumalanpalvelukseen, jossa kuoro avustaa toimitusta. Sentähden kuoromme onkin tehnyt vierailuja kirkkomusiikin viemiseksi myös syrjäisemmille paikkakunnille. Toimintamme ortodoksisena mieskuorona on oman kirkkokuntamme piirissä »herättänyt henkiin» kiinnostuksen miesäänin laulamiseen erilaisissa kirkollisissa tilaisuuksissa. Tämän osoituksena on syntynyt pienempiä mieskuororyhmiä eri ortodoksiin seurakuntiin.

Kuoromme kotikaupunkia.

Joensuun Ortodoksisen Mieskuoron julkinen esiintyminen; konsertit, juhlatilaisuudet, häät, hautajaiset, kastetilaisuudet, avioliitto- ja kodinvihkimistilaisuudet ovat vaikuttaneet luterilaiseen kirkkoon kuuluvien maallikoiden halun tutkimuksenluontoiseen tutustumiseen ortodoksiseen kirkkomusiikkiin sekä halun tutustua kirkkoon muutenkin kuin musiikin osalta. — Tuntemuksen lisääntyminen vaikuttaa kaikin puolin epävarmuuden poistumiseen. Jokainen tulee asioistaan varmemmaksi, ja toisaalta toisuskoinen puoli suhtautuu kirkkoomme ennakkoluulottomasti. Tämä luonnollisesti vaikuttaa myönteisesti ekumeenisen toiminnan syntymiseen ja kehittämiseen eri uskontokuntien välillä.

On huomattava myöskin se, mitä merkitystä musiikinarvostelijalla on ollut kuoromme esittämän ortodoksisen kirkkomusiikin tunnetuksi tekemisessä! Heidän kritiikkinsä ja myönteiset lausuntonsa ovat saaneet musiikkilehdistön huomion kohdistumaan kuoroomme ja sen esittämään kirkkomusiikkiin sekä samalla koko ortodoksiseen uskontoon, sillä kaupungissamme on varmaan vieläkin paljon sellaisia ihmisiä, jotka eivät tunne kirkkoamme muuten kuin »Venäjän kirkkona».

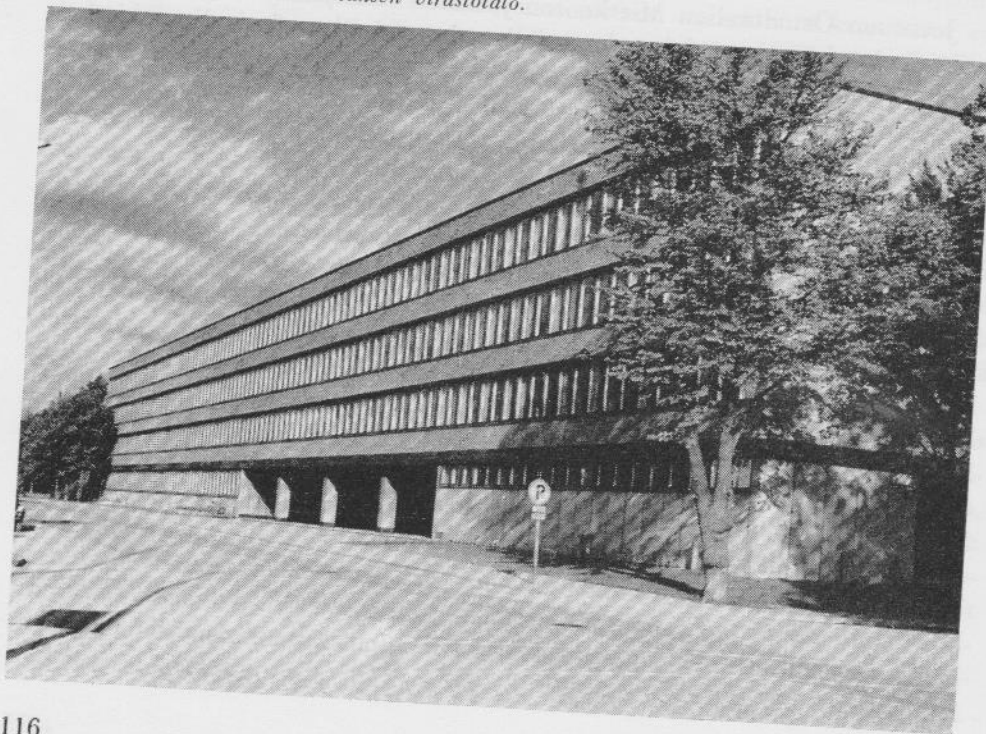
Kuoromme jäsenten lauluinnostus on säilynyt erinomaisena. Muutamia kuoromme aktiivisista jäsenistä on kuulunut samanaikaisesti toiseen johtavaan kuoroon, Joensuun Mieslaulariin, sekä osallistunut kirkolliseen ja muuhunkin laulutoimintaan.

Kuoromme esitykset ovat olleet virikkeitä antavia ja herättäneet toisuskoistenkin piirien mielenkiinnon kirkkoamme ja etenkin sen kaunista, sävelmiltään rikasta kuoromusiikkia kohtaan.

Joensuun kaupungissa toimivat tällä hetkellä seuraavat kuorot:

Joensuun Mieslaulajat r.y.
Rautatieläisten Mieskuoro
Rautatieläisten Sekakuoro
Työväenyhdistyksen kuoro
Marttakuoro (naiskuuoro)
Teinikuoro
Itä-Suomen Seminaarin kuoro
Joensuun seurakunnan kirkkokuoro
Pielisensuun seurakunnan kirkkokuoro
Joensuun Ortodoksinen kirkkokuoro
Joensuun ortodoksinen Mieskuoro

Pohjois-Karjalan lääninhallituksen virastotalo.

Kuoron naistoimikunta

TERVEYSSISAR MARTTA KERKKANEN

Toimintansa 10-vuotisjuhlaa viettävä Joensuun ortodoksinen mieskuoro on yksi niistä lukuisista miesjärjestöistä, jotka ovat kutsuneet naistoimikunnan tukemaan työtänsä. Kreikan matkan jälkeen pidetyssä vuosikokouksessa 1963 se päätti perustaa naistoimikunnan ja kutsui allekirjoittaneen sen puheenjohtajaksi. Toimikunnan muodostavat kuorolaisten rouvat, jotka jo oman ase-

Kuoron edustajat veivät joululahjoja Lintulan luostarin sisarille v. 1963.

Lintulan luostarin johtokunta. Vasemmalta rahastonhoitaja, nunna Eygenia, ikumenia Mikaela ja valvoja Antonina.

mansa vuoksi ovat lähellä miestensä harrastuspiiriä. Erikoista harrastusta ovat osoittaneet kuorolaisten luterilaiset rouvat. Yhteisistä neuvonpidoista on ilmoitettu kuorolaisten välityksellä. Ne on järjestetty aina kuoron harjoitustilaisuuksien yhteyteen, joten kuorolaisilla on ollut tilaisuus ohjata naistoimikunnan työtä haluamaansa suuntaan.

Lyhyen toimikautensa aikana ei naistoimikunta ole vielä saavuttanut mer-

ikumenia Mi-

rastusta ovat
sta on ilmoi-
arjoitustilai-
aistoimikun-
uttanut mer-

kittäviä työtuloksia. Toimintamme on supistunut yhden »Iltatuokion» järjestämiseen, mistä tuloina koitui ohjelmalehtisistä muutamia markkoja. Erään, jo poisnukkuneen kuoron ystävän käsitöitä on muutettu rahaksi. Parina vuonna järjestettiin pääsiäismyyjäiset hyvällä menestyksellä. Kauempanakin asuvat toimikunnan jäsenet lähettivät myyjäisiin herkkujaan. Tämän vuoden pääsiäismyyjäisten tulot luovutettiin aivovauriolasten hyväksi, joten kuoro ei saanut tästä koitunutta taloudellista tukea.

Vaikka taloudellinen tuki onkin ollut vähäistä, olemme kuitenkin pyrki-neet olemaan mukana kuoron aatteellisissa harrastuksissa. Lähetystöneuvos Olli Bergmannin jätettyä kuoron »sydämelle» Lintulan luostarin kohentamisen on naistoimikunta ollut mukana asiassa. 1963 pikkujoulussa naistoimikunnan toimesta alustettiin keskusteltavaksi Lintulan luostarin tulevaisuus. Tästä seurasi virallisempi neuvonpito 19. 1. 1964, jolloin valittiin edustajat esittämään asia arkkipiispa Paavalille ja saamaan hänen siunauksensa sille. Kuoron ja sen naistoimikunnan edustajat olivat yhdessä tällä matkalla. Tuloksena oli kokous Lintulan luostarissa, minkä kokouksen esityslistan sai kuoron naistoimikunta tehtäväkseen. Sen puitteissa sitten päädyttiin yleiseen varojen keräykseen ja kirkollishallituksen johtoon asian läpiviemiseen. Vajaan kolmen vuoden kulluttua sisaret pääsivätkin muuttamaan uuteen asuntolaan. Jälleen on kuoro ryhtynyt toimenpiteisiin ja perustanut »Lintulan luostarin ystävät»-yhdistyksen hankkiakseen varoja kirkon rakentamiseksi luostariin. Tässäkin työssä on naistoimikunta aatteellisesti mukana. Kirkkoa varten on arkkitehti Suonmaa suunnitellut alttaripöydän, jonka naistoimikuntamme on lahjoittanut.

Rohkenemme toivoa, että se vähäinenkin tuki, mitä olemme pystyneet antamaan, saa Korkeimman siunauksen ja auttaa juhlivaa kuoroa jatkuvasti laulamaan Jumalan kunniaksi.

Nunnat kirkkomatkalla.

Tilikirjan kertomaa

MERKONOMI KAUKO KUURU

Merkkivuosina on tapana palata kauas omaan historiaan ja uudelleen punnita tehtyjä ratkaisuja. Joensuun Ortodoksisella Mieskuorolla on tänä vuonna juhlavuosi, joten on syytä tarkastella lyhyesti kuoron taloudenhoitoa kuluneiden vuosien ajalta.

Tilikirjoja ja tositteita selailtaessa huomaa, miten vaatimatonta kuoron toiminta alkuvuosina on ollut verrattuna viime vuosien ankaraan ja sitkeään uurastukseen. Hellittämätön työ ja lukuisat esiintymiset ovat kartuttaneet kuoron rahoitusomaisuutta. Vastaavasti kauas suuntautuneet ulkomaanmatkat ovat verottaneet kassan ja säästötilit joskus tyhjiksi. Vaativia esiintymismatkoja ei aina ole voitu tehdä pelkästään omin varoin, vaan toisinaan on ollut pakko turvautua lyhytaikaiseen luottoon. Kuoro on saanut vuosien aikana paljon ystäviä, jotka ovat voimakkaasti tukeneet toimintaamme lahjoituksin. Toimintamme tukijoina on sekä yksityisiä että juridisia henkilöitä. Heistä mainitsen seuraavassa eräitä:

KS. Arkkipiispa Paavali	Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö
A. Tarma	Joensuun Kaupunki
P. Mauranen	Suistamo-seura
K. Tuomioja	Impiranta-säätiö
Ortodoksinen Kirkollishallitus	Tarma Oy
P. S. ja H. Veljeskunta	Veljekset Pottonen
Ortodoksisten Nuorten Liitto ry	Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta
Joensuun ortodoksinen seurakunta	Pohjois-Karjalan Osuusliike
Taipaleen » »	Sanomalehti Karjalainen
Ilomantsin » »	Lieksan Kauppa Oy
Jyväskylän » »	Kansallis-Osake-Pankki
Helsingin » »	Pohjoismaiden Yhdyspankki
Oulun » »	Joensuun Seudun Osuuskassa
Pielaveden » »	Pohjolan Rengas
Kajaanin » »	K. Kähkönen
H. Saastamoinen Oy	Y. Wahlgren

Chymos Oy
Kestilä Oy
P. Kotilainen Oy
Hankkija

Itäkumi
Joensuun Puku Oy
Joensuun Kirja- ja Paperikauppa

Tarkastelkaamme hieman tulostaseita. Kuluja on kertynyt koko toimintamme ajalta 62 401,12 markkaa ja tuottoja 64 014,98 markkaa. Erotus on tuottojen enemmyyttä 1 613,86 markkaa, mikä esiintyy myös 31. 8. 1968 päättyneen kauden omaisuustaseen loppusummina. Kaikista tuotoista on konsertti- ja esiintymistuottoja ollut 21 503,72 mk. Kokonaistuottoihin 64 014,98 mk sisältyy myös muita tuottoeriä, kuten matkoja varten kerättyjä maksuja, arpajais- ja Naistoimikunnan myyjäistuloja, saatuja korkoja, lahjoituksia ja myyntipalkkioita.

Lentäen suoritettut ulkomaanmatkat eivät ole halpoja. Esiintymisvierailut oman maakunnan ulkopuolelle on tehty pääasiassa linja-autoilla. Kulujen yhteenlaskettuun summaan 62 401,12 mk sisältyy myös standaari- ja kuoronmerkkilahjoituksia, myyjäiskuluja, lahjaesineiden hankintoja, Lintulan Luostarin piirustuskopiomaksuja, korkokuluja jne. Tulevia matkoja suunniteltaessa olisikin syytä ryhtyä tarpeeksi ajoissa kartuttamaan matkakassaa, jolloin vieraan pääoman käytöstä johtuvilta korkokuluilta säästytäisiin.

Suurimman konserttitulonsa kuoro on saanut Helsingissä v. 1964, jolloin Cantores Minoreksen kanssa pidetyn kirkkokonsertin bruttotulot nousivat aina 2 717 mk:aan. Nettoa ei etelä-Suomessa pidetyistä konserteista paljoa jää, koska kuoro joutuu maksamaan matka-, oleskelu- ja ilmoituskustannuksia. Kotikaupungissa on pidetty useita erittäin onnistuneita ja kannattavia konsertteja, joista jää kuorolle melkeinpä kaikki tuotot ilmoituskustannuksia ja huonevuokria lukuunottamatta. Nämähän ovat luonnollisesti vähäisiä menoja.

Alkuvuosina kirjanpito ei muodostunut kovinkaan laajaksi. Silloin riitti aivan hyvin kassakirja, johon merkittiin tulot ja menot. Vuonna 1963 toiminnan laajentuessa kuoron vuosikokous katsoi aiheelliseksi siirtyä kahdenkertaiseen kirjanpitoon.

Eri vuosien tilinpäätöksiä vertailtaessa havaitsee, että vain kolme kertaa tilikauden tulos on ollut alijäämäinen l. kokonaispääoma supistunut tilikauden aikana. Yleensä kuoro on selviytynyt hyvin maksusitoumuksistaan.

Kuoromme jäsenmaksut ovat olleet koko toiminnan ajan pieniä, so. aina vuoteen 1967 saakka maksu oli vain yksi markka. Syksyllä em. vuonna vuosikokous hyväksyi hallituksen esityksen nostaa jäsenmaksu kahteen markkaan.

Lopuksi esitän kuoron vielä vahvistamattoman tulos- ja omaisuustaseen kaudelta 1967—1968.

Tulostase 1. 9. 1967—31. 8. 1968

Kulut		Tuotot	
Varsinaiset kulut		Varsinaiset tuotot	
Korot	3,—	Korot	45,61
Matkat	9547,—	Konsertit	5728,61
Muut vars. kulut	312,68 9862,68	Muut vars. tuotot	786,08 6560,30
Ylimääräiset kulut		Ylimääräiset tuotot	
Lahjoitukset	425,97	Arpajaiset	1174,39
		Lahjoitukset	1873,— 3047,39
		Tilikauden alijäämä	680,96
	<u>mk 10288,65</u>		<u>mk 10288,65</u>

Omaisuuksien 1. 9. 1967 — 31. 8. 1968

Vastaavaa		Vastattavaa	
Varsinainen omaisuus		Oma pääoma	
Rahoitusomaisuus		Pääoma 31. 8. 1967	2294,82
Rahat ja pankkisaamiset	608,99	Tilikauden alijäämä	680,96
Tilisaamiset	30,— 638,99	Pääoma 31. 8. 1968	1613,86
Käyttöomaisuus			
Aineellinen			
Tarvikkeet			
Nuotit	303,87		
Merkit	240,—		
Myyty	140,— 100,—		
Luovutettu	50,— 50,—		
Standaarit	704,—		
Luovutettu	128,— 576,— 929,87		
Siirtyvät erät			
Siirtosaamiset			
Tuottojäämät	45,—		
	<u>mk 1613,86</u>		<u>mk 1613,86</u>

Joensuussa 31. 8. 1968

KAUKO KUURU
rahastonhoitaja

Joensuun ortodoksisen seurakunnan vaikea alkukausi

FILOSOFIAN LISENSIAATTI HEIKKI KOUKKUNEN

Tuotot		
ot	45,61	
	5728,61	
tot	786,08	6560,30
tot		
	1174,39	
	1873,—	3047,39
mä		680,96
	mk	10288,65

v a a		
	2294,82	
ä	680,96	
		1613,86

mk 1613,86

Viime vuosisadan loppupuolella, jonne Joensuun ortodoksisen seurakunnan perustaminen ajoittuu, muodostuivat kreikkalaiskatolisia koskevat kysymykset varsin hankaliksi yleisiä suomalais-venäläisiä ongelmia ratkottaessa. Samalla kun venäläisten painostus suomalaisia kohtaan 1880-luvun loppupuolella voimistui, kiristyi kenraalikuvernööri Feodor Heidenin ja Suomen senaatin välit eikä senaatti ollut muutenkaan halukas lisäämään ortodoksisesta kirkosta Suomen valtiolle aiheutunutta taloudellista rasitusta, mitä Joensuun seurakunnan papiston valtionapu olisi luonnollisesti merkinnyt. Seurakunnan alkuvaikeuksiin oli siten osuutta sekä yleis- että talouspoliittisilla tekijöillä.

Joensuun ja sen ympäristön kreikkalaiskatolinen väestö kuului 1800-luvun loppupuolelle saakka Taipaleen laajaan ja väkirikkaaseen seurakuntaan. Jo 1860-luvulta lähtien olivat joensuulaiset ja kontiolahtelaiset kreikkalaiskatoliset kuitenkin puuhanneet omaa kirkkoa Joensuuhun ja kaupungin erottamista ympäristöineen itsenäiseksi seurakunnaksi. Ensimmäinen askel oli kreikkalaiskatolisen hautausmaan saaminen Joensuuhun v. 1862 sekä v. 1865 tehty päätös kirkon rakentamisesta kaupunkiin. V. 1869 pidetyssä kokouksessa joensuulaiset sekä kaupungin ympäristön asukkaat päättivät anoa lupaa itsenäisen seurakunnan perustamiseen ja suostuivat maksamaan papille 3 000 mk vuodessa edellyttäen, että pappi toimitti jumalanpalvelukset selvällä ja sujuvalla suomen kielellä. Vaikka seurakunta-ajatuksesta ei vielä tullutkaan taipalelaisten vastustuksen vuoksi mitään, saatiin metropoliitta Isidorilta kuitenkin lupa varojen keräämiseen niin Suomesta kuin Venäjältäkin uutta kirkkoa varten ja Pyhä synodi antoi suuren avustuksen samaan tarkoitukseen. Kirkkoa alettiin rakentaa talvella 1886 ja se vihittiin tarkoitukseensa syksyllä 1887.¹

Koska kirkon rakentaminen oli viivästynyt, olivat Taipaleen kirkkoherra A. Borotinski sekä rakennuslautakunnan jäsenet kääntyneet kenraalikuvernöö-

1. E. Salokas Liperin pitäjän historia vuosina 1809—1930. II Vuodet 1873—1930 (Helsinki 1937) s. 465—468

ri Feodor Heidenin puoleen synodin lupaaman rakennusavun kiirehtimiseksi.² Ilmeisesti hänen apunsa joudutti kirkon valmistumista. Tämä ei ollut kuitenkaan ainoa Joensuun kreikkalaiskatolisia koskeva asia, jonka Heiden joutui hoitamaan, sillä hänen välitystään pyydettiin suunnitellun seurakuntahankkeen toteuttamisessa. Metropoliitta Isidor katsoi, että uuden kirkon valmistutua voitiin joensuulaisten sekä kaupungin ympäristöseutujen kreikkalaiskatolisten toive omasta seurakunnasta toteuttaa asettamalla kaupunkiin pappi ja virrenlukija, joille tulevan palkan Isidor esitti maksettavaksi Suomen valtion varoista, kuten muidenkin kaupunkiseurakuntien papistolle maksettiin. Tämän suunnitelmansa hän pyysi ilmoittamaan senaatille,³ minkä Heiden tekikin.⁴

Joensuun seurakunnan alue tuli suunnitelman mukaan käsittämään huomattavasti runsaammin maaseutu- kuin kaupunkiväestöä, mistä syystä senaatti käsitteli suunniteltua seurakuntaa maa- ja kaupunkiseurakuntana, jonka tuli 29. 5. 1867 annetun asetuksen⁵ perusteella huolehtia itse kirkollisten olojen järjestämisestä, kirkollisista rakennuksista, papiston palkkauksesta jne. ilman, että valtio millään tavoin auttoi seurakuntaa. Kenraalikuvernöörin kirjelmä oli lisäksi ollut puutteellinen, koska se ei sisältänyt perustamissuunnitelmiin liittyviä asiakirjoja. Näistä syistä senaatti kieltäytyi tekemästä mitään asian hyväksi.⁶

Kenraalikuvernööri ei kuitenkaan jättänyt asiaa tähän, vaan käski kansliansa hankkia asianmukaiset tiedot,⁷ jotka Kuopion läänin kuvernöörin virasto lähettikin.⁸ Asiakirjat sisälsivät Joensuussa pidettyjen kokousten pöytäkirjoja, Taipaleen kirkkoherran selonteon asiasta sekä manttaalikirjan otteita.⁹ Näiden perusteella Heiden pyysi senaattia ottamaan kysymyksen uudelleen esille.¹⁰ Senaatti vaati pidettäväksi asian johdosta seurakunnankokouksen Taipaleen seurakunnassa, minkä lisäksi Kuopion läänin kuvernöörin ja hengellisen hallituksen oli annettava asiasta lausuntonsa senaatille.¹¹

2. Kirkonrakennustoimikunta Heidenille 17/29. 3. 1884. Kenraalikuvernöörin kanslian akti (lyh. jälj.: Kkk) 30/1884

3. Metropoliitta Isidor Heidenille 8. 5. 1887 (vanhaa lukua). Kkk 23 (II)/1888

4. Heiden senaatille 21. 5./2. 6. 1887. Kkk 23 (II)/1888; senaatin talousosaston kirjediaari (lyh. jälj.: Tal.os:n KD) 208/22 1887

5. Finlands Författnings Samling v:lta 1867

6. Senaatin talousosaston pöytäkirja 21. 6. 1887

7. Kenraalikuvernöörin kanslia 7/19. 7. 1887 Kuopion läänin kuvernöörille. Kkk 23 (II)/1888

8. Kuopion läänin kuvernöörin virasto 14. 10. 1887 kenraalikuvernöörin kanslialle. Kkk 23 (II)/1888

9. Sisältyvät Tal.os:n KD:iin 405/44 1887

10. Heiden senaatille 14/26. 10. 1887. Tal.os:n KD 415/44 1887

11. Senaatin talousosaston pöytäkirja 10. 11. 1887

Seurakunnankokouksessa lausuttiin julki uuden seurakunnan tarpeellisuus sekä käsiteltiin papiston ja kirkonpalvelijakunnan palkkausta, asuntokysymyksiä jnc. Kokouksessa vetosivat niin hengellisen hallituksen edustajana toiminut Ilomantsin kirkkoherra M. Skorodumov kuin kokouksen jäsenetkin senaattiin, jotta se olisi suostunut antamaan papiston palkkaukseen apua valtion varoista.¹² Hengellinen hallitus oli jyrkästi sillä kannalla, että papiston palkkaus tuli järjestää valtion varoista, koska seurakunta ei voinut taata riittävää palkkaa.¹³

Joensuun seurakuntakysymys oli tullut vaiheeseen, jossa Suomen viranomaisten ja kreikkalaiskatolisten kirkonmiesten näkökannat olivat joutuneet täydellisesti toisiaan vastaan. Senaatin taivuttaminen luopumaan päätöksestään oli turha yritys ja ilman valtion tukea näytti uuden seurakunnan perustaminen mahdottomalta. Tältä pohjalta asiaa tarkastellessaan Kuopion läänin kuvernööri G. Järnefelt näki erään mahdollisuuden ratkaisuun, joka olisi saatanut tyydyttää molempia osapuolia: Tohmajärvelle sijoitettu matkapappi ja hänen virrenlukijansa oli siirrettävä Joensuuhun, missä he voivat omien tointensa ohella hoitaa Joensuun seurakuntaa eri korvausta vastaan. Tätä ratkaisua Järnefelt piti sikälikin onnistuneimpana, koska Joensuu oli matkapapin toiminta-alueen keskustassa enemmänkin kuin Tohmajärvi.¹⁴

Ennen kuin asia tuli senaatissa uudelleen esille, välitti Heiden Suomen viranomaisille hengellisen hallituksen uuden pyynnön papiston palkan suorittamisesta valtion varoista.¹⁵

Yritys oli turha. Senaatti viittasi keisarille tekemässään alistuksessa Suomen ikivanhaan lakiperiaatteeseen, jonka mukaan jokaisen seurakunnan oli itse huolehdittava papistonsa palkkauksesta ja sama periaate oli vahvistettu myös v. 1883 kreikkalaiskatolisista seurakunnista annetussa asetuksessa, jossa vain poikkeuksellisesti määrättiin muutamien kaupunkiseurakuntien papiston palkka suoritettavaksi valtion varoista ja ainoastaan siihen saakka, kun seurakuntalaiset eivät harvalukuisuutensa vuoksi kyenneet papistoa ylläpitämään. Maaseurakunnat sitä vastoin kustansivat ilman muuta itse papistonsa ja tämä käytäntö sopi myös suunniteltuun Joensuun seurakuntaan, jonka jäsenten valtaosa oli maaseutuväestöä.

Senaatti viittasi tässä yhteydessä myös siihen suureen rasitukseen, mikä valtiolla oli kreikkalaiskatolisista seurakunnista. Koska tämä rasitus nousi jo lähes 100.000 markkaan vuosittain, ei ollut perustetta enää tätä rasitusta nos-

12. 23. 11. 1888 pidetyn seurakunnankokouksen pöytäkirja. Tal.os.:n KD 415/44 1887

13. Viipurin hengellinen hallitus 7. 4. 1888 Kuopion läänin kuvernöörille. Tal.os.:n KD 415/44 1887

14. Kuvernööri G. Järnefelt 30. 4. 1888 senaatille. Tal.os.:n KD 415/44 1887

15. Viipurin hengellinen hallitus 7. 4. 1888 (vanhaa lukua) Heidenille ja Heiden 12/24. 4. 1888 senaatille. Kkk 23 (II)/1888; Tal.os.:n KD 415/44 1887

taa olletikin, kun se saattoi aiheuttaa luterilaiselta puolelta lisää vaatimuksia, joita Suomen lain mukaan oli pidettävä valtiolle vieraina. Kun hengellinen hallitus ei ollut katsonut suunnitelmaa toteuttamiskelpoiseksi ilman valtion tukea, senaatti esitti seurakunnan perustamisen lykkäämistä siihen saakka, kunnes uudet palkkausehdot oli laadittu. Sen sijaan senaatti ei nähnyt estettä Itä-Suomen matkapapiston siirtämiselle Tohmajärveltä Joensuuhun, missä se olisi voinut toimia Taipaleen papiston apuna hoitaen kaupungin ja sen ympäristön kreikkalaiskatolista väestöä.¹⁶

Tämän senaatin päätöksen mentyä kenraalikuvernöörille alettiin hänen kansliassaan pohtia mahdollisuuksia umpikujan laukaisemiseen. Kanslian päällikkö V. Huber esitti Heidenille Itä-Suomen matkapapin siirron hyväksymistä, mikäli hengellinen hallitus ei nähnyt siihen estettä.¹⁷ Heiden pyysikin suorittamaan tämänsisältöisen tiedustelun, jonka yhteydessä oli samalla otettava selkoa siitä, millaisen palkan Joensuun ja sen ympäristön asukkaat voivat papistolle maksaa ja minkälainen oli palkkaus ympäristöseutujen luterilaisissa seurakunnissa.¹⁸

Kirjeenvaihtoa käytiin kenraalikuvernöörin kanslian ja hengellisten viranomaisten välillä pitkin kesää 1888. Sen tuloksena saatiin selville, että sekä hengellinen hallitus että Taipaleen kirkkoherra katsoivat matkapapiston siirrosta olevan enemmän haittaa kuin hyötyä. Molemmat perustelivat vastustavaa asennettaan sillä, että matkapapiston toiminta-alue oli hyvin laaja ja että Tohmajärvi oli valittu sijoituspaikaksi nimenomaan tähän alueeseen nähdessä keskeisen sijaintinsa vuoksi. Toisaalta molemmat esittivät oman ratkaisuehdotuksensa: hengellinen hallitus kolmannen matkapapin ja hänen apulaisensa viran perustamista,¹⁹ Borotinski toisen Taipaleen papin siirtämistä Joensuuhun.²⁰

Tässä vaiheessa alkoivat jo useat näkökannat mennä ristiin. Hengellisen hallituksen puheenjohtaja V. Glebov kieltäytyi hyväksymästä Borotinskin esitystä,²¹ Joensuun suunnitellun seurakunnan väestö taas oli erittäin halukas ottamaan Tohmajärven matkapapiston Joensuuhun, koska valtio maksoi tämän papiston palkan.²² Kolmantena vaihtoehtona oli hengellisen hallituksen ehdotus uuden matkapapiston palkkaamisesta. Borotinski yritti vielä syksyllä 1888 saada esitystään Taipaleen toisen papin siirtämisestä hyväksytyksi, mihin häntä näyttää innostaneen halu itse päästä Joensuuhun. Hän toi laveasti julki

16. Senaatin talousosaston pöytäkirja 17. 5. 1888

17. Kansliapäällikkö V. Huberin esitys 1/13 6. 1888 Heidenille. Kkk 23 (II)/1888

18. Heidenin reunamerkinnot em. esityksessä

19. Viipurin hengellinen hallitus 30. 7. 1888 (vanhaa lukua) kenraalikuvernöörille. Kkk 23 (II)/1888

20. Kirkkoherra Borotinskin raportti 27. 8. 1888 (vanhaa lukua) Heidenille. Kkk 23 (II)/1888

21. Kansliapäällikkö V. Huberin meitintö 1/13. 11. 1888 Heidenille. Kkk 23 (II)/1888

22. Joensuun ja sen ympäristön kreikanuskoisen väestön kirjelmä 8. 10. 1888 Viipurin hengelliselle hallitukselle. Kkk 23 (II)/1888

omia ansioitaan ja kykyjään esittäen jopa väestön taivuttamista pakkokeinoin hyväksymään sille asetettavat ehdot. Samalla hän ei kuitenkaan malttanut olla moittimatta senaattia siitä, että se ei suostunut avustamaan palkkauksessa Joensuuta, joka olisi välttämättä apua tarvinnut. Hän piti tätä sekä omituisena että epäoikeudenmukaisena asiana, koska Venäjän hallitus auttoi Venäjällä toimivaa luterilaista papistoa ja Suomen hallitus yhteisistä varoista maan pohjoisosien, mm. Sallan, luterilaista papistoa.²³

Heideniin Borotinskin vetoamus ei tchonnut. Hän kallistui hengellisen hallituksen ehdotuksen taakse katsoen matkapapin määräämisen olevan välttämätöntä, koska senaatti ei suostunut Joensuun papiston palkkauksen järjestämiseen. Asia oli Heidenin mielestä jo kiireellinen, koska Joensuun kirkko oli ollut puolentoista vuoden ajan ilman pappia. Mikäli senaatti ei tahtonut osallistua matkapapistonkaan palkkaukseen, Heiden katsoi olevansa pakotettu kääntymään hallitsijan puoleen varojen saamiseksi keisarin rahastoista. Tätä Heiden piti erittäin epämurkavana, mutta äärimmäisessä tapauksessa ainoana ratkaisuna.²⁴

Kirjoittaessaan matkapappiasiaassa senaattiin Heiden kertoi pohtineensa asiaa joka puolelta mitä tarkimmin ja havainneensa senaatin ehdotuksen yhden matkapapin sijoittamisesta Joensuuhun tarkoituksenmukaiseksi, mutta hengellisen hallituksen esittämien vastustavien syiden johdosta mahdottomaksi toteuttaa muuten kuin kolmannen matkapapiston asettamisella. Tästä ehdotuksesta Heiden pyysi senaattia lausumaan asian kiireellisyyden johdosta mielipiteensä mitä pikimmin.²⁵ Huomattava on, että Heiden ei esityksessään puhunut sanallakaan Suomen valtion osuudesta mainitun papiston palkkaukseen, mutta tällaisen pyynnön täytyi olettaa sisältyvän esitykseen.

Juuri pari päivää ennen kenraalikuvernöörin edellä selostetun kirjelmän ottamista esille senaatin talousosastossa oli täysistunnossa ollut käsiteltävänä kreikkalaiskatolisten seurakuntien olojen järjestämistä koskeva lainvalmistelukunnan ehdotus. Tämä ehdotus oli senaatin muovaamana lähtenyt keisarille esitettäväksi. Senaatti todennäköisesti tarkoituksella käsitteli mainitun seurakunta-asetuksen ennen matkapappiasiaa vedotakseen sitten tähän esitykseensä, jonka hyväksymisen jälkeen vasta voitiin määrätä tarkoin kreikkalaiskatolisten seurakuntien rajat. Tämä senaatin mielestä vasta osoitti matkapapien tarpeen ja loi edellytykset piiri- jaon määräämiselle. Täten oli sillä hetkellä hyvin vaikeata arvostella hengellisen hallituksen esitystä kolmannen mat-

23. Kirkkoherra Borotinskin raportti 7/19. 10. 1888 Heidenille. Kkk 23 (II)/1888

24. Heidenin reunamerkinnot kansliapäällikkö V. Huberin 1/13. 11. 1888 laatimaan mietintöön. Kkk 23 (II)/1888

25. Heiden 16/28. 11. 1888 senaatille. Tal.os.:n KD 861/61 1888

kapapin tarpeesta. Senaatti vetosi uudelleen siihen, että Itä-Suomen matkapapiston pysyttämistä Tohmajärvellä ei puoltanut mikään oleellinen seikka, mistä syystä aikaisemmin esitetty siirto voitiin vaivatta toteuttaa.²⁶

Senaattia ei onnistuttu taivuttamaan tällä kertaa minkäänlaisiin taloudellisiin uhrauksiin. Heiden ei nähnyt muuta mahdollisuutta kuin pyytää Joensuun matkapapiston palkkausvarat ministerivaltiosihteerin kautta keisarin rahastosta tosin vain siihen saakka, kunnes senaatti suostui siirtämään palkkauksen Suomen valtion varoista suoritettavaksi, mikä taas oli riippuvainen seurakunta-asetuksen hyväksymisestä.²⁷ Keisari vahvisti tämänsisältöisen esityksen määräten matkapapiston palkkauksen järjestelyn esitetyllä tavalla.²⁸ Heiden ilmoitti päätöksestä välittömästi senaatille,²⁹ sen varapuheenjohtajalle³⁰ samoin kuin metropoliitta Isidorille.³¹

Heiden oli ajanut varsin hankalaksi käyneen kysymyksen suotuisaan ratkaisuun ilman senaatin tukea. Epäilemättä kääntymisen keisarin puoleen tuntuu hyvin vastenmieliseltä, olihan kysymyksessä sangen vähäpätöinen asia. Senaatti oli taipumattomuudellaan päässyt enemmänkin periaatteellista kuin käytännöllistä merkitystä olevaan tulokseen ja se osoitti heti oikeutensa tämänkin, keisarin varoilla palkatun matkapapiston valvontaan vaatimalla hengellistä hallitusta tavallisessa järjestyksessä ilmoittamaan, milloin ja miten perustetun matkapapiston vakanssit täytettiin sekä ehdottamaan aiheutuvat muutokset matkapappien sijoituspaikoissa ja toiminta-alueissa.³²

Hengellinen hallitus oli suorittanutkin eräitä järjestelyjä, jotka metropoliitta Isidor oli vahvistanut. Nyt perustettiin erillinen Viipurin läänin matkapapistopiiri, jonka keskuspaikaksi määrättiin Suistamon pitäjän Soanlahti. Aikaisemmin vastustusta herättänyt ajatus matkapapiston siirrosta Tohmajärveltä Joensuuhun toteutettiin, sen sijaan yksi matkapappi ja hänen apulaisensa jäivät edelleen Hämeenlinnaan.³³

Joensuuhun sijoitetun matkapapiston palkkausta ei vuosisatojen vaihteen mennessä siirretty Suomen valtion rasitukseksi, vaan se suoritettiin keisarin erikoisrahastosta. Matkapapiston sijoituspaikassa tapahtui kuitenkin muutos, mikä aiheutui Joensuun seurakunnan perustamisesta. Seurakuntakysymys oli otettu uudelleen esille Taipaleen kirkkoherran A. Borotinskin tultua v.

26. Senaatin talousosaston pöytäkirja 12. 12. 1888

27. Heiden 10/22. 1. 1889 ministerivaltiosihteerille. Ministerivaltiosihteerin viraston akti (lyh. jälj.: Vsv) 41/1889

28. Ministerivaltiosihtecri 24. 1./8. 2. 1889 kenraalikuvernöörille. Vsv 41/1889; Kkk 23 (II)/1888

29. Heiden 1/13. 2. 1889 senaatille. Tal.os.:n KD 52/5 1889

30. Heiden 1/13. 2. 1889 senaattori v. Troilille. Tal.os.:n KD 78/348 1889

31. Heiden 1/13. 2. 1889 metropoliitta Isidorille. Kkk 23 (II)/1888

32. Senaatin talousosaston pöytäkirja 20. 2. 1889

33. Viipurin hengellinen hallitus 8. 7. 1889 (vanhaa lukua) senaatille. Tal.os.:n KD 78/348 1889

uomen matkapa-
nen seikka, mis-

isiin taloudelli-
pyytää Joen-
tta keisarin ra-
nään palkkauk-
ppuvainen seu-
töisen esityksen
alla.²⁸ Heiden
ohtajalle³⁰ sa-

tuotuisaan rat-
n puoleen täy-
vähäpätöinen
periaatteellista
eti oikeutensa
n vaatimalla
lloin ja miten
n aiheutuvat

tka metropo-
äänin matka-
oanlahti. Ai-
ohmajärvel-
apulaisensa

jen vaihtee-
tettiin keisa-
tenkin muu-
ntakysymys
n tultua v.

viraston akti

189; Kkk 23

KD 78/348

Joensuun Pyhän Nikolaoksen kirkko vuodelta 1887.

1890 määrätyn toiseen virkaan.³⁴ Taipalelaiset vastustivat edelleen voimakkaasti suunnitelmaa, mutta uuden seurakunnan tarpeellisuus oli käynyt niin ilmeiseksi, ettei päätöstä enää voitu lykätä. Kun palkkaussopimuksista oli päästy yksimielisyyteen, vahvisti keisari senaatin joulukuussa 1892 tekemän esityksen, jossa suostuttiin maksamaan Suomen valtion varoista uuden seurakunnan papistolle palkka-apua kaikkiaan yli 1 600 mk. Tällä päätöksellä kumoutui senaatin aikaisempi jyrkkä kanta olla lainkaan osallistumatta Joensuun seurakunnan kuluihin.³⁵

Uuden seurakunnan perustaminen teki tarpeettomaksi matkapapin jäämisen Joensuuhun, mistä syystä hänet apulaisineen siirrettiin Ouluun.³⁶

Edellä selostettu palkkauskysymys on varsin selkeä esimerkki siitä, kuinka vaikeaksi näennäisesti pienikin kysymys saattoi muodostua viime vuosisadan po-

34. *Salokas* s. 468

35. Tal.os.:n KD:t 319/35 1890, 18/156 1892 ja 176/33 1893; senaatin talousosaston pöytäkirjat 4. 9. 1890, 3. 12. 1890, 20. 12. 1892 ja 13. 7. 1893

36. *Finland Stats-Kalender* 1894 s. 333

liittisissä oloissamme. Suomen senaatin tehtävänä oli luonnollisesti valvoa mahdollisimman tarkoin maan lakien tarkkaa noudattamista autonomisessa suuriruhtinaskunnassa sekä estää kreikkalaiskatolista kirkkoa saamasta min-käänlaisia erivapauksia maassa siitä huolimatta tai ilmeisesti osittain sen vuoksi, että ortodoksinen kirkko oli Venäjän valtionkirkko, jota keisari Pyhän synodin kautta tosiasiallisesti johti. Kun ottaa huomioon sen innon, millä Venäjän poliittinen johto pyrki käyttämään kirkkoa kansallisten päämääriensä ajamisessa sekä samaistamaan ortodoksisuuden ja venäläisyyden, on senaatin jyrkkä asennoituminen ymmärrettävissä. Saadessaan vastaansa yksimielisen Suomen senaatin venäläiset itse asiassa poimivat oman lyhytnäköisen politiikkansa hedelmiä.

Kirkkokatu on kieltämättä Joensuun kaunein katu. Sen neljä koivuriviä muodostavat erikoislaatuinen esplanadin.

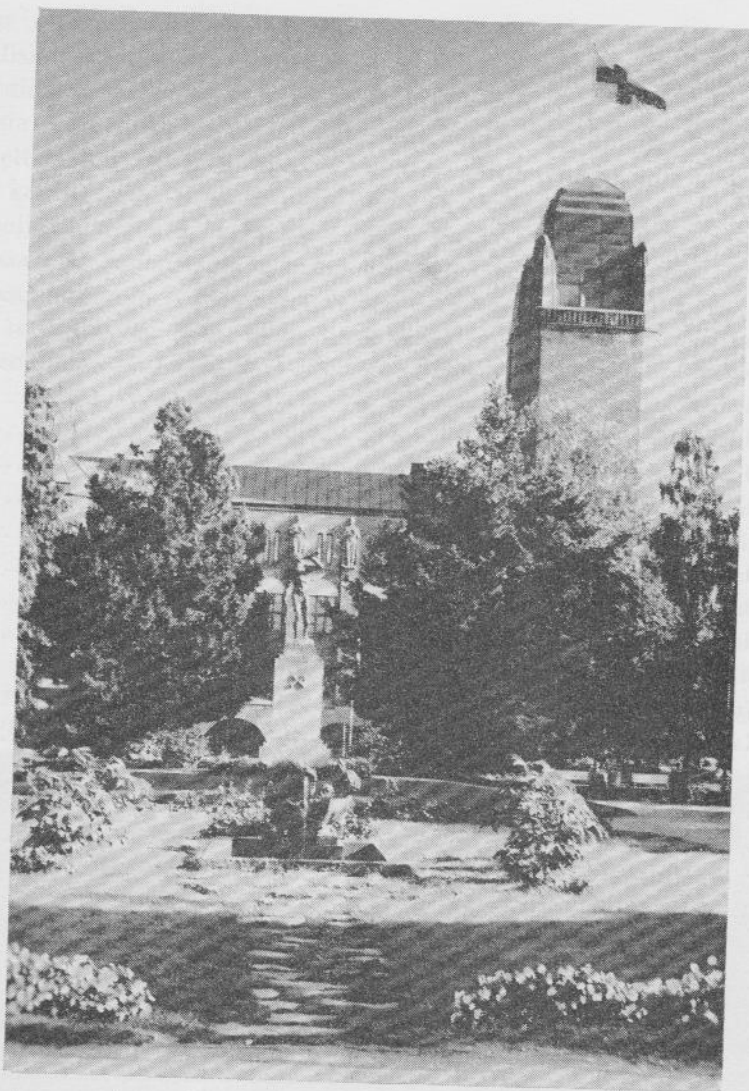
llisesti valvoa
autonomisessa
saamasta min-
i osittain sen
keisari Pyhän
on, millä Ve-
päämääriensä
n, on senaatin
yksimielisen
öisen politiik-

ostavat erikois-

SISÄLLYSLUETTELO

Lukijalle	5
Kuoron hallituksen puheenjohtaja	6
Kuoronjohtaja	7
Mieskuoro v. 1968	8
Mieskuoron hallitus v. 1968	9
Ortodoksinen kirkkolaulu Joensuussa, Erkki Piironen	10
Kirkkolaulumme alkuperästä, Arkipiispa Paavali	12
Ortodoksinen kirkkolaulun julistustehtävä, Viktor Railas	17
Ortodoksinen kirkkolaulu liturgisen elämän elävöittäjänä, Väinö Ihatsu ..	21
Herättäkää laulullanne, Olli Bergman	27
Miksi harrastan ortodoksista kuorolaulua, Yrjö Petsalo	29
Kuorolauluharjoitus, Viktor Hentunen	31
Katumuskanooni, Aari Surakka	32
Joensuun ortodoksinen mieskuoro vv. 1958—1968, Viljam Piironen	33
a) toimikunnat	35
b) jäsenluettelo	36
c) esiintymiset	38
d) laulutervehdyksellä Tasavallan presidentin luona	48
e) konsertti Yliopiston juhlasalissa	51
f) ekumeeniset sävelhartaudet	53
g) kaksi konserttia Porvoossa	56
h) mieskuoro ja Lintulan luostari	59
Muistoja ja vaikutelmia ortodoksinen mieskuoron matkasta Istanbuliin ja Kreikkaan, Viljam Piironen	63
Pyhiinvaelluksella Pyhässä maassa, Heikki Piironen	82
Laulumatkalla Ruotsissa, Yrjö Petrisalo	97
Mieskuoron matka Pariisiin, Kosti Salpakari	102
Syksy 1966 Leningrad, Jaakko Onatsu	109
Herätteitä antavaa laulutoimintaa, Heikki Ihatsu	114
Kuoron naistoimikunta, Martta Kerkkänen	117
Tilikirjan kertomaa, Kauko Kuuru	120
Joensuun ortodoksinen seurakunnan vaikea alkukausi, Heikki Koukkunen..	123

Joensuun kaupunki juhli 120-vuotispäiväänsä 7.—8. 9. 1968. Yllä professori Eliel Saarisen piirtämä kaupungintalo vuodelta 1914. Sen edustalla professori Yrjö Lüpolan veistämä vapausdenpatsas vuodelta 1923 ja kuvanveistäjä Lauri Leppäsen veistämä Antin ahven vuodelta 1949.